DOCUMENT RESUME

ED 323 763 FL 018 814

AUTHOR Tegey, Habibullah; Robson, Barbara
TITLE Beginning Pashto: Textbook.
INSTITUTION Center for Applied Linguistics, Washington, D.C.
SPONS AGENCY Center for International Education (ED), Washington, DC.
PUB DATE 90
CONTRACT P017A-90055
NOTE 178p.; For other materials in the set, see FL 018 815-819.
PUB TYPE Guides - Classroom Use - Guides (For Teachers) (052) -- Guides - Classroom Use - Materials (For Learner) (051)

EDRS PRICE MF01/PC08 Plus Postage.
DESCRIPTORS Folk Culture; *Grammar; Instructional Materials; *Letters (Alphabet); Oral Language; *Pashto; Phrase Structure; Pronunciation; Second Language Instruction; Tenses (Grammar); Uncommonly Taught Languages; Units of Study; *Vocabulary

ABSTRACT

This textbook is a component of "Beginning Pashto," a set of materials (including a student workbook, teacher's manual, glossary, and tapescripts) that teaches the Pashto language. The language taught is Afghan Pashto, particularly the standard central district dialect spoken in Kabul and in the official media. The text provides 14 units of study; each unit is approximately 10 hours of class work, and therefore, is sufficient for 2 semesters of academic language training. The first unit of study teaches the Pashto writing system and consists of the following sections: (1) Greeting and Goodby Phrases; (2) Pashto Pronunciation; (3) The Pashto Alphabet Letter Shapes; and (4) Diversions. The remaining 13 units of study present the language through dialogues and readings on various topics (e.g. food, shopping, weather, family, etc.), with accompanying presentations on grammar and vocabulary, and exercises for oral practice and conversation. Each unit also contains a diversion (a proverb, poem, or story) intended to amuse the student, and to provide him or her with a glimpse of Pashto folk literature. The dialogues revolve around the activities of a group of Pashtuns and Americans at an American university. The readings, for the most part, describe Pashtun life and customs in Afghanistan and are related to the topic in the corresponding dialogue. (GLR)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ED323763

ابتدائی پښتو

Beginning Pashto

درسی کتاب

Textbook

Center for Applied Linguistics

Habibullah Tegey
Barbara Robson

FL018814

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
Office of Educational Research and Improvement
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)

☒ This document has been reproduced as received from the person or organization originating it

☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality

• Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official OERI position or policy.

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY

G.R. Tucker

TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

ابتدائی پښتو
Beginning Pashto

درسی کتاب
Textbook

Habibullah Tegey
Barbara Robson

Center for Applied Linguistics
Washington, D.C.

Table of Contents

Introduction vi

Unit 1: اسلام علیکم

Section 1: Greetings and Goodbye Phrases 1
Section 2: Pashto Pronunciation 2
Section 3: The Pashto Alphabet 6
Section 4: Diversions 26

Unit 2: نور چیرې دی؟

Section 1: Dialogue 27
Section 2: Sentence Structure 29
Section 3: Reading 33
Section 4: Word Structure 35
Section 5: The Pashto Alphabet 38
Section 6: Diversions 39

Unit 3: ته څه کارکوې؟

Section 1: Dialogue 40
Section 2: The Present Tense 42
Section 3: Reading 45
Section 4: Word Structure 48
Section 5: Diversions 51

Unit 4: ورونه او خویندې

Section 1: Dialogue 52
Section 2: Numbers 54
Section 3: Weak Possessive Pronouns 55
Section 4: Reading 57
Section 5: Diversions 59

Unit 5: هوا سخته نوده ده.

Section 1: Dialogue 60
Section 2: Adjective Classes 62
Section 3: Reading 65
Section 4: Asking for Vocabulary 67
Section 5: Diversions 68

Unit 6: شنبې څه کوی؟
Section 1: Dialogue 69
Section 2: Time Words and Phrases 71
Section 3: Reading 74
Section 4: Telling Time 76
Section 5: Diversions 79

Unit 7: زه به آشك راوغوارم.
Section 1: Dialogue 80
Section 2: The Perfective Form of Simple Verbs 82
Section 3: Commands 83
Section 4: Future Expressions 85
Section 5: Reading 87
Section 6: Diversions 89

Unit 8: په پله تېر شه.
Section 1: Dialogue 90
Section 2: Ordinal Numbers 93
Section 3: Derivative Verbs 95
Section 4: Using Derivative Verbs 97
Section 5: Reading 100
Section 6: Diversions 102

Unit 9: دالته کښېنه.
Section 1: Dialogue 103
Section 2: Doubly Irregular Verbs 105
Section 3: Future Expressions 108
Section 4: Reading 110
Section 5: Diversions 112

Unit 10: اسد به مې بوزي.
Section 1: Dialogue 113
Section 2: Weak Pronouns 115
Section 3: The Order of 'Floating' Particles in Sentences 117
Section 4: Reading 120
Section 5: Diversions 122

Unit 11: قیمت یې څو دی؟
Section 1: Dialogue 123
Section 2: Numbers Beyond Thirty 125
Section 3: Summary of Strong Pronouns 129
Section 4: Demonstratives 131
Section 5: Reading 133
Section 6: Diversions 135

Unit 12: ملا یې ژوبله ده.
Section 1: Dialogue 136
Section 2: Where Does It Hurt? 138
Section 3: The Past Imperfective Form of 'be' 139
Section 4: The Past Tense Forms of Verbs 140
Section 5: Reading 144
Section 6: Diversions 146

Unit 13: په بازار کې دې څه کول؟
Section 1: Dialogue 147
Section 2: The Pashto Past Perfective Tense 149
Section 3: Using the Past Perfective Tense 153
Section 4: Reading 156
Section 5: Time Phrases 158
Section 6: Diversions 146

Unit 14: په کار پسې گرځېدلم.
Section 1: Dialogue 160
Section 2: The Past Imperfective Tense 162
Section 3: The Pashto Infinitive 164
Section 4: Reading 165
Section 5: The Afghan Calendar 167
Section 6: Diversions 168

Beginning Pashto

Overview

Beginning Pashto (ابتدائی پښتو) is a set of materials teaching the Pashto language. Each of the fourteen units provides about ten hours of class work, and therefore should be sufficient for two semesters of academic language training (three hours a week in class, with possibly two hours of lab or practice), or about five weeks in an intensive course (six hours a day in class, five days a week). The materials are designed to bring an English-speaking student to a 1+ or 2 on the ILR proficiency scale, or an Intermediate High or Advanced on the ACTFL proficiency scale.

The language taught the materials is Afghan Pashto, in particular the standard central dialect spoken in Kabul and used in the official media. The materials have been proof-read and field-tested by Kandahari Pashtuns; the words and phrases in them are familiar to speakers of the Kandahari dialect as well.

The Pashto writing system is taught in the first unit, and is used in the presentation of material from then on. In the first three units, material is also in a romanized transcription. After that, the transcription of a word or phrase is given only when the word or phrase is introduced, or when the point under discussion is pronunciation.

The materials consist of:

- Textbook (د درسی کتاب)
- Student Workbook (د درسی کتاب ضمیمه)
- Teachers' Manual (د ښوونکي لارښود)
- Pashto-English Glossary (لغت)
- Textbook Tapescript (د درسی کتاب د ټیپ متن)
- Workbook Tapescript (د درسی کتاب د ضمیمې متن)

As was mentioned before, the first unit in the <u>Textbook</u> teaches the Pashto writing system. The other thirteen units present the language via dialogues and readings on various topics (e.g. food, shopping, weather, family, etc.), with accompanying presentations on grammar and vocabulary, and exercises for oral practice and conversation. Each unit contains a Diversion - a proverb, poem or story - intended to amuse the student, and to provide him or her with a glimpse of Pashto folk literature.

The dialogues revolve around the activities of a group of Pashtuns and Americans at an American university, so that the American student is provided with language and

vocabulary of immediate usefulness. The readings for the most part describe Pashtun life and customs in Afghanistan, and are related to the topic in the corresponding dialogue.

The Workbook provides background information on Pashtun culture, discussion of grammar points, and information on individual vocabulary items. Each unit in the Workbook contains a number of exercises providing additional listening and writing practice on the points covered in the Textbook. The listening exercises require the student to listen to a prompt, then respond in some way; the prompts are not given in the Workbook exercises.

The Teachers' Manual, in Pashto, is written for the native speaker of Pashto who is educated but does not have a background in language teaching or an extensive background in Pashto grammar. It explains the presentation of grammar points, and gives other information of use to the teacher. At the end of each unit, the prompts for the listening exercises in the Workbook are given for the teacher's convenience.

The Glossary contains, in dictionary form, all the words taught in the materials. In addition to providing information on individual lexical items, it gives the student practice in using a list in Pashto alphabetical order.

The Text Tapescript and Workbook Tapescript have been developed for students of Pashto who do not have regular access to a native speaker of the language. They provide the means for such students to identify a Pashto speaker, then make arrangements with him or her to tape the important part of the Textbook and the listening exercises in the Workbook. The tapescripts are not necessary in situations where there is a Pashto-speaking teacher.

All these materials are in the public domain, and copies may be made of them as needed. Each component is listed in the ERIC system with a separate number, and has been designed on the assumption that a single hard copy will be bought from ERIC, then copied and bound. Each component accordingly has a cover page, which should be copied onto heavy paper (a different color for each component makes it easier to identify). The title page and rest of the component can be copied as usual, then bound with the cover page and a back cover. We have found that comb-binding (available at most copy centers) is best, because it allows the "book" to lie flat. To facilitate copy-making, every page of the materials has been numbered and labelled in English, in headers like the following:

Beginning Pashto   Unit 12: ملا يې ژوبله ده   Teachers' Manual 82

Each component of the materials has the following number of pages:

Textbook:	168	Teachers' Manual:	93
Workbook:	186	Textbook Tapescript:	119
Glossary:	40	Workbook Tapescript:	66

If you have any problems or questions about getting the materials, please contact ERIC/CLL, at the Center for Applied Linguistics in Washington, D.C. If you have any

questions about the content of the materials, please contact the authors: Barbara Robson at the Center for Applied Linguistics, or Habibullah Tegey in the Pashto Service, Voice of America, in Washington D.C.

These materials have been developed by the Center for Applied Linguistics with funding from Grant No. P017A 90055 from the International Research and Studies Program of the U. S. Department of Education. The same office has funded CAL to develop an additional fourteen units. These will be deposited in the ERIC collection under the general title *Intermediate Pashto*, and will be available in eary 1992.

Introduction

This Textbook is one of the six components of *Beginning Pashto*. The other components are:

Workbook
Textbook Tapescript
Pashto-English Glossary
Teachers' Manual
Workbook Tapescript

All the components of *Beginning Pashto* are available in microfiche or hard copy through the ERIC Document Reproduction Service.

These materials have been developed by the Center for Applied Linguistics with funding from Grant No. P017A 90055 from the International Research and Studies Program of the U. S. Department of Education. The same office has funded CAL to develop an additional fourteen units. These will be deposited in the ERIC collection under the general title *Intermediate Pashto*, and will be available in eary 1992.

We wish to thank John Ratliff and Kenneth Frook of Diplomatic Language Services, Inc. in Arlington, Virginia, for their kindness in allowing the materials to be field-tested there. The comments of the Pashto teachers, Mr. Anwar Ayazi and Mr. Akbar Ayazi, have been of invaluable assistance to us. We are also grateful for the careful proofreading of the materials on the part of Mr. Mohammad T. Achagzai.

We owe our secretary, Mrs. Zeba Khadem, special (Afghan, not American) thanks for her sweet temper in the face of long hours, multiple drafts, corrections of corrections of corrections, and computer programs that did not want to function from right to left. We also thank her for the insights she has provided into the life and concerns of Afghan women, which we feel have given the materials unusual depth.

Unit 1: اسلام علیکم

Section 1: Greeting and Goodbye Phrases

Greetings - statements and answers:

A: Peace be with you.	[asalāmāláykum]	اسلام علیکم.
B: And with you.	[wāláykum]	وعلیکم.
A: May you not be tired. (to a man)	[stə́ṛay mə se]	ستړی مه شی.
May you not be tired. (to a woman)	[stə́ṛe mə se]	ستړې مه شی.
B: May you not be miserable. (to a man)	[khwā̆r mə se]	خوار مه شی.
May you not be miserable. (to a woman)	[khwā̆ra mə se]	خواره مه شی.

Greetings - unanswered questions:

How are you?	[tsə́nga ye?]	څنگه یې؟
Are you healthy? (to a man)	[jóṛ ye?]	جوړ یې؟
Are you healthy? (to a woman)	[jóṛa ye?]	جوړه یې؟
Are you in health?	[pə kháyr ye?]	په خیر یې؟
Are you really healthy? (to a man)	[xə jóṛ ye?]	ښه جوړ یې؟
Are you really healthy? (to a woman)	[xa jóṛa ye?]	ښه جوړه یې؟

Greeting enders:

Kindness.	[merabā̆ní.]	مهربانی.
Thank you.	[tashakúr.]	تشکر.

Goodbye phrases:

A: May God save you.	[khwdā̆y pāmā̆n.]	خدای په امان.
B: Goodbye.	[pə məkha de xá.]	په مخه دې ښه.

Section 2: Pashto Pronunciation

Vowels

[a] as in English *ask, glass* : [da] دە, [talafúz] تلفظ

[ā] as in English *awful, caught* : [lās] لاس, [tāse] تاسي

[e] as in English *bed, yellow* : [de] دې, [me] مې

[ɪ] as in English *sit, rift* : [tɪkrār] تکرار, [spɪl] سپل

[i] as in English *beet, feat* : [zhi] ځي, [di] دی

[o] as in English *boat, so* : [paxtó] پښتو, [póre] پورې

[u] as in English *boot, fool* : [kutsá] کوڅه, [lāsúna] لاسونه

[ʊ] as in English *put, book* : [lútfan] لطفاً, [chup] چپ

[ə] as in English *but, just* : [nə] نه, [jəg] جګ

Consonants similar to English consonants

[b] as in English *boy, cub* : [ba] به, [bābā] بابا

[ch] as in English *church, teacher* : [chéra] چهره, [chap] چپ

[dz] as in English *dads, adze* : [dzān] ځان, [dzāy] ځای

[f] as in English *fire, if* : [tafrí] تفریح, [talafúz] تلفظ

[g] as in English *go, jug* : [jəg] جګ, [gwəl] ګل

[h] as in English *hat, behave* : [náha] نهه, [həm] هم

[j] as in English *judge, edge* : [joṛ] جوړ, [jəg] جګ

[k] as in English *car, cake* : [kawé] کوې, [kor] کور

[m] as in English *mom, bump* : [me] مې, [salām] سلام

[p] as in English *pie, apple* : [pardá] پرده, [chap] چپ

[s] as in English *so, city* : [lās] لاس, [wánisa] ونیسه

[sh] as in English *show, push* : [shpag] شپږ, [shúro] شروع

[ts] as in English *cuts, gutsy* : [tso] څو, [tsánga] څنګه

[w] as in English *wait, kiwi* : [wáwāya] ووایه, [wāza] وازه

[y] as in English *yes, boy* : [ye] یې, [kenáy] کینئ

[z] as in English *as, zero* : [zoy] زوی, [zmarák] زمرک

Consonants somewhat different from English consonants

[t]:	[tashakúr] تشکر	[lútfan] لطفاً	[atá] اته
	[khayriát] خیریت	[tafrí] تفریح	[khost] خوست
[d]:	[da] ده	[dre] دري	[amdá] همدا
	[dyárlas] دیارلس	[dálta] دلته	[gardéz] گردیز
[l]:	[lãs] لاس	[wálika] ولیکه	[dólas] دولس
	[dálta] دلته	[altá] هلته	[helmánd] هلمند
[n]:	[karwandá] کرونده	[tankhã] تنخا	[ghazní] غزنی
	[ghanám] غنم	[kunár] کنړ	[na] نه

Consonants very different from English consonants

[gh]:	[ghazní] غزني	[baghlãn] بغلان	[ghagéga] غږیږه
	[afghanistãn] افغانستان	[aghá] هغه	[laghmãn] لغمان
[ħ]:	[ħamál] حمل	[ħut] حوت	[ħamlá] حمله
	[ħarãrát] حرارت	[ħabíb] حبیب	[ħayrán] حیران
[kh]:	[khost] خوست	[wakht] وخت	[khwdãy] خدای
	[khãnãbãd] خان آباد	[bikhí] بیخی	[khwãr] خوار
[q]:	[qalãt] قلات	[sandúq] صندق	[daqiqá] دقیقه
	[barq] برق	[naqshá] نقشه	[taraqí] ترقي
[r]:	[logár] لوگر	[farã] فراه	[kandahãr] کندهار
	[chére] چیري	[wardág] وردگ	[tashakúr] تشکر
[x]:	[xa] ښه	[paxtó] پښتو	[pexawár] پېښور
	[wébaxa] وبښه	[xãystá] ښایسته	[wuxyãr] هوښیار

The retroflex consonants

[ṭ]:	[laṭ] لټ	[moṭə́r] موټر	[ṭop] ټوپ
	[ṭāṭobáy] ټاټوبی	[ṭabár] ټبر	[ṭol] ټول
[ḍ]:	[ḍer] ډېر	[ḍáze] ډزې	[báḍa] بډه
	[anḍiwāl] انډیوال	[gwaḍ] ګوډ	[ḍoḍáy] ډوډۍ
[ṇ]:	[chuṇedə́l] چونړدل	[kaṇá] کڼه	[lúṇe] لوڼې
	[taṇáy] تڼۍ	[zāṇe] زاڼې	[māṇá] ماڼه
[ṛ]:	[joṛ] جوړ	[kṛe] کړې	[wāṛə́] واړه
	[stə́ṛay] ستړی	[lāṛ] لاړ	[mṛə] مړه

Practice

Pronounce the following words. Mimic your teacher or the tape as closely as you can.

[bekh] بېخ	[khayr] خیر	[khushāla] خوشحاله	[kaṭ] کټ
[dáxta] دښته	[khor] خور	[khlās] خلاص	[mṛá] مړه
[zṛawár] زړور	[aghó] هغو	[khwrayay] خوریی	[ghaṭ] غټ
[māxām] ماښام	[laxtáy] لښتی	[khpəlwān] خپلوان	[gaḍā] ګډا
[saṛáy] سړی	[wə́taṛa] وتړه	[khobawə́ṛay] خوبوړی	[soṛ] سوړ
[kunáṛ] کنړ	[kəṛkáy] کړکۍ	[sporṭ] سپورټ	[xe] ښې
[ghwāṛu] غواړو	[kwə́ṭa] کوټه	[mə́kha] مخه	[zeṛ] زېړ
[atáṇ] اتڼ	[akhbār] اخبار	[afghān] افغان	[wə́ṛay] اوړی
[bāgh] باغ	[bikhí] بیخی	[pakhláy] پخلی	[pəsarléy] پسرلی
[paxtāná] پښتانه	[pexégi] پېښېږي	[péghla] پېغله	[khabə́ra] خبره

More Practice

[afghanɪstā́n] افغانستان

Show me Farah. (on a map)	[farā rā wáxaya.]	فراه را وښيه.
It's here.	[dágha da.]	دغه ده.
Where is Farah?	[farā chére da?]	فراه چېرې ده؟
Farah is in Afghanistan.	[farā pa afghanɪstā́n ke da.]	فراه په افغانستان کې ده.

Other cities in Afghanistan:

[kandahā́r] کندهار	[kundúz] کندز	[hɪrā́t] هرات
[maymaná] ميمنه	[ghaznī́] غزني	[baghlā́n] بغلان
[chārakā́r] چاركار	[kābə́l] كابل	[gardéz] گردېز
[khost] خوست	[mazāresharī́f] مزارشريف	
[jalālabā́d] جلال‌آباد	[khānābā́d] خان آباد	

Some countries:	Some cities:
Pakistan [pakɪstā́n] پاکستان	Peshawar [pexawə́r] پېښور
America [amrikā́] امریکا	Quetta [kwə́ṭa] کوټه
Iran [irā́n] ایران	Teheran [tehrā́n] تهران
France [faransá] فرانسه	Beijing [pikíng] پيكنگ
China [chin] چين	Islamabad [ɪslāmābā́d] اسلام آباد
Arabia [arabistā́n] عربستان	Washington [washingtə́n] واشنگټن
USSR [shorawi ɪtihā́d] شوروی اتحاد	Moscow [maskáw] مسكو

Section 3: The Pashto Alphabet
Letter Shapes

1. Vowel symbols ا [alə́f], و [wāw], ی [ye], ې [majhúla ye], ه [a]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ا	[a], [ā]	ـا	ا	ـا	ا
و	[u], [o], [w]	ـو	و	ـو	و
ی	[i], [y]	ـی	ی	ـیـ	یـ
ې	[e]	ـې	ې	ـېـ	--
ه	[a], [ə]	ـه	ه	--	--

Notes:

[a] is written as ا only in initial position, as ه only in final position. [a] is not represented in medial positions.

[ə] is written as ه only in final position. It is not represented in other positions.

ا and و do not connect with letters to the left.

ه represents a vowel only in final positions. In other positions, it represents [h].

Examples:

'were' [we] وې 'and' [aw] او 'one' [yaw] یو 'say' [wāya] وایه

'his' [ye] یې 'or' [ya] یه 'one' [yawá] یوه 'are' [wi] وی

Handwriting:

وایه یو او وې وی یوه یه یې

Practice:

On a separate sheet of paper, practice writing the example words.

2. ب - like letters: ب [be], پ [pe], ت [te], ټ [ṭe], ث [se]

Letter	Value	Shape Final, attached to right	Final, unattached to right	Medial, attached to right	Initial, medial unattached to right
ب	[b]	ـب	ب	ـبـ	بـ

Notes:

The letters پ [pe], ت [te], ټ [ṭe] and ث [se] are all shaped like ب . پ is pronounced [p]; ت is pronounced [t]; ټ is pronounced [ṭ]; ث is pronounced [s].

ث occurs only in words borrowed from Arabic.

All these letters attach to the left.

Examples:

'then' [byā] بیا　'register' [sabt] ثبت　'turn' [tāw] تاو

'water' [wobə́] اوبه　'eight' [atə́] اته　'grandfather' [bābā] بابا

Handwriting:

تاو ثبت بیا بابا اته اوبه

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words.

B. On a separate sheet of paper, practice writing the following words in Pashto script.

[wāyi] 'he says'	[wə́wāya] 'say'	[wáye] 'you say'	[wáyu] 'we say'
[boṭ] 'shoe'	[pəṭ] 'hide'	[ṭep] 'tape'	[yu] 'we are'

3. ج - like letters: ج [je], چ [che], ح [ɦe], خ [khe], څ [tsə], ځ [dze]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ج	[j]	ـج	ج	ـجـ	جـ

Notes:

The shapes of letters چ [che], ح [ɦe], خ [khe], څ [tse], and ځ [dze] are all the same as ج. چ is pronounced [ch]; ح is pronounced [ɦ]; خ is pronounced [kh]; څ is pronounced [ts]; and ځ is pronounced [dz].

ح [ɦe] occurs only in words borrowed from Arabic.

All these letters attach to following letters.

Examples:

'we go' [dzu] ځو 'alert' [buts] بوڅ *name* [ɦabíb] حبيب

'o'clock' [bajé] بجې 'who' [chā] چا 'get up' [pā̆tsa] پاڅه

Handwriting:

حبيب بوڅ ځو پاڅه چا بجې

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script:

[kho] 'but'	[chap] 'left'	[khay] 'then'	[yắwdzāy] 'together'
[tsə] 'what'	[dzāy] 'place'	[tse] 'that'	[pakhəwí] 'he cooks'
[ákhli] 'buys'	[wakht] 'time'	[tso] 'until'	[bikhí] 'especially'

4. د - like letters: د [dāl], ډ [ḍāl], ذ [zal]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
د	[d]	ـد	د	ـد	د

Notes:

The shapes of letters ډ [ḍāl] and ذ [zal] are the same as د. ډ is pronounced [ḍ]; ذ is pronounced [z].

These letters do not attach to following letters.

ذ [zal] occurs only in words borrowed from Arabic.

Examples:

'substance' [zāt] ذات 'assurance' [ḍāḍ] ډاډ 'sink' [ḍub] ډوب

'bribe' [báḍe] بډې 'demon' [dew] دېو 'warm' [tod] تود

Handwriting:

ډوب داډ ذات تود دېو بډې

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[de] 'of'	[dā] 'this'	[dwa] 'two'	[duy] 'those'
[di] 'are'	[de] 'your'	[abā́d] 'fertile'	[khwdā́y] 'God'
[tawdá] 'warm'	[bād] 'wind'	[wadá] 'married'	

5. ر - like letters: ر [re], ړ [ṛe], ز [ze], ژ [zhe], ږ [ge]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ر	[r]	ـر	ر	ـر	ر

Notes:

The shapes of letters ړ [ṛe], ز [ze], ژ [zhe], and ږ [ge] are all the same as ر.

ړ is pronounced [ṛ]; ز is pronounced [z]; ژ is pronounced [zhe]; and ږ is pronounced [ge].

The major difference between this letter group and the د group is that these letters go below the line, and the د group letters do not.

These letters do not attach to following letters.

Examples:

[bérta] 'back' بېرته — 'I' [zə] زه — 'newspaper' [akhbār] اخبار

name [rābyā] رابيا — 'here' [rā] را — 'sweet' [khog] خوږ

Handwriting:

اخبار زه بېرته خوږ را رابيا

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. Write the following words in Pashto script.

[áwri] 'hears'	[bāzā́r] 'market'	[bir] 'beer'
[pakhégi] 'ripens'	[taríkh] 'history'	[tāwégi] 'turns'
[tərbúr] 'cousin'	[trə] 'uncle'	[terawí] 'pass'
[joṛ] 'healthy'	[chére] 'where'	[khabár] 'news'
[rāwṛí] 'brings'	[worégi] 'fall'	[khartségi] 'is sold'
[khor] 'sister'	[khwrayáy] 'nephew'	[dre] 'three'

6. س - like letters: س [sin], ش [shin], ښ [xin]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
س	[s]	ـس	س	ـسـ	سـ

Notes:

The shapes of letters ش [shin] and ښ [xin] are the same as س. ش is pronounced [sh]; ښ is pronounced [x].

These letters attach to following letters.

Examples:

'six' [shpag] شپږ 'tired' [stə́ṛay] ستړی 'Pashto' [paxtó] پښتو

'now' [wos] اوس 'good' [xa] ښه 'man' [saṛáy] سړی

Handwriting:

پښتو ستړی شپږ سړی ښه اوس

Practice:

A. Practice writing the example words in Pashto script.

B. Write the following words in Pashto script.

[pasə́] 'lamb'	[pexégi] 'happen'	[xe] 'good'
[pexawə́r] 'Peshawar'	[se] 'be'	[khost] 'Khost'
[dars] 'lesson'	[drust] 'right'	[rixtyā́] 'true'
[sabā́] 'tomorrow'	[xar] 'city'	[xə́dza] 'woman'

7. غ - like letters: غ [ghain], ع [ʔain]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
غ	[gh]	ـغ	غ	ـغـ	غـ

Notes:

The shapes of ع [ain] are the same as those of غ.

ع is not pronounced in ordinary speech, and occurs in the spelling only of words borrowed from Arabic.

Both letters attach to following letters.

Examples:

'orchard' [bāgh] باغ 'fault' [ayb] عیب 'ear' [ghwag] غوږ

'mountain' [ghar] غر 'Arab' [aráb] عرب 'this' [dágha] دغه

Handwriting:

غوږ عیب باغ دغه بشر عر

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[ghagéga] 'talk' [ghāṛa] 'bank' [ghwāṛí] 'want'
[ghaṭ] 'big' [ghə́ṛay] 'member' [taghár] 'carpet'
[ghwāṛa] 'invite' [ghagégi] 'talks' [shāír] 'poet'

8. ف like letters: ف [fe] and ق [qaf]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ف	[f]	ـف	ف	ـفـ	فـ
ق	[q]	ـق	ق	ـقـ	قـ

Notes:

The final shapes of ق differ from the final shapes of ف (they go below the line).

Both letters attach to following letters to the left.

Examples:

'near' [qaríb] قریب 'electricity' [barq] برق 'fire' [ħaríq] حریق

'individual' [fard] فرد 'fear' [khawf] خوف [radíf] 'order' ردیف

Handwriting:

حریق برق قریب ردیف خوف فرد

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[qádər] 'honor' [safár] 'journey'

9. ك - like letters: ك [kaf] and گ [gaf]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ك	[k]	ـك	ك	ـكـ	كـ

Notes:

The shapes of گ [gaf] are the same as those of ك. گ is pronounced [g].
Both letters attach to letters on the left.

Examples:

'house' [kor] كور 'who' [tsok] څوك 'Paktia' [paktyā] پكتيا
'tall' [jəg] جگ 'dance' [gaḍégi] گډيږی 'full' [ḍak] ډك

Handwriting:

پكتيا څوك كور ډك گډيږی جگ

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.
B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[kégi] 'becomes'
[chārakār] 'Charakar'
[darkawí] 'give'
[kāfitiryā] 'cafeteria'
[kwáṭa] 'Quetta'
[gwəl] 'flower'
[tashakúr] 'thank you'
[tske] 'drink'
[ḍākṭár] 'doctor'
[kāfí] 'coffee'
[korbá] 'host'
[górí] 'see'
[kabāb] 'kabob'
[tarāfík] 'traffic'
[kār] 'work'
[kálay] 'village'
[gaḍ] 'together'

10. ل [lām]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ل	[l]	ـل	ل	ـلـ	لـ

Notes:

- ل connects to the left.
- There are some conventions associated with combinations of ل and other letters. These will be shown in Unit 2.

Examples:

'Balkh' [balkh] بلخ 'other' [bə́la] بله 'all' [ṭol] تول

'ten' [las] لس 'first' [áwal] اول 'rice' [chaláw] چلو

Handwriting:

تول بله بلخ چلو اول لس

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[balád] 'familiar'	[bélo] 'different'	[pakhláy] 'cooking'
[pəsarláy] 'spring'	[plār] 'father'	[paláw] 'rice'
[pul] 'bridge'	[plə] 'bridge'	[layliyá] 'dormitory'
[khpəl] 'own'	[khálək] 'people'	[dálta] 'here'

11. م [mim]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
م	[m]	ـم	م	ـمـ	مـ
		Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right

Note:

م connects to the left.

Examples:

'America' [amrikā] امريكا 'stop' [tam] تم 'me' [me] مي

'almond' [bādā́m] بادام 'clothes' [jāmé] جامي 'Friday' [jumá] جمعه

Handwriting:

مي تم امريكا جمعه جامي بادام

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[mə] 'don't'	[mānā́] 'meaning'	[dáma] 'rest'
[dúmra] 'so'	[rā́ghləm] 'I came'	[rahmát] 'mercy'
[símal 'area'	[ghárma] 'noon'	[fārm] 'farm'
[kam] 'rare'	[kum] 'which	[kawúm] 'I do'
[māmā́] 'uncle'	[mrəch] 'pepper'	[māskáw] 'Moscow'

12. ن - like letters: ن [nun], ڼ [nuṇ]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ن	[n]	ـن	ن	ـنـ	نـ

Notes:

The shapes of ڼ [nuṇ] are the same as for ن.
Both letters attach to the left.

Examples:

'apple' [mā̃ṇa] مڼه 'I sit' [kenə́m] کښېنم 'sitting' [nast] ناست

'wheat' [ghaṇə́m] غنم *dance* [atáṇ] اتڼ 'Afghan' [afghā̃n] افغان

Handwriting:

ناست کښېنم منه افغان اتڼ غنم

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[bārā̃n] 'rain'	[pakɪstā̃n] 'Pakistan'	[paxtún] 'Pashtun'
[plúna] 'bridges'	[pikíng] 'Beijing'	[tsə́nga] 'how'
[chin] 'China'	[khān] 'khan'	[telefún] 'telephone'
[mānā̃] 'meaning'	[sin] 'river'	[duxmán] 'enemy'
[sandə́ra] 'song'	[faransá] 'France'	[kundúz] 'Kunduz'

13. ه [he]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ه	[h], [-]	ـه	ه	ـهـ	هـ

Notes:

Initial ه is not pronounced in many dialects. Medial ه is pronounced as [h].

Final ه is pronounced as [a] or [ə], as described in #1 above.

ه connects with letters to the left.

Medial ه is frequently written ـﻬـ.

Examples:

'university' [pohuntún] پوهنتون 'that' [ágha] هغه 'every' [ar] هر

'famous' [mashhúr] مشهور 'morning' [sahấr] سهار 'also' [həm] هم

Handwriting:

مشهور سهار هم پوهنتون هغه هر

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[hárkəla] 'always'	[ho] 'yes'	[hawấ] 'weather'
[haftá] 'week'	[wấkhta] 'early'	[hɪrất] 'Herat'
[hamdấ] 'just'	[hálta] 'there'	[hártsə] 'everything'

14. ص - like letters: ص [skhwāt], ض [ghwdāt]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ص	[s]	ـص	ص	ـصـ	صـ

Notes:

The shapes of ض [ghwdāt] are the same as for ص . ض is pronounced [z] .

These letters attach to the left, and occur only in words borrowed from Arabic.

Examples:

'health' [sɪĥát] صحت 'necessary' [zarúr] ضرور 'some' [bázɛ] بعضي

'holiday' [rukhsatí] رخصتی 'classroom' [sɪnf] صنف 'crop' [fásəl] فصل

Handwriting:

بعضي ضرور صحت فصل صنف رخصتی

Practice:

A. Practice writing the example words in Pashto script.

B. Write the following words in Pashto script.

[khās] 'special'	[sáyɪb] 'sahib'	[zāmín] 'guarantor'
[zarbá] 'strike'	[ziyā] *name*	[zarár] 'harm'
[sɪrāt] 'way'	[ásəl] 'origin'	[basˤr] *name*

15. ط - like letters: ط [tkhwe], ظ [zghwe]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ط	[t]	ط	ط	ط	ط

Notes:

The shapes of ظ [zghwe] are the same as for ط. ظ is pronounced [z]

These letters attach to the left, and occur only in words borrowed from Arabic.

Examples:

name [zāhír] ظاهر 'taraf' [side] طرف 'letter' [khat] خط

'relation' [rabt] ربط 'slow' [batí] بطی 'instrument' [barbát] بربط

Handwriting:

ربط بطی بربط ظاهر طرف خط

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[tafrít] 'extremism' [ɪntɪzār] 'waiting' [manzará] 'view'
[rabt] 'relation' [tāhír] *name* [zaríf] 'pretty'
[mazlúm] 'oppressed' [zulə́m] 'cruelty' [zalə́m] 'oppressor'
[fɪtrát] 'nature' [tutí] 'parrot'

16. ی - like letters: ۍ [de tānís saqila ye], ی [de tazkír saqila ye]

Notes:

These letters are formed like the vowel symbols ی and ي described in #1. above. Note that they exist in final position only.

The choice between them is determined grammatically rather than phonetically. They are both pronounced as [əy].

Examples (verbs):

'you are' [yāstəy] یاستئ 'carry' [wṛəy] وړئ 'be' [kə́y] کئ

'catch' [wənisə́y] ونیسئ 'tie' [taṛə́y] تړئ 'do' [kawə́y] کوئ

Examples (nouns):

'hat' [khwaləy] خولۍ 'chair' [tsawkə́y] څوکۍ 'window' [kəṛkə́y] کړکۍ

'blanket' [shaṛə́y] شړۍ 'bread' [ḍoḍə́y] ډوډۍ *name* [spogmə́y] سپوږمۍ

Handwriting:

کئ وړئ یاستئ کوئ تړئ ونیسئ

کړکۍ څوکۍ خولۍ سپوږمۍ ډوډۍ شړۍ

Practice:

On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

The Pashto Alphabet (in order)

Pashto Letter	Name	Forms	Sound
ا	[ələ́f]	ا ـا	[ā], [a] initially
ب	[be]	ببب	[b]
پ	[pe]	پپپ	[p]
ت	[te]	تتت	[t]
ټ	[ṭe]	ټټټ	[ṭ]
ث	[se]	ثثث	[s] (Arabic words)
ج	[jim]	ججج	[j]
چ	[che]	چچچ	[ch]
ح	[h̃e]	ححح	[h̃] (Arabic words)
خ	[khe]	خخخ	[kh]
څ	[tse]	څڅڅ	[ts]
ځ	[dze]	ځځځ	[dz]
د	[dāl]	د ـد ـد	[d]
ډ	[ḍāl]	ډ ـډ ـډ	[ḍ]
ذ	[zal]	ذ ـذ ـذ	[z] (Arabic words)

The Pashto Alphabet, continued

Pashto Letter	Name	Forms	Sound
ر	[re]	ررر	[r]
ړ	[ṛe]	ړړړ	[ṛ]
ز	[ze]	ززز	[z]
ژ	[zhe]	ژژژ	[z] (dialectal variation)
ږ	[ge]	ږږږ	[g] (dialectal variation)
س	[sin]	سسس	[s]
ش	[shin]	ششش	[sh]
ښ	[xin]	ښښښ	[x] (dialectal variation)
ص	[skhwāt]	صصص	[s] (Arabic words)
ض	[ghwdāt]	ضضض	[z] (Arabic words)
ط	[tkhwe]	ططط	[t] (Arabic words)
ظ	[zghwe]	ظظظ	[z] (Arabic words)
ع	[ain]	ععع	[?] if pronounced at all
غ	[ghain]	غغغ	[gh]
ف	[fe]	ففف	[f]

The Pashto Alphabet, continued

Pashto Letter	Name	Forms	Sound
ق	[qaf]	قـقـق	[q]
ك	[kaf]	ککك	[k]
گ	[gāf]	گگگ	[g]
ل	[lām]	للل	[l]
م	[mim]	ممم	[m]
ن	[nun]	ننن	[n]
ڼ	[ṇun]	ڼڼڼ	[ṇ]
و	[wāw]	ووو	[w], [u], [o]
ه	[he]	ههه	[h], [a] finally
ی	[mārúfa ye]	ییی	[i], [y]
ې	[majhúla ye]	ېې –	[e] medially, finally
ۍ	[de tānís saqila ye]	ۍ – –	[əy] finally (nouns, adjs)
ی	[de tazkír saqila ye]	ی – –	[əy] finally (verbs)

Transcription Symbols and Pashto Letter Equivalents

Vowel transcription	Pashto letter	Vowel transcription	Pashto letter
[ā]; [a] initially	ا	[e]	ې
[a], [ə] finally	ه	[əy] finally (nouns, adjs)	ۍ
[o],[ɔ]	و	[əy] finally (verbs)	ئ
[i]	ی	[ɪ], [ə], [ʊ], [a] medially	not written

Consonant transcription	Pashto letter	Consonant transcription	Pashto letter
[b]	ب	[ṇ]	ڼ
[ch]	چ	[p]	پ
[d]	د	[q]	ق
[ḍ]	ډ	[r]	ر
[dz]	ح	[ṛ]	ړ
[f]	ف	[s]	س, ص, ث
[g]	گ, ږ	[sh]	ش
[gh]	غ	[t]	ت, ط
[h]	ه	[ṭ]	ټ
[ḥ]	ح	[ts]	ح
[j]	ج	[w]	و
[k]	ك	[x]	ښ
[kh]	خ	[y]	ی
[l]	ل	[z]	ز, ذ, ژ, ض, ظ
[m]	م		
[n]	ن		

Section 4: Diversions

طالبه خدای که به ملا سي
په کتاب پروت يې يادوي شينکي خالونه

[tālәbá, khwdā́y ka ba mulā́ se
pә kitā́b prót ye yādawé shinkí khalúna]

Student, damned if you ever become a mullah –
You hunch over your book, but you think of little
blue beauty marks...

Unit 2: نور چیرې دی؟

Section 1. Dialogue

Dave: [salām.] — داود: سلام.

Amān: [salām, stə́ṛay mə se.] — امان: سلام. ستړی مه شي.

Dave: [khwā̃r mə se.] — داود: خوار مه شي.

Amān [tsə́nga ye?] — امان ځنګه یې؟

and [jóṛ ye?] — او جوړ یې؟

Dave: [pə khayr ye?] — داود: په خیر یې؟

[xə joṛ ye?] — ښه جوړ یې؟

Dave: [merabānī.] — داود: مهرباني.

Amān: [tashakúr.] — امان: تشکر.

Dave: [laylá chere da?] — داود: لیلا چیرې ده؟

Amān: [pə kór ke da.] — امان: په کور کې ده.

Dave: [rabyá aw jon chére di?] — داود: رابیا او جون چیرې دي؟

Amān: [gumān kawum pə layliyá ke di.] — امان: ګومان کوم په لیلیه کې دي.

Dave: [patáng chére də?] — داود: پتنګ چیرې دی؟

Amān: [pə roghtún ke da.] — امان: په روغتون کې دی.

Dave: [ghaldzáy sāyɪb pə sɪnf ke da?] — داود: غلځی صاحب په صنف کې دی؟

Amān: [wo. lə nəwi shāgərd sara nāst da.] — امان: هو! له نوی شاګرد سره ناست دی.

Dave: [tə tsənga yawā̃ze nāst ye?] — داود: ته څنګه یوازې ناست یې؟

Amān: [asád ta muntazír yəm.] — امان: اسد ته منتظر یم.

New Vocabulary

Personal names

Men's first names:

[amān] امان

[asád] اسد

[patáng] پتنگ

Man's second name:

[ghaldzáy] غلځی

Women's first names:

[laylá] لیلا

[rābyā] رابیا

American names:

David [dawúd] داود

Joan [jon] جون

Other nouns

house [kor] کور

class [sɪnf] صنف

hospital [roghtún] روغتون

title [sayɪb] صاحب

student [shāgərd] شاگرد

dormitory [layliyá] لیلیه

Conjunction

and [aw] او

Adjectives

sitting [nāst] ناست

waiting [muntazír] منتظر

others [nor] نور

Adverbs, phrases, and idioms

I guess... [gumán kawum...] گومان کوم

yes [wo] هو

alone [yawāze] یوازې

Prepositions

in, inside, at [pə ... ke] په ... کې

with [lə ... sara] له ... سره

for [... ta] ... ته

Verbs

(I) am [yəm] یم

(you) are [ye] یې

(he) is [da] دی /(she) is [da] ده

(they) are [di] دي

Question words

how, why [tsə́nga] څنګه

where [chére] چېرې

Pronoun

you [tə] ته

Section 2. Sentence Structure

Basic Order of Words in a Sentence

Subject*	Complement*	Verb	
[ghaldzay sāyɪb	pə sɪnf ke	da.]	غلځی صاحب په صنف کې دی.
[patang	chere	da?]	پتنګ چیري دی؟
[tə	tsənga yəwāze nāst	ye?]	ته څنګه یوازې ناست یې؟
[rābyā aw jon	pə layliya ke	di.]	رابیا او جون په لیلیه کې دي.
[( )	tsənga	ye?]	څنګه یې؟

Notes:

1. The basic order of words in a Pashto sentence or question is Subject - Complement-Verb, as opposed to English, in which it is Subject - Verb - Complement.

2. The complement in a Pashto sentence can be a prepositional phrase, a direct object, an adjective, or any combination of these.

3. Subjects are not expressed if their identity is clear from context, e.g.
   '(He) is in class.' [pə sɪ́nf ke da] په صنف کې دی.
   '(He) is a student.' [shāgərd da.] شاګرد دی.

4. Questions have the same word order as the parallel statements. The only difference is that the voice rises at the end of a question, as it does in English.
   '(He) is in class.' [pə sɪ́nf ke da.] په صنف کې دی.
   'Is (he) in class?' [pə sɪ́nf ke da?] په صنف کې دی؟

5. Negative sentences are formed by adding [nə] نه just before the final verb, e.g.
   '(He) is not in class.' [pə sɪnf ke nə́ da.] په صنف کې نه دی.
   '(He) is not a student.' [shāgərd nə́ da.] شاګرد نه دی.

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

The Verb 'be' in Pashto

	Singular*			Plural*		
1st person*	'(I) am'	[yəm]	يم	'(we) are'	[yu]	يو
2nd person	'(you) are'	[ye]	يې	'(you all) are'	[yăstəy]	ياستئ
3rd person	'(he) is'	[da]	دی	'(they) are'	[di]	دي
	'(she) is'	[da]	ده			

Examples:

'I'm at home.'	[pə kór ke yəm.]	په کور کې يم.
'You're at home.'	[pə kór ke ye.]	په کور کې يې.
'He's at home.'	[pə kór ke da.]	په کور کې دی.
'She's at home.'	[pə kór ke da.]	په کور کې ده.
'We're at home.'	[pə kór ke yu.]	په کور کې يو.
'You all are at home.'	[pə kór ke yăstəy.]	په کور کې ياستئ.
'They're at home.'	[pə kór ke di.]	په کور کې دي.

'I'm not at home.'	[pə kór ke nə́ yəm.]	په کور کې نه يم.
'You're not at home.'	[pə kór ke nə́ ye.]	په کور کې نه يې.
'He's not at home.'	[pə kór ke nə́ da.]	په کور کې نه دی.
'She's not at home.'	[pə kór ke nə́ da.]	په کور کې نه ده.
'We're not at home.'	[pə kór ke nə́ yu.]	په کور کې نه يو.
'You-all are not at home'	[pə kór ke nə́ yăstəy.]	په کور کې نه ياستئ.
'They're not at home.'	[pə kór ke nə́ di.]	په کور کې نه دي.

Practice

1. Identify the subject (if it is expressed), complement, and verb in the following sentences from the dialogue.

غلځی صاحب په صنف کې دی.

پتنګ چیري دی؟

ته خنګه یوازې ناست یې؟

خنګه یې؟

په کور کې ده.

رابیا او جون چیري دی؟

په روغتون کې دی.

2. Indicate whether the following sentences and questions are about Laylā or Amān:

په کور کې ده .

یوازې ناست نه دی.

په لیلیه کې ده؟

ګومان کوم په صنف کې دی.

په امریکا کې نه ده.

چیري دی؟

په روغتون کې ده.

په لیلیه کې ده؟

په افغانستان کې نه دی.

په روغتون کې نه دی.

3. Ask and answer questions about yourself and your classmates using elements in the dialogue, e.g.

Q: *(about an absent classmate or mutual friend)* ... چیري ده؟

A: ګومان کوم په کور کې ده.

Prepositional Phrases in Pashto

Prepositions

'in, at'	[pə...́ ke]	په ... کي
'of'	[de ...́]	د ...
'with'	[lə ...́ sara]	له ... سره
'to, for'	[...́ ta]	... ته

Prepositional phrase		*Full sentence*	
[pə kór ke]	په کورکي	[pə kór ke da.]	په کور کي ده.
[de amān]	د امان	[de amān kor chere da?]	د امان کور چیري دی؟
[lə amān sara]	له امان سره	[lə amān sara nāst yəm.]	له امان سره ناست یم.
[laylā ta]	لیلا ته	[laylā ta muntazír yu.]	لیلا ته منتظر یو.

Notes:

1. Prepositions can come
   before the noun object, e.g. [de ...] ... د
   after the noun object, e.g. [... ta] ... تا
   on both sides of the noun object, e.g. [pə ...́ ke] په...کي, [lə ...́ sara] له ... سره

2. Prepositional phrases come before the nouns they modify*, e.g.
   'the house of the student/the student's house' [de shāgərd kor] د شاگرد کور
   'the students in the dorm' [pə layliyá ke shāgərdān] په لیلیه کي شاگردان

Section 3: Reading

داود او جون په پوهنتون کي د پښتو شاګردان دی. غلځی صاحب د داود او جون دپښتو ښوونکی دی.

امان تاریخ پوه دی. پتنګ ډاکټر دی. د امان ښځه لیلا پرستاره ده. رښتیا امان ښه شاعر هم دی.

اسد او رابیا شاګردان دی. اسد کیمیا لولی. رابیا ژورنالزم لولی. جون او رابیا ډیري نژدي ملګري دی.

غلځی صاحب، امان، لیلا، رابیا، پتنګ او اسد ټول د افغانستان او پښتانه دی. د غلځی صاحب، امان او رابیا کورنۍ په امریکا کي دی. د نورو کورنۍ په افغانستان کي دی. داود او جون د امریکا دی. دوی ټول د مجلس ملګری دی.

New Vocabulary

<u>People</u>

male teacher [xowúnkay] ښوونکی

historian [tārīkh poh] تاریخ پوه

male doctor [ḍākṭár] ډاکټر

wife [xə́dza] ښځه

female nurse [parastára] پرستاره

male poet [shāɪ́r] شاعر

female friends [məlgə́re] ملګرې

male friends [məlgə́ri] ملګري

<u>Adjectives</u>

very *F pl. form* [ḍére] ډیرې

close [nizdé] نږدې

others *M pl. form* [nóro] نورو

<u>Preposition</u>

of [de] د

<u>Other nouns</u>

university [pohantún] پوهنتون

Pashto (language) [paxtó] پښتو

chemistry [kimyā́] کیمیا

journalism [zhornālízm] ژورنالزم

Pashtun (people) [paxtún] پښتون

family [koranə́y] کورنۍ

<u>Adverbs, phrases, idioms</u>

by the way [rixtyā́] ریښتیا

good [xə] ښه

also [həm] هم

(he/she) is studying [lwani] لولی

all of them [duy ṭol] دوی ټول

'meeting friends'
[de majlə́s məlgə́ri] د مجلس ملګری

Have You Understood?

1. داود کیمیا لولی؟
2. غلځی صاحب شاګرد دی؟
3. رابیا ژورنالزم لولی؟
4. د داود کورنۍ چیري ده؟
5. لیلا د پتنګ ښځه ده؟
6. د رابیا کورنۍ په امریکا کي ده؟
7. لیلا او رابیا ملګرې دی؟
8. امان د داود ښوونکی دی؟
9. داود او جون ملګری دی؟
10. امان، پتنګ او اسد پښتانه دی؟

Section 4: Word Structure

Pashto Noun Classes, Part 1

Examples:

DSg : [paxtún laylā́ ta muntazír da.] پښتون لیلا ته منتظر دی.

OSg : [de paxtāná xə́dza shāgə́rda da.] د پښتانه ښځه شاګرده ده.

DPl : [paxtāná laylā́ ta muntazır di.] پښتانه لیلا ته منتظر دي.

OPl : [dawud de paxtano məlgəray da.] داود د پښتنو ملګری دی.

Notes:

1. A Pashto noun can have up to four different endings depending on its number (singular *Sg* or plural *Pl*), and case (the position it has in the sentence). The noun [paxtún] پښتون is used in each of the possible numbers and positions in the example sentences.
2. A noun has a direct (*D*) case ending when it is the subject or direct object (not studied yet) of a sentence, or when it is a complement of the verb 'be'. A noun has an oblique (*O*) case ending when it is the object of a preposition.
3. Nouns in Pashto are grouped into classes, on the basis of their gender and the particular endings that occur with them. The classes are numbered M1, M2, and M3, and F1, F2, and F3.
4. There are many nouns that do not fit into any of the classes. These are called irregular nouns, and can be either masculine or feminine.

Some Noun Classes

M1 nouns Characteristics: *DSg* ends in consonant, usually animate

Endings: *DSg* [-] *DPl* [-ānı] ان - *OSg* [-] *OPl* [-āno] انو -

Example: *DSg* : [shā́gərd] شاګرد *DPl* : [shāgərdā́n] شاګردان

OSg : [shā́gərd] شاګرد *OPl* : [shāgərdā́no] شاګردانو

M1 class nouns in this unit:

[shā́gərd] شاګرد [sā́yıb] صاحب [ḍākṭár] ډاکټر

[shāír] شاعر [tārīkh poh] تاریخ پوه

M2 nouns Characteristics: *DSg* ends in consonant, usually inanimate
Endings: *DSg* [-] *DPl* [-una] ونه- *OSg* [-] *OPl* [-o/-uno] و- / ونو-

Example: *DSg*: [kor] کور *DPl*: [korúna] کورونه
OSg: [kor] کور *OPl*: [koró] / [korúno] کورو/کورونو

M2 class nouns in this unit:
[kor] کور [pohantún] پوهنتون [zhornalízm] ژورنالزم
[roghtún] روغتون [sɪnf] صنف

Irregular M noun Characteristics: have no predictable shape, endings vary

[paxtún] پښتون '(male) Pashtun'
DSg: [paxtún] پښتون *DPl*: [paxtānə́] پښتانه
OSg: [paxtānə́] پښتانه *OPl*: [paxtanó] پښتنو

F1 nouns Characteristics: *DSg* ends in [a] ه or [ə] ه or [e] ې
Endings: *DSg* [a/ə/e] ه-/ې- *DPl* [-e] ې- *OSg* [-e] ې *OPl* [-o] و-

Example: *DSg*: [xə́dza] ښځه *DPl*: [xə́dze] ښځې
OSg: [xə́dze] ښځې *OPl*: [xə́dzo] ښځو

F1 class nouns in this unit:
[xə́dza] ښځه [parastára] پرستاره [məlgə́re] ملګرې
[laylíyá] لیلیه [shāgə́rda] شاګرده

Irregular F noun Characteristics: have no predictable shape, endings vary

[paxtó] پښتو 'Pashto language'
DSg: [paxtó] پښتو *DPl*: [paxtó] پښتو
OSg: [paxtó] پښتو *OPl*: [paxtó] پښتو

Practice

1. Identify the class of each of the underlined nouns in the following sentences, and explain which form (*DSg, DPl, OSg, OPl*) it has in the sentence and why.

1. داود او جون په پوهنتون کې د پښتو شاګردان دی.
2. غلځي صاحب د داود او جون د پښتو ښوونکی دی.
3. پتنګ ډاکټر دی.
4. د امان ښځه ليلا پرستاره ده.
5. اسد او رابيا شاګردان دی.
6. رابيا ژورنالزم لولي.
7. جون او رابيا ډيرې نږدې ملګرې دی.
8. امان، ليلا، رابيا، پتنګ او اسد ټول د افغانستان او پښتانه دی.
9. د امان او رابيا کورنۍ په امريکا کې دی.
10. د نورو کورنۍ په افغانستان کې دی.
11. دوی ټول ملګري دی.

2. Fill in the blank with the correct form of each noun listed below it.

______ چيرې دی؟

پرستاره ډاکټر شاګرد
ملګرې پښتون شاعر
شاګرده ښځه تاريخ پوه

اسد په ______ کې دی.
رابيا په ______ کې ده.

ليليه پوهنتون کور
صنف روغتون

Section 5. The Pashto Alphabet

Some Ligatures and Conventions

ا + ل = لا

Examples: [salām] سلام [ɪslāmabād] اسلام آباد

[baghlān] بغلان [jālālabād] جلال آباد

اً = [an] in words originally from Arabic

Example:

'for example' [masalan] مثلاً 'usually' [amuman] عموماً

آ = [ā] in words originally from Persian

Examples:

[ɪslāmabād] اسلام آباد [jalālabād] جلال آباد

[khānābād] خان آباد

Practice

1. Write the following words in Pashto.

[laylā]	[salām]	[kalā] 'compound'	[plār] 'father'
[khānābād]	[jalālabād]	[salāta] 'salad'	[lās] 'hand'
[baghlān]	[lār] 'road'		

2. Review: read the following groups of words out loud.

Group 1. ته په له سره ده نه خنګه مه

Group 2. هو او یو یم کور نور

Group 3. کې یې دی دی چېرې یاستئ

Group 4. سلام تشکر مهربانئ خنګه یې؟ په خیر یې؟

Group 5. افغانستان امریکا پاکستان شوروی اتحاد

Section 6: Diversions

چې خان یې په یاران یې

[che khān ye pə yārān ye]

You are a khān thanks to your friends.....

Unit 3: ته څه کار کوې؟

Section 1: Dialogue

Theresa: [salā́m.]	تریسا : سلام.
Asad: [salā́m.]	اسد : سلام.
Theresa: [de ghəldzí sāyɪb məlgə́ray ye?]	تریسا : د غلځي صاحب ملګری یې؟
Asad: [wó. zə asád yəm.]	اسد : هو! زه اسد یم.
Theresa: [di mā núm tərísa da.]	تریسا : ز ما نوم تریسا ده.
Asad: [tə ba de ghəldzí sāyɪb nəwé shāgə́rda ye.]	اسد : ته به د غلځي صاحب نوې شاګرده یې.
Theresa: [po nə́ swəm.]	تریسا : پوه نه شوم.
Asad: [de ghəldzí sāyɪb zdá kawúnke ye?]	اسد : د غلځي صاحب زده کوونکې یې؟
Theresa: [wo. de ghəldzí sāyɪb zdá kawúnke yəm.]	تریسا : هو! دغلځي صاحب زده کوونکې یم.
Asad: [rādza kéna.]	اسد : راځه کښېنه.
Theresa: [tashakúr. tə tsə́ kār kawe?]	تریسا : تشکر. ته څه کار کوې؟
Asad: [zda kawúnkay yəm.]	اسد : زده‌کوونکی یم.
Theresa: [tsə́ shay lwane?]	تریسا : څه شی لولې؟
Asad: [kimyā́ lwanəm. tə́ tsəngá? yawā́ze paxtó lwane?]	اسد : کیمیا لولم. ته څنګه؟ بوازې پښتو لولې؟
Theresa: [na. zə de zə́b pohā́ne zdá kawúnke yəm.]	تریسا : نه. زه د ژب پوهنې زده کوونکې یم.
Asad: [de kúm dzay ye?]	اسد :د کوم ځای یې؟
Theresa: [de míshigən yəm.]	تریسا : د مشیګن یم.
Asad: [dəlta chére wosége?]	اسد : دلته چیرې اوسېږې؟
Theresa: [pə jórjtawn ke woségəm.]	تریسا : په جورج ټون کې اوسېږم.

New Vocabulary

<u>Nouns</u>

name *M2* [num] نوم

linguistics *F1* [zə́b pohə́na] ژب پوهنه

thing *M3* [shay] شی

place *M3* [dzāy] ځای

student *F1* [zdə́ kawúnke] زده کوونکې

work *M2* [kār] کار

<u>American names</u>

Theresa [tərisá] تریسا

Michigan [míshigən] مشیګن

Georgetown [jórjṭawn] جورج ټون

<u>Question words</u>

what ...? [tsə] څه

which ...? [kum] کوم

<u>Pronouns</u>

my *emphatic* [di mā] / [zmā] زما

I *emphatic* [zə] زه

<u>Verbs</u>

study [lwan-] لول-

live [wóseg-] اوسېږ-

<u>Adverbs, phrases, idioms</u>

particle [ba] به

Come sit down. [radza kéna.] راځه کښېنه.

How about you? [tə́ tsə́nga?] ته څنګه؟

no [na] نه

I didn't understand. [po nə́ swəm.] پوه نه شوم.

Practice

1. Construct personal answers to the following questions.
   a. څه کار کوې؟
   b. دلته څه شی لولې؟
   c. د کوم ځای يې؟
   d. چېرې اوسېږې؟

2. Pair up, and ask and answer (truthfully) the questions above.

Section 2: The Present Tense*

Examples

'What work do you do?'	[tə tsə́ kār kawé?]	ته څه کار کوې؟
'What are you studying?'	[tsə́ shay lwane?]	څه شی لولې؟
'Are you studying only Pashto?'	[yawāze paxtó lwane?]	يوازې پښتو لولې؟
'Where are you living?'	[chére wosége?]	چېرې اوسېږې؟
'I'm living here.'	[dəlta woségəm.]	دلته اوسېږم.

Notes:

1. The Pashto present tense is parallel to the English simple present (e.g. 'I work') and the English present continuous (e.g. 'I am working') tenses.

2. The Pashto present tense is imperfective*; verbs in the present tense carry the implication that the action is still going on, or that the action is a regularly occurring one that will continue in the future.

Forms

Positives:

'I'm working/work (regularly)'	[kār kawə́m.]	کار کوم.
'You're working/work (regularly)'	[kār kawé.]	کار کوې.
'He/she is working/works (regularly)'	[kār kawí.]	کار کوی.
'We're working/work (regularly)'	[kār kawú.]	کار کوو.
'You-all are working/work (regularly)'	[kār kawə́y.]	کار کوئ.
'They are working/work (regularly)'	[kār kawí.]	کار کوی.

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Negatives:

'I'm not working'/'don't work(regularly)'	[kǎr nə́ kawəm.]	کار نه کوم.
'You're not working/don't work (regularly)'	[kǎr nə́ kawe.]	کار نه کوې.
'He etc. isn't working/doesn't work (regularly)	[kǎr nə́ kawi.]	کار نه کوي.
'We're not working/don't work (regularly)'	[kǎr nə́ kawu.]	کار نه کوو.
'You-all aren't working/don't work (regularly)'	[kǎr nə́ kawəy.]	کار نه کوئ.
'They aren't working/don't work (regularly)'	[kǎr nə́ kawi.]	کار نه کوي.

Questions:

'Am I working/Do Iwork (regularly)?'	[kǎr kawə́m?]	کار کوم؟
'Are you working/'Do you work (regularly)?'	[kǎr kawé?]	کار کوې؟
'Is he etc. working/Does he work (regularly)?'	[kǎr kawí?]	کار کوي؟
'Are we working/Do we work (regularly)?'	[kǎr kawú?]	کار کوو؟
'Are you-all working/Do you-all work (regularly)?'	[kǎr kawə́y?]	کار کوئ؟
'Are they working/Do they work (regularly)?'	[kǎr kawú?]	کار کوو؟

Notes:

1. The present tense is formed with the imperfective present root* of the verb, plus the following personal endings:

1st person singular: [-əm] م-　　1st person plural: [-u] و-

2nd person singular: [-e] ې-　　2nd person plural: [-əy] ئ-

3rd person singular and plural: [-i] ي-

The stress falls on the personal ending.

2. Negatives are formed by adding the particle [nə] نه before the verb. The negative particle is stressed.

3. Yes-no questions* are the same as statements except for rising intonation at the end of the sentence.

Practice

1. The sentences below are taken from the dialogue. Explain the form and meaning of each underlined verb.

a. ته څه کار کوې؟

b. څه شی لولې؟

c. کیمیا لولم.

d. یوازې پښتو لولې؟

e. دلته چېرې اوسېږې؟

f. په جورج ټاون کې اوسېږم.

2. Read the following statements about the Pashtuns and Pashto students.

a. رابیا ژورنالزم لولی.

b. جون او رابیا په لیلیه کې اوسېږی.

c. غلځی صاحب په پوهنتون کې کار کوی.

d. د اسد کورنۍ په افغانستان کې اوسېږی.

e. پتنګ او لیلا په روغتون کې کار کوی.

f. د غلځی صاحب کورنۍ په افغانستان کې نه اوسېږی.

3. Construct sentences, negative sentences and questions with the following verbs:

کار کو- کښېن- لول- اوسېږ-

4. Answer the following questions.

a. په لیلیه کې اوسېږې؟

b. په پوهنتون کې پښتو لولې ؟

c. کار کوې؟

d. یوازې اوسېږې؟

e. چېرې کښېنې ؟

Section 3: Reading

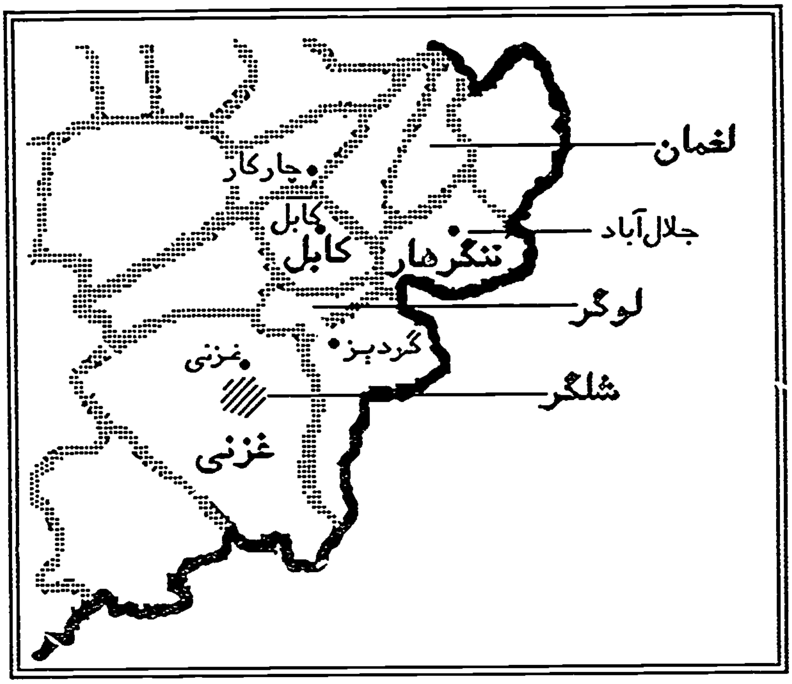

دداود ملګری ټول افغانان او د افغانستان د بیلو بیلو سیمو دی. پټنګ د لغمان او اسد د لوګر دی. رابیا د ننګرهار او لیلا د لوګر ده.

امان د کابل نیازی دی. د امان تره د نیازیو مشر دی .

غلځی صاحب د غزنی دی . د غلځی ماما د شلګر ملك دی. د شلګر د خلکو جامې هرڅوك خوښوی، خو غلځی صاحب یې نه اغوندی. د شلګر ډیر اوسیدونکی اندړ دی. د لیلا او اسد مور اندړه ده.

غلځی صاحب هم په شلګر کې بلد دی. خور یې په شلګر کې واده ده. د غلځی صاحب یو خوریی د مجاهدینو قوماندان او د امان ملګری دی.

امان کله کله پېښور ته ځی او ور سره ګوری. د رابیا یو ورور هم په پېښور کې دی. هغه د پېښور په پوهنتون کې استاد دی.

New Vocabulary

Pashtun provinces, areas

Laghman [laghmā̃n] لغمان

Shalgar [shəlgə́r] شلګر

Logar [logár] لوګر

Ningrahar [ningrā̃r] ننګرهار

Kabul [kābə́l] کابل

Ghazni [ghazní] غزنی

People

Afghan *M1* [afghā̃n] افغان

inhabitants *M3* [osedúnki] اوسیدونکی

leader *M1* [məshə́r] مشر

head man (of village) *M1* [malə́k] ملك

people, populace *M1* [khaləķ] خلك

guerillas *M irreg.* [mujahídino] مجاهدینو

commandant *M1* [qumandā̃n] قوماندان

professor *M1* [ustā̃d] استاد

Pronouns

everyone [artsə́k] هرڅوك

them/his [ye] يې

he (out of sight) [aghá] هغه

all [ṭol] ټول

Adjectives

separate *M OPl form* [bélo belo] بېلو بېلو

familiar *M Ds form* [balád] بلد

married *F Ds form* [wādə́] واده

one *M Ds form* [yaw] یو

Relatives

sister *F irreg.* [khor] خور

brother *M irreg.* [wror] ورور

maternal uncle *M irreg.* [māmā̃] ماما

paternal uncle *M irreg.* [trə] تره

mother *F irreg.* [mor] مور

nephew *M irreg.* [khwrayáy] خوریی

Pashtun tribe names

Ander [andəṛ] اندړ

Niazay [nyāzay] نیازی

Verbs

enjoy, like [khwaxaw-́] خوښو-

wear (clothes) [aghund-́] اغوند-

meet, visit with [gor-́] ګور-

go [dz-] ځ-

Nouns

area *F1.* [síma] سیمه

clothes *F1.* [jāmé] جامې

province *M2.* [wɪlāyát] ولایت

Adverbs, phrases, idioms

many *adv.* [ḍer] ډېر

sometimes *adv.* [kə́la kəla] کله کله

with him *phr.* [wə́ ... əra] ورسره

Conjunction

but [kho] خو

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

1. پتنګ د لوګر دی؟
2. د غلځی صاحب خور په شلګر کې اوسیږی؟
3. رابیا افغانه ده؟
4. د غلځی صاحب خور د اسد ملګرې ده؟
5. لیلا د افغانستان ده؟
6. د مجاهدینو قوماندان د امان ملګری دی؟
7. امان د لغمان دی؟
8. غلځی صاحب په شلګر کې اوسیږی؟
9. اسد په لوګر کې دی؟
10. شلګر په غزنی کې دی؟

2. Fill out the chart below with information from the reading.

څوک؟	~~چېرې اوسیږی؟~~
د پتنګ کورنۍ	____________________
د اسد او لیلا کورنۍ	____________________
د غلځی صاحب خور	____________________
د امان کورنۍ	____________________
د غلځی د ماما کورنۍ	____________________
د رابیا او اسد ورور	____________________

Section 4: Word Structure

M3 nouns Characteristics: *DSg* ends in [ay]ی, can be either animate or inanimate

Endings: *DSg* [-ay] ی- *DPl* [-i] ي- /[yān] يان-

OSg [-i] ي- *OPl* [-o] و- /[yāno] يانو-

Stress on final syllable

Example:	*DSg:* [ghəldzáy] غلځی		*DPl:*	[ghəldzi] غلځي / [ghəldzyān] غلځيان
	OSg: [ghəldzi] غلځي		*OPl:*	[ghəldzó] غلځو / [ghəldzyāno] غلځيانو

Stress on next-to-final syllable

Example:	*DSg:* [məlgə́ray] ملګری		*DPl:*	[məlgə́ri] ملګري
	OSg: [məlgə́ri] ملګري		*OPl:*	[məlgə́ro] ملګرو

M3 class nouns learned so far:

[ghəldzáy] غلځی [məlgə́ray] ملګری [xowúnkay] ښوونکی

[shay] شی [dzāy] ځای [nyāzáy] نيازی

F2 nouns Characteristics: *DSg* ends in [əy] ۍ-

Endings: *DSg, DPl, OSg* [-əy] ۍ- *OPl* [-əyo] نيو-

Example:	*DSg:* [koranə́y] کورنۍ		*DPl:*	[koranə́y] کورنۍ
	OSg: [koranə́y] کورنۍ		*OPl:*	[koranəyo] کورنيو

F2 class nouns learned so far: [koranə́y] کورنۍ

F3 nouns Characteristics: *DSg* ends in [ā] ا-

Endings: *DSg*	[-ā] ا-	*DPl*	[-we] وې- /[-gāne] ګانې-
OSg	[-ā] ا-	*OPl*	[-wo] وو- /[gāno] ګانو-

Example:	*DSg:*	[amrikā́] امریکا	*DPl:*	[amrikā́we] امریکاوې / [amrikāgā́ne] امریکاګانې
	OSg:	[amrikā́] امریکا	OPl:	[amrikā́wo] امریکاوو / [amrikāgā́no] امریکاګانو

F3 class nouns learned so far: [amrikā́] امریکا [kimyā́] کیمیا

Irregular Nouns in This Unit

Masculine nouns:

[wror] ورور	*DSg:*	[wror] ورور	DPl:	[wrúna] ورونه
	OSg:	[wror] ورور	OPl:	[wrúno] ورونو
[māmā́] ماما	*DSg:*	[māmā́] ماما	*DPl:*	[māmāgā́n] ماماګان
	OSg:	[māmā́] ماما	*OPl:*	[māmāgā́no] ماماګانو
[trə] تره	*DSg:*	[trə] تره	*DPl:*	[trúna] ترونه
	OSg:	[trə] تره	*OPl:*	[trúno] ترونو
[khwrayáy] خوریی	*DSg:*	[khwrayáy] خوریی	*DPl:*	[khwrayā́n] خوریان
	OSg:	[khwrayí] خوریی	*OPl:*	[khwrayó] خوریو/ [khwrayā́no] خوریانو
[mujāhíd] مجاهد	*DSg:*	[mujāhíd] مجاهد	*DPl:*	[mujāhidín] مجاهدین
	OSg:	[mujāhíd] مجاهد	*OPl:*	[mujāhidíno] مجاهدینو

Feminine nouns:

[mor] مور	*DSg:*	[mor] مور	*DPl:*	[máynde] ميندې
	OSg:	[mor] مور	*OPl:*	[máyndo] ميندو
[khor] خور	*DSg:*	[khor] خور	*DPl:*	[khwáynde] خويندې
	OSg:	[khor] خور	*OPl:*	[khwáyndo] خويندو

Practice

1. Sentences from the reading passage are given below. Identify the gender and class of each underlined noun; tell whether it is singular or plural; tell whether it is in the direct or oblique case, and why.

1. د داود ملګري ټول افغانان او د افغانستان د بېلو بېلو سيمو دي.
2. د امان تره د نيازيو مشر دی.
3. د غلځي ماما د شلګر ملك دی.
4. د شلګر د خلکو جامې هرڅوك خوښوي، خو غلځي صاحب يې نه اغوندي.
5. د غلځي صاحب يو خوريى د مجاهدينو قوماندان او د امان ملګری دی.
6. امان کله کله پېښور ته ځي او ور سره ګوري.
7. هغه د پېښور په پوهنتون کې استاد دی.

2. Create sentences by substituting the various occupation and relative words you know in the blanks.

د ______ ______ استاد دی.

د ______ ______ پېښور ته ځي.

د ______ ______ د ______ ملګری دی.

2. Unfamiliar nouns are given below, with information about their classes. Give the *DSg, DPl, OSg* and *OPl* forms for each noun, then create sentences with it.

girl *F1* [péghla] پېغله   man *M3* [saráy] سړی   friend *M1* [dost] دوست

Section 5: Diversions

It is said that Laghmanis are so smart they can outwit the Devil.

A Laghmani became friends with the Devil, and went into partnership with him to farm. The two of them planted turnips, wheat, and corn.

When it was time to harvest the turnips, the Laghmani asked the Devil, "Which part of the crop do you want? The top or the bottom?"

The Devil looked at the pretty green leaves of the turnips and said, "I'll take the top." The Laghmani, of course, got the turnips.

When it was time to harvest the wheat, the Laghmani again asked the Devil, "Which part of the crop do you want? The top or the bottom?"

The Devil this time said, "I'll take the bottom," and the Laghmani, of course, got the grain.

When it was time to harvest the corn, the Laghmani asked the Devil for a third time, "Which part of the crop do you want? The top or the bottom?"

The Devil this time said, "I'll take both the top and the bottom." And the Laghmani, of course, got the corn.

Unit 4: وروڼه او خوېندې

Section 1: Dialogue

تریسا: د اسد کورنۍ په لوګر کې اوسېږي؟

امان: هو. د اسد پلار د لوګر يو لوی او مشهور خان دی.

تریسا: اسد څو وروڼه او خوېندې لري؟

امان: څلور وروڼه او دوه نورې خوېندې لري.

تریسا: خوېندې او وروڼه يې هم اسد او ليلا غوندې دي؟

امان: هو، ټول لکه اسد غوندې دي. ورور يې کسه خور يې نيسه.

تریسا: ورور يې کسه خور يې نيسه څه معنا؟

امان: دا متل دی او معنا يې دا ده چه خور ورور ته ورته وي.

تریسا: ټول يې اسد او ليلا غوندې ښايسته دي؟

امان: د لوګر خلك ټول ښايسته دي.

New Vocabulary

Nouns

father *n, M irreg.* [plār] پلار

proverb *n, M2.* [matăl] متل

Numbers

one, a [yaw] يو

four [tsalór] څلور

two [dwa] دوه

<u>Adjectives</u>

big, important [loy] لوى

well-known [mashhúr] مشهور

similar [wə́rta] ورته

good-looking [xāystá] ښايسته

<u>Preposition</u>

like [(ləka)...ghúnde] لکه ... غوندې

<u>Question word</u>

how many [tso] څو

<u>Adverbs, phrases and idioms</u>

What does ... mean? [...tsə́ mānā?] ... څه معنا؟

It means ... [mānā ye dā́ da tse ...] معنا يې دا ده چه...

all of them [ṭól ye] ټول يې

Look at the brother, guess at the sister *(proverb)*

[wror ye kə́sa khor ye nə́sa]

ورور يې کسه خور يې نيسه.

<u>Pronoun</u>

that [dā] دا

<u>Verb</u>

have [lar-] لر

Practice

1. Memorize the following lines from the dialogue. Practice the question and answer with a partner.

A: اسد څو ورونه او خويندې لرې؟

B: څلور ورونه او دوه نورې خويندې لرى.

2. Ask a classmate:
   - if he/she has any brothers or sisters
   - how many brothers he/she has
   - how many sisters he/she has
   - where his/her parents live

2. Rābyā encounters Theresa at the cafeteria table where the Pashto students and Pashtuns meet. She has heard about Theresa, but hasn't met her yet. Write the conversation the two of them have. (Theresa has two brothers, no sisters.)

Section 2: Numbers

one	[yaw]	يو	١
two	[dwa]	دوه	٢
three	[dre]	دري	٣
four	[tsalór]	څلور	٤
five	[pindzә́]	پنځه	٥
six	[shpag]	شپږ	٦
seven	[wә]	اووه	٧
eight	[atә́]	اته	٨
nine	[nә́hә]	نهه	٩
ten	[las]	لس	١٠

Practice

1. Read the following rows of numbers.

a)	٥	٤	٩	٣	٨	٢	١	٦
b)	١	١٠	٧	٣	٩	٨	٦	٤
c)	٤	٨	٦	٢	٥	٣	١٠	١
d)	٩	٣	٨	١٠	٧	٢	٧	٥
e)	٥	٢	٩	٨	٤	٣	٦	٧

2. Answer the following questions:

١. څو خويندي لري؟
٢. څو ورونه لري؟
٣. څو ماماګان لري؟
٤. څو ترونه لري؟
٥. څو خوريان لري؟
٦. څو خوريونه لري؟
٧. څو نژدي ملګري لري؟
٨. څو ښوونکی لري؟
٩. پلار دي څو کورونه لري؟
١٠. غلځی صاحب څو د پښتو زده کوونکی لري؟

Section 3: Weak Possessive Pronouns*

Examples

'Asad's brothers live in Logar.'	د اسد ورورونه په لوگر کي اوسېږي.
'His brothers live in Logar.'	ورورونه يي په لوگر کي اوسېږي.
'Asad is Laylā's brother.'	اسد د ليلا ورور دی.
'Asad is her brother.'	اسد يي ورور دی.
'We are sitting with Laylā's brother.'	د ليلا له ورور سره ناست يو.
'We are sitting with her brother.'	له ورور سره يي ناست يو.
'Patang is visiting Laylā's brother.'	پتنگ د ليلا له ورور سره گوري.
'Patang is visiting her brother.'	پتنگ يي له ورور سره گوري.

Notes:

1. The weak possessive pronoun comes after the first stressed phrase in the sentence, regardless of the position of the noun it modifies.

2. The stressed phrase can be the subject or object phrase, an entire prepositional phrase, or an adverb (like کله کله).

3. The weak possessive is often written attached to the word it follows.

The Weak Possessive Pronouns

1st sg. 'my'	[me] مي	1st pl. 'our'	[mo] مو
2nd sg. 'your'	[de] دي	2nd pl. 'you all's'	[mo] مو
3rd sg. 'his'/'her'	[ye] يي	3rd pl. 'their'	[ye] يي

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Practice

1. In the following sentences, identify the weak possessive pronoun, the noun it modifies, and the stressed element it comes after.

١. خور يې په شلګر کې واده ده؟
٢. معنا يې دا ده چه خور ورور ته ورته وی.
٣. ټول يې اسد او ليلا غوندې ښايسته دی؟
٤. خويندې او ورونه يې هم اسد او ليلا غوندې دی؟

2. In each of the sentences below, change the underlined possessive phrase to the appropriate weak pronoun, and make other necessary changes in the sentence.

١. <u>د ليلا</u> ورور شاګرد دی.
٢. اسد <u>د ليلا</u> ورور دی.
٣. <u>د ليلا</u> له ورور سره ناست يو.
٤. پتنګ <u>د ليلا</u> ورور ته ګوری.

3. Answer the following questions.

١. کورنۍ دې چېرې اوسېږی؟
٢. پلار دې څه کار کوی؟
٣. مور دې کار کوی؟
٤. د ښوونکی نوم دې څه دی؟
٥. کور دې چېرې دی؟
٦. د ملګرو نومونه دې څه دی؟
٧. کور دې په جورج ټاون کې دی؟
٨. پلار دې چېرې دی؟
٩. ملګری دې څه شی لولی؟

Section 4: Reading

اسد د لوګر په باره کي غږېږي:

لوګر ډېر اباد ځای دی. ډېري زياتي اوبه او خوږي مېوي لري. مڼي
يي ډېري مشهوري دي. مځکي يي ابادي دي.

زما کورنۍ دوه ډېر لوی باغونه لري. پلار مي غواړي چه يو بل باغ
هم واخلي. يو باغ مو کور ته بيخي نژدې دی.

کله کله مي مور او خويندي هم ورځي. کله کله نوري پېغلي هم باغ
ته راځي او مېلي کوي. سندري وايي؛ اتڼونه کوي او ټالونه خوري.
د لوګر پېغلي ډېري مستي او پلوندي دي. په اتڼ او ټالونو هېڅ نه
ستړي کېږي.

New Vocabulary

Nouns

water *F irreg.* [wobə́] اوبه

fruit *F1* [méwa] مېوه

apple *F1* [mā̃ṇa] مڼه

soil *F1* [mdzə́ka] مځکه

orchard *M2* [bāgh] باغ

girl, maiden *F1* [pégh̃la] پېغله

picnic *F1* [méla] مېله

song *F1* [sandə́ra] سندره

name of a dance *M2* [aṭáṇ] اتڼ

swing *M2* [ṭāl] ټال

Adjectives

fertile, prosperous [abā̃d] اباد

much [zyā̃te] زياتي

sweet [khwā̃ge] خوږي

other [bəl] بل

lively [másṭe] مستي

strong [palwánḍe] پلوندي

tired [stə́ṛe] ستړي

Preposition

by means of, with [pə] په

Adverbs, phrases, idioms

about ... [de ... pə bāra ke] د ... په باره کې

especially, very, really [bikhí] بيخي

do the atan [atanúna kaw-] اتنونه کو

swing (on a swing) [ṭalúna khwr-] ټالونه خور

none, no [hets] هيڅ

Verbs

talk [ghagég-] غږيږ-

want, intend [ghwaṛ-] غواړ-

buy [wakhl-] واخل-

go (there) [wardz-] ورځ-

come (here) [rādz-] راځ-

do, make [kaw-] کو-

say, sing [wāy-] وای-

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

١. د اسد پلار د کوم ځای اوسيدونکی دی؟

٢. د لوګر پېغلې څنګه دي؟

٣. پېغلې د اسد د پلار په باغ کې څه کوي؟

٤. د اسد پلار غواړي چه څه شی واخلي؟

٥. د اسد خويندې او ملګرې کله کله څه کوي؟

٦. ته څنګه؟ سندرې خوښوې؟

٧. د اسد مور او خويندې کله کله چېرې ځي؟

2. In the following sentences from the reading, identify the weak possessive pronoun, and tell who or what it refers to.

١. منې يې ډېرې مشهورې دي.

٢. ښځې يې ښې ابادې دي.

٣. پلار مې غواړي چه يو بل باغ هم واخلي.

٤. يو باغ مو کورته بيخي نژدې دی.

٥. کله کله مې مور او خويندې هم ورځي.

Section 5: Diversions

نجلۍ د باغ له لورې راغله
ټیکرۍ یې نشته مخ په پاڼو پټوینه

[njəláy de bāgh lə lóri rághla

ṭikráy ye násta mákh pə pāṇo pəṭawí-na.]

The young girl came from the orchard.

She had no scarf. She hid her face in the leaves.

Unit 5: هوا سخته توده ده

Section 1: Dialogue

پتنګ: یاره، هوا سخته توده ده. دلته عموماً هوا څنګه وی؟

داود: په اوړی کې هوا عموماً نن غوندې توده او لنده وی.
په کور او دفتر کې بې له اېيرکانډېشن نه ګوزاره نه کېږی.

پتنګ: ژمی څنګه وی؟

داود: ژمی ښایسته سوړ وی. اکثره سخت باد لګېږی.

پتنګ: واوره اورېږی؟

داود: هو. کله کله دومره زیاته واوره اورېږی چه سړکونه بېخی بندېږی.

پتنګ: پسرلی او منی څنګه وی؟

داود: په پسرلی او منی کې هوا عموماً نرمه وی، خو باران ډېر زیات اورېږی.

پتنګ: وایی چه باران د خدای رحمت دی.

New Vocabulary

Nouns

weather *F3* [awā̃] هوا

office *M irreg* [daftə́r] دفتر

air conditioning *M2* [éyar kāndeshán] اېيرکانډېشن

street *M2* [sarák] سړك

snow *F3* [wə́wrā] واوره

rain *M2* [bārā̃n] باران

mercy *M2* [rahmát] رحمت

The seasons

spring *M3* [pasarláy] پسرلی

summer *M3* [zámay] ژمی

fall *M3* [mánay] منی

winter *M3* [wóṛay] اوړی

Preposition

without [be lə ... na] بې له ... نه

Adverbs, phrases, idioms

friend *(addressed)* [yāra] یاره

usually *adv.* [amúman] عموماً

just *adv.* [amdā] همدا

today *adv.* [nən] نن

can't get along *phrase* [guzāra nə́ kegi] گوزاره نه کېږي

often [aksára] اکثره

the wind blows... [bād lagég-] لگېږي

so ... that *phrase* [dúmra ... tse] دومره ... چه

Adjectives

heavy, very *1* [sakht] سخت

hot *irreg.* [tawdə́] توده

wet *irreg.* [lamdə́] لنده

cold *irreg.* [soṛ] سوړ

pleasant *irreg.* [nárma] نرمه

Verbs

is *habitually* [wi] وي

fall *(snow or rain)* [woré̃g-] اورېږ-

become blocked [bandég-] بندېږ-

Practice

1. Answer the following questions.

۱. په ځای کې دې هوا په پسرلی کې عموماً څنگه وي؟

۲. په ځای کې دې هوا په ژمی کې عموماً څنگه وي؟

۳. په ځای کې دې هوا په منی کې عموماً څنگه وي؟

٤. په ځای کې دې هوا په اوړی کې عموماً څنگه وي؟

٥. نن هوا څنگه ده؟

2. Pair up, then carry on a conversation about the weather in your respective home towns.

Section 2: Adjective Classes

Examples

'The weather is very cold.'	هوا سخته سوړه ده.
'Winter is very cold.'	ژمی شایسته سوړ وی.
'Sometimes so much snow falls that...'	کله کله دومره زیاته واوره اوریږی چه...
'Are you Ghaizay Sahib's new student?'	د غلځی صاحب نوې شاګرده یې؟
'They are from different areas in Afghanistan."	د افغانستان د بیلو بیلو سیمو دی.

Notes:

1. Adjectives must agree with the words they modify in number, gender and case. In the examples above, the adjectives are underlined trice, and the words they modify are underlined once.

2. Most adjectives belong to one of the classes described below, but there are irregular adjectives as well.

Adjective Classes

Class 1 (M forms the same except for OPl: F forms like F1 nouns)

	DSg	DPl	OSg	OPl
M:	[joṛ] جوړ	[joṛ] جوړ	[joṛ] جوړ	[jóṛo] جوړو
F:	[jóṛa] جوړه	[jóṛe] جوړې	[jóṛe] جوړې	[jóṛo] جوړو

Class 1 adjectives:

اباد	بیل بیل	بلد	ډېر	کوم	سخت
بل	مشهور	خوار	لوی،	جوړ	زیات
پلوند	منتظر	ناست	یو	نور	مست

Class 2 (M forms like M3 nouns: F forms like F1 nouns)

	DSg	DPl	OSg	OPl
M:	[nə́way] نوی	[nə́wi] نوی	[nə́wi] نوی	[nə́wo] نوو
F:	[nə́we] نوې	[nə́we] نوې	[nə́we] نوې	[nə́wo] نوو

Class 2 adjectives: نوی ستړی

Class 3 (M forms end in [ə] except for obl. pl.[o]; F forms like F1 nouns)

M: DSg: [xə] ښه DPl: [xə] ښه OSg: [xə] ښه OPl: [xo] ښو

F: DSg: [xa] ښه DPl: [xe] ښې OSg: [xe] ښې OPl: [xo] ښو

Class 4 (all forms the same)

M and F: DSg: [xāystá] ښایسته DPl: [xāystá] ښایسته

OSg: [xāystá] ښایسته OPl: [xāystá] ښایسته

Class 4 adjectives:

واده ښایسته نژدې ورته

Class 5 (MDSg ends in [oṛ]; [o] changes to [ā] or [a]; F forms end like F1 nouns)

M: DSg: [soṛ] سوړ DPl: [sāṛə́] ساړه OSg: [soṛ] سوړ OPl: [saṛó] سړو

F: DSg: [saṛá] سړه DPl: [saṛé] سړې OSg: [saṛé] سړې OPl: [saṛó] سړو

Irregular Adjectives

'hot' تود

M: DSg: [tod] تود DPl, OSg: [tāwdə́] تاوده OPl: [tawdó] تودو

F: DSg: [tawdá] توده DPl, OSg: [tawdé] تودې OPl: [tawdó] تودو

'pleasant' نرم

M: DSg, DPl, OSg: [narə́m] نرم OPl: [nármo] نرمو

F: DSg: [nárma] نرمه DPl, OSg: [nárme] نرمې OPl: [nármo] نرمو

'sweet' خوږ

M: DSg: [khog] خوږ DPl, OSg: [khwā́gə] خواږه OPl: [khwágo] خوږو

F: DSg: [khwága] خوږه DPl, OSg: [khwáge] خوږې OPl: [khwágo] خوږو

'wet' لوند

M: DSg: [lund] لوند DPl, OSg: [lāmdə́] لانده OPl: [lámdo] لندو

F: DSg: [lámda] لنده DPl, OSg: [lámde] لندې OPl: [lámdo] لندو

Practice

1. Identify the class and form of the underlined adjectives in the sentences below, which are from previous units.

۱. ستړې مه شی.

۲. ته به د غلځي صاحب نوي شاګرده يي.

۳. د داود ملګری ټول افغانان او د افغانستان د بیلو بیلو سیمو دی.

٤. غلځي صاحب هم په شلګر کي پلد دی.

۵. خور وررور ته ورته وی.

٦. د لوګر خلك ټول شایسته دی.

۷. ډیري زیاتي اوبه او خوږي میوي لری.

۸. زما کورنۍ دوه ډېر لوی باغونه لری.

۹. د لوګر پېغلي ډیري مستي او پلوندي دی.

۱۰. په اتڼ او ټالونو هیڅ نه ستړی کیږی.

2. Answer the following questions.

۱. سیمه دي ډېر اباد ځای دی؟

۲. سیمه دي ډېري زیاتي اوبه لری؟

۳. سیمه دي خوږي میوي لری؟

٤. په سیمي کي دي زیاته واوره اوریږی؟

۵. په سیمي کي دي مخکي ډېري اباډي دی.

٦. په سیمي کي دي هوا عموماً ښه وی؟

3. Ask and answer questions using the new adjectives given below.

lazy *1* [laṭ] لټ	stupid *1* [ahmáq] احمق
crazy *2* [lewanáy] لیونی	ugly *1* [badráng] بدرنګ
sick *4* [nājóṛa] ناجوړه	thirsty *2* [tə́gay] تږی
hungry *2* [wə́gay] وږی	sad *4* [khapá] خپه
smart *1* [wuxyār] هوښیار	sleepy *2* [khobawə́ṛay] خوبوړی

Section 3: Reading

هر کال څلور موسمونه لری ــ پسرلی، اوړی، منی، ژمی. هر موسم درې میاشتې دی.

په پسرلی او منی کې هوا ښه او نرمه وی. په اوړی کې هوا توده او په ژمی کې سړه وی.

په افغانستان کې پسرلی د ګلانو موسم دی. اوړی بعضې مېوې او فصلونه پخېږی. منی د مېوو موسم دی . ژمی د واورې موسم دی.

د پسرلی اولې ورځې ته نوروز وایی. د نوروز ورځ عامه رخصتی وی . خلك مېلې کوی.

د نوروز ډېره لویه مېله د ګل سرخ مېله ده. دا مېله په مزارشریف کې کېږی. دې مېلې ته د ټول افغانستان او حتی د نورو ملکونو زیات خلك ورځی.

New Vocabulary

Nouns

year *M2* [kāl] کال

season *M2* [mosə́m] موسم

month *F1-[a]*. [myāst] میاشت

flower *M1* [gwəl] ګل

crop *M2* [fásəl] فصل

day *F1-[a]*. [wrādz] ورځ

New Year *M2* [nawróz] نوروز

holiday *F irreg.* [rukhsatí] رخصتی

Gwale Surkh *(festival)* [gwəle súrkh] ګل سرخ

country *M2* [məlk] ملك

Verb

ripen [pakhég-] پخېږ-

Adverbs, phrases, idioms

even [hátā] حتا

X is called Y *phr.* [X ta Y wāyi] X ته Y وايي

Adjectives

public *1* [āma] عامه

some *4* [bāze] بعضي

every *1* [ar] هر

Have You Understood?

1. Answer the questions.

١. د ځلورو موسمونو نومونه څه دي؟

٢. يو موسم څو مياشتې لري؟

٣. د ګل سرخ مېله چېرې کېږي ؟

٤. د پسرلي اولې ورځې ته څه وايي ؟

٥. په افغانستان کې په ژمي کې هوا څنګه وي؟

٦. په افغانستان کې په اوړي کې واوره اورېږي ؟

٧. پښتانه نوروز ډېر خوښوي؟

٨. په کومو موسمونو کې هوا نرمه وي؟

٩. دافغانستان خلک د پسرلي په اوله ورځ څه کوي؟

2. What word does each of the underlined adjectives modify?

١. د نوروز ډېره لويه مېله د ګل سرخ مېله ده.

٢. دې مېلې ته د ټول افغانستان او حتى د نورو ملکونو زيات خلک ورځي.

٣. په پسرلي او منی کې هوا ښه او نرمه وي.

٤. د پسرلي اولې ورځې ته نوروز وايي.

٥. د نوروز ورځ عامه رخصتي وي.

Section 4: Asking for Vocabulary

Model: دپسرلی اولي ورځې ته نوروز وايي.

Literal: 'They say "Nawroz" for the first day of spring.'
Idiomatic: 'The first day of spring is called "Nawroz".'

To ask for a translation into Pashto: په پښتو کې 'hello' ته څه وايي؟

Literal: 'In Pashto what do they say for 'hello'?'
Idiomatic: 'What's the word for 'hello' in Pashto?'

To ask for a word in Pashto (pointing to an object up close): په پښتو کې دې ته څه وايي؟

Literal: 'In Pashto what do they say for this?'
Idiomatic: 'What's the word for this in Pashto?'

To ask for a word in Pashto (pointing to an object far away): هغه څه شی دی؟

Literal: 'What thing is that?'
Idiomatic: 'What's that?'

Practice

1. Answer the following questions.

په پښتو کې 'hello' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'swing' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'inhabitant' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'student' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'song' ته څه وايي ؟

2. Point to objects close to you in your classroom, and ask your teacher what the Pashto words for them are.

3. Point to objects far away, and ask your teacher what they are.

Section 5: Diversions

په لویو غرو د خدای نظر دی

په سريي واوري اوروی پای کي گلونه

[pə lóyo ghró de khwdāy nazār da.
pə sar ye wāwre worawi, pāy ke gwəlúna.]

God cares for the high mountains.
At the summit He causes snow; at the foot flowers.

Unit 6: شنبې څه کوې؟

Section 1: Dialogue

اسد: د شنبې په ورځ څه کوې؟

تریسا: ورجنیا ته ځم.

اسد: څه وخت بېرته راځې؟

تریسا: ددوشنبې په ورځ سهار وخته بېرته راځم.

اسد: دچارشنبې په ماښام څه پروګرام لرې؟

تریسا: کتابخانې ته ځم. پنجشنبې امتحان لرم.

اسد: دجمعې په ماښام څه کوې؟

تریسا: څه خاص پروګرام نه لرم.

اسد: راځه په کابل کاروان رستوران کې زما مېلمه شه.

تریسا: ښه ده. وایي چه کابل کاروان رستوران ښه افغاني ډوډۍ پخوي.

اسد: هو! بیخي ښه ډوډۍ لري.

New Vocabulary

Nouns

Virginia *F3* [wirjinyā] ورجنیا

plan(s) *M2* [progrām] پروګرام

library *F1* [kitābkhāna] کتابخانه

exam *M2* [ɪmtɪhān] امتحان

Kabul Caravan *(restaurant name)* [kabəl kārwān] کابل کاروان

restaurant *M2* [rasturān] رستوران

guest *M irreg* [melmá] مېلمه

food *F2* [ḍoḍáy] ډوډۍ

<u>Time words</u>

Saturday *F1.* [shambé] شنبې

Monday *F1.* [dushambé] دوشنبې

Wednesday *F1.* [charshambé] چارشنبې

Thursday *F1.* [panshambé] پنجشنبې

Friday *F1.* [jumá] جمعه

evening *M2.* [māxā̆m] ماښام

time *M2.* [wakht] وخت

morning *M2* [sahā̆r] سهار

<u>Preposition</u>

at, on *(with time phrases)* [pə] په

<u>Verbs</u>

come *imperative* [rādzá] راځه

be [sa] شه

cook [pakhaw-́] پخو-

<u>Adjectives</u>

special *1* [khās] خاص

Afghan *4* [awghānī] افغانی

<u>Adverbs, phrases, idioms</u>

when? [tsə́ wakht] څه وخت

back [bérta] بېرته

early morning [sahār wákhta] سهار وخته

any [tsə] څه

Practice

1. Memorize the first four lines of the dialogue.

2. In pairs, ask and answer the following questions, substituting different time words and places in the blanks.

A: د ——— په ورځ څه کوي؟

B: ——— ته ځم.

A: څه وخت بېرته راځې؟

B: د ——— په ورځ سهار وخته بېرته راځم.

2. Memorize Asad's line:

راځه په کابل کاروان رستوران کې زما مېلمه شه.

Substitute the names of restaurants in your area for the کابل کاروان.

Section 2: Time Words and Phrases

Days of the Week

Saturday	[shambe]	شنبې
Sunday	[yákshambe]	یکشنبې
Monday	[dú shambe]	دو شنبې
Tuesday	[sé shambe]	سې شنبې
Wednesday	[chấr shambe]	چارشنبې
Thursday	[pánshambe]	پنجشنبې
Friday	[júma]	جمعه

Notes:

1. All day names are *F1* nouns. They never occur in the plural.

2. دو شنبې، سې شنبې and چارشنبې are written as two words; all the other days are written as one word.

3. Phrases with day words come just after the subject in the sentence unless they are focused on, in which case they come at the beginning of the sentence.

Examples

'What are you doing Saturday?'	د شنبې په ورځ څه کوې؟ شنبې څه کوې؟
'I'm coming back on Monday.'	د دوشنبې په ورځ بېرته راځم. دوشنبې بېرته راځم.
'I have an exam (on) Friday.'	د جمعې په ورځ امتحان لرم. جمعه امتحان لرم.
'I have an exam every Friday.'	د هرې جمعې په ورځ امتحان لرم. هره جمعه امتحان لرم.

Times of Day

morning	M2	[sahār]	سهار
late morning	M2	[tsāxt (mahāl)]	څاښت مهال
noon	F1	[ghárma]	غرمه
afternoon	M2	[māspaxín]	ماسپښین
late afternoon	M2	[māzdigár]	مازیگر
dusk	M2	[māxām]	ماښام
late evening	M2	[māskhután]	ماسختن
midnight	F1	[níma shpa]	نیمه شپه

Notes:

1. Phrases involving these time-of-day words are the most common ways to express time and make appointments in traditional Pashtun society.

2. The time phrase comes after the subject or, if it is focused on, at the beginning of the sentence.

3. The words occur without a preposition unless a day word is involved.

Examples

'What plans do you have for Wednesday night?'	دچارشنبې په ماښام څه پروگرام لرې؟
'I come back Saturday night.'	د شنبې په ماسپښین بېرته راځم.
'I have an exam this afternoon.'	نن ماسپښین امتحان لرم.
'I come back in the evening.'	ماسپښین بېرته راځم.

Practice

1. Answer the questions with information given or implied from the dialogue.

۱. تریسا او اسد څه وخت کابل کاروان ته ځی?

۲. د جمعې په ورځ څه وخت ځی؟

۳. د چارشنبې په ماښام تریسا څه پروګرام لری؟

٤. د تریسا امتحان څه وخت دی؟

۵. اسد دپنجشنبې په ورځ خاص پروګرام لری؟

٦. تریسا دشنبې په ورځ خاص پروګرام لری؟

۷. تریسا په ورجنیا کې ترڅه وخته پورې وی؟

2. Answer the following questions.

۱. هره د یکشنبې ورځ څه کوې؟

۲. د جمعې په ورځ چېرې ځې ؟

۳. ډوډۍ چېرې خورې؟

٤. درس څه وخت لولې ؟

۵. رستوران ته عموماً څه وخت ځې ؟

٦. نن شپه څه کوې؟

۷. غرمه ډوډۍ چېرې خورې؟

3. Describe your schedule.

Section 3: Reading

پتنګ ډېر زیات مصروف دی. سهار وخته روغتون ته ځي. تر څاښته پورې ناروغان گوري. څاښت مهال عموماً عملیات کوي. وروسته له عملیاتو نه لږ دمه کوي. وروسته له هغه نه بیا ناروغان گوري. غرمه کافتریا ته ځي، ډوډۍ خوري. ماسپښین په لابراتوار کې کار کوي. مازدیگر خپلو اسستانانو ته درس ورکوي د. ماښام کورته ځي، ډوډۍ خوري او یو څه دمه کوي. ماسختن بېرته روغتون ته ځي او تر نیمې شپې پورې ناروغان معاینه کوي. وروسته له نیمې شپې کورته ځي.

New Vocabulary

Nouns

patient *M1.* [nārógh] ناروغ

operation *M2.* [amaliyāt] عملیات

rest *F1.* [dáma] دمه

cafeteria *F3* [kafitiryā] کافتریا

laboratory *M2* [labrātowār] لابراتوار

assistant *M1* [asistán] اسستان

lesson *M2* [dars] درس

Adjectives

busy *I* [masrúf] مصروف

little *I* [lag] لږ

own *I* [khpəl] خپل

Adverbs, Phrases, Idioms

then, again [byā] بیا

a little [yáw tsə] یو څه

Pronoun

that *Opl* [agho] هغو

Verbs

eat [ḍoḍáy khwr-] ډوډۍ خور-

give [wárkaw-] ورکو-

examine [māyená kaw-] معاینه کو-

Prepositions

until [tər ... pore] تر...پورې

after [wrusta lə ... (na)] وروسته له ... نه

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

۱. پتنګ سهار وخته چېرې ځی؟
۲. پتنګ څه کار کوی؟
۳. پتنګ د غرمې ډوډۍ چېرې خوری؟
٤. پتنګ د ماښام ډوډۍ چېرې خوری؟
٥. پتنګ خپل ملګری څه وخت ګوری؟
٦. پتنګ څه وخت دمه کوی؟
۷ پتنګ له څه وخته تر څه وخته پورې کار کوی؟

2. Where is Patang at the following times during the day?

8:00 a.m.	2:00 p.m.	8:00 p.m.
10:00 a.m.	4:00 p.m.	10:00 p.m.
Noon	6:00 p.m.	Midnight

3. Patang is writing to his family about his schedule. Fill in the blanks below with appropriate words.

ـــ ډېر زیات مصروف ـــ. سهار وخته روغتون ته ـــ. تر
څاښته پورې ناروغان ـــ. څاښت مهال عموماً عملیات ـــ. وروسته
له عملیاتو نه لږ دمه ـــ. وروسته له هغو نه بیا ناروغان ـــ. غرمه
کافتریا ته ـــ، ډوډۍ ـــ. ماسپښین په لابراتوار کې کار ـــ.
مازدیګر خپلو اسستانانو ته درس ـــ. ماښام کور ته ـــ، ډوډۍ
ـــ او یو څه دمه ـــ. ماسختن بېرته روغتون ته ـــ او تر نیمې
شپې پورې ناروغان معاینه ـــ. وروسته له نیمې شپې کورته ـــ.

Section 4: Telling Time

Examples

'What time is it?'	څو بجې دي؟
'It's about one o'clock.'	نږدې يوه بجه ده.
'It's ten after one'	لس باندې يوه بجه ده.
'It's quarter after one.'	پاو باندې يوه بجه ده.
'It's one thirty.'	يوه نيمه بجه ده.
'It's quarter to two.'	پاو کم دوه بجې دي.
'It's ten to two.'	لس کم دوه بجې دي.
'It's two o'clock.'	دوه بجې دي.

'At what time...?'	په څو بجو ...؟
'After about one o'clock...'	له نږدې يوې بجې نه وروسته ...
'Before ten after one...'	له لس باندې يوې بجې‌نه مخ کې ...
'From quarter after one....'	له پاو باندې يوې بجې نه ...
'Until one thirty...'	تر يوې نيمې بجې‌پورې ...
'Before quarter to two...'	له پاو کم دوو بجو نه مخ کې ...
'At ten to two...'	په لس کم دوو بجو ...
'Before two o'clock...'	له دوو بجو نه مخ کې ...

Notes:

1. Time-telling on the twenty-four hour clock is expressed in phrases revolving around the word بجه. Phrases involving times other than one o'clock require the plural بجې.

2. Time phrases other than statements of the time ('It's ... o'clock', etc.), are expressed via prepositional phrases with بجه as the object of the preposition. Prepositions used with the twenty-four hour system are given in the vocabulary list below.

3. There is no standard way to write times with numerals.

Time-Telling Vocabulary

21	[yawist]	يو ويشت	۲۱	11	[yawólas]	يوولس	۱۱
22	[dwawist]	دوه ويشت	۲۲	12	[dólas]	دوولس	۱۲
23	[darwist]	درويشت	۲۳	13	[dyárlas]	ديارلس	۱۳
24	[tsalerist]	څليريشت	۲٤	14	[tswárlas]	څوارلس	۱٤
25	[pindzawist]	پنځه ويشت	۲۵	15	[pindzálas]	پنځلس	۱۵
26	[shpagwist]	شپږويشت	۲٦	16	[shpāṛas]	شپاړس	۱٦
27	[wawist]	اوه ويشت	۲۷	17	[wálas]	اوه لس	۱۷
28	[atawist]	اته ويشت	۲۸	18	[atálas]	اته لس	۱۸
29	[nahawist]	نه ويشت	۲۹	19	[núnas]	نونس	۱۹
30	[ders]	ديرش	۳۰	20	[shal]	شل	۲۰

<u>Prepositions involved in time-telling</u>

before [la ... (na) makh ke] له ... نه مخ کې

after [la ... (na) wrusta] له ... نه وروسته

from [la ... (na)] له ... نه

until [tar ... pore] تر...پورې

<u>Other vocabulary involved in time-telling</u>

clock, hour *n, F1.* [bája] بجه

quarter (in time-telling) *n, M2.* [pāw] پاو

until (with minutes in time-telling) *adv.* [... kam] کم

over, past, after (with minutes in time-telling) *prep.* [.. bānde] باندې ...

half, thirty (in time-telling) *adj, 1.* [nim] نيم

about, near *adj, 4* [nizdé] نيژدې

Practice

1. What time is it in Pashto?

a. 2:15	b. 4:08	c. 10:36	d. 7:45	e. 11:01
f. 1:35	g. 3:49	h. 8:12	i. 10:02	j. 5:30
k. 6:17	l. 8:55	m. 6:09	n. 4:41	o. 7:15
p. 2:00	q 9:15	r. 11:45	s 3:30	t. 10:27
u. 12:38	v. 5:45	w. 1:53	x. 9:00	y. 12:15

2. Substitute different times in the following sentences.

په ـــــ ډوډۍ خوړو.

له ـــــ تر ـــــ پورې کار کوم.

په ـــــ صنف ته ځم.

له ـــــ نه وروسته اکثره درس وایم.

په ـــــ راځه.

له ـــــ نه مخ کې رستوران ته ځو.

په ـــــ امتحان لری.

3. Describe your class schedule, giving exact times.

Section 5: Diversions

Mullah Nasruddin was traveling, and happened to be in a village strange to him. Someone approached and asked,
"نن څه ورځ ده؟"

The Mullah answered, "I'm sorry, I'm a stranger here too. .ou'll have to ask one of the local people."

Unit 7: زه به آشك راوغواړم.

Section 1: Dialogue

اسد : وايه څه شی خوري؟

تريسا : ته ودرېږه، چه څه شی لری.

اسد : هرڅه لری. څه شی دي ښه ايسی؟

تريسا : ستا څه شی ښه ايسی؟

اسد : زما کباب او آشك ښه ايسی، خو قابلی پلو او منتو يي هم ډېر ښه دی.

تريسا : زمرد چلو يي څنګه دی؟

اسد : زمرد چلو او بانجان چلو يي هم ښه دی.

تريسا : آشك يي مرچ لری؟

اسد : نه، مرچ نه لری.

تريسا : زه به آشك را وغواړم. ته څه شی راغواړي؟

اسد : زه به، نو، قابلی پلو او کباب را وغواړم او ګډ به يي سره وخورو.

New Vocabulary

<u>Afghan food</u> *(all M2 nouns)*

[kabāb] کباب

[āshák] آشك

[qābili paláw] قابلی پلو

[mantú] منتو

[zamarud chaláw] زمردچلو

[bānjān chaláw] بانجان چلو

Noun

pepper *M2.* [mrəch] مرچ

Pronoun

them *wk pro.* [ye] يې

Verbs

wait, stand, stop [darég-] درېږ-

ask for, order [ghwāṛ-] غوار-

Adverbs, phrases, idioms

What'll you have? [wáya tsə́ shay khwre?]

وايه څه شی خورې؟

everything [ár tsə] هرڅه

seems good [xə́ yisi] ښه ايسی

here (to where I am) [rā] را

then, indeed [no] نو

together [gaḍ] ګډ

Practice

1. Memorize the following lines from the dialogue. Practice the exchange with a partner.

A: وايه څه شی خورې؟

B: ته ودرېږه، چه څه شی لری.

A: هرڅه لری. څه شی دې ښه ايسی؟

B: ستا څه شی ښه ايسی؟

2 Mention things you like, using the following sentence as a model.

زما قابلی پلو ښه ايسی.

3. Ask and answer questions on the following models:

ستا افغانی ډوډی ښه ايسی؟

هو! زما افغانی ډوډی ښه ايسی.

نه، زما افغانی ډوډی ښه نه ايسی.

Section 2: The Perfective Form of Simple Verbs

Examples

'Wait.'	ته ودرېږه.
'I'm going to order aushak.'	زه به آشك را وغوارم.
'We'll eat it together.'	گډ به يې سره وخورو.

Notes:

1. The verbs in ordinary Pashto commands and statements about the future are perfective in aspect, as opposed to verbs in the present tense, which are imperfective in aspect.
2. Verbs in the perfective aspect usually reflect action that has a starting and stopping point.
3. Pashto verbs can be grouped into three classes on the basis of the way their perfectives are formed. In this unit, the first of the classes - the simple verbs - is dealt with.
4. The following verbs are simple verbs:

'meet with'	گور-	'fall'	اورېږ-	'buy'	اخل-	'have'	لر-
'want, invite'	غوار-	'live'	اوسېږ-	'wear'	اغوند-	'drink'	څك-
'stop, wait'	درېږ-	'show'	ښيی-	'say'	وايی-	'eat'	خور-
				'talk'	غږېږ-	'read'	لول-

The Present Perfective Form of Simple Verbs

Root (and present imperfective form)		Present perfective form	
[tsk-]	څك-	[wə́tsk-]	وڅك-
[khwr-]	خور-.	[wə́khwr-]	وخور-

Notes:

1. The perfective form of simple verbs is formed by adding the prefix [wə́] و to the root (which is also the present imperfective form) of the verb.
2 Perfective و is always stressed. It is frequently pronounced as [wú].
3. [wə́] و + [a..] ا = [wă...], e.g. [wə́] و + [aghúnd-] اغوند- = [wăghund-] واغوند-
[wə́] و + [akhl-] اخل- = [wăkhl-] واخل-

Section 3: Commands

Examples

Positives:

'Wait.' (to one person)	[wádarega]	ودرېږه.
'Wait.' (to more than one)	[wádaregay.]	ودرېږئ.
'Buy the pepper.'(to one person)	[mrach wấkhla.]	مرچ واخله.
'Buy the pepper.'(to more than one)	[mrach wấkhlay.]	مرچ واخلئ.

Negatives:

'Don't wait.' (to one person)	[mádarega]	مه درېږه.
'Don't wait.' (to more than one)	[mádaregay]	مه درېږئ.
'Don't buy the pepper.'(to one person)	[mrach mấkhla]	مرچ مه اخله.
'Don't buy the pepper.'(to more than one)	[mrach mấkhlay]	مرچ مه اخلئ .

Notes:

1. Ordinary commands in Pashto are formed by affixing [-a] ـه or [-ay] ـئ to the present perfective form of the verb.

2. Commands addressed to one person (singular) end in [-a] ـه. Commands addressed to more than one person (plural) end in [-ay] ئ.

3. Negative commands are formed with the particle [má] مه and the imperfective root of the verb.

4. [má] + [a...] = [mấ...], e.g. [má] مه + [ákhla] اخله :. [mấkhla] مه اخله

Practice

1. In the following commands, identify the verb; tell whether the command is positive or negative, and tell whether the command is addressed to one person or more than one.

۱. فراه را وبښیئ.
۲. خویندې دې وګوره.
۳. دودۍ دې وخوره.
٤. لندۍ ووایئ.
٥. کافي مه څکئ.
٦. سندره مه وایئ.
۷. ته ودرېږه.
۸. استاد دې وګوره.
۹. کافي وڅکه.
۱۰. د پتنګ په باره کې مه غږېږه.

2. Address the following commands to a group of people:

۱. لیلا ته مه ګوره.
۲. ودرېږه.
۳. فراه را وبښیه.
٤. دودۍ مه غواړه.
٥. کتاب مه لوله .
٦. دلته واوسېږه.
۷. افغانی جامې واغونده.
۸. باغ مه اخله.
۹. درس دې ولوله.
۱۰. وغږېږه.

3 Give the positive and negative command forms for each of the simple verbs

4 Tell someone:
1. To sing a song.
2. To order the aushak.
3. To study the lesson.
4 To see the nurse
5 To invite her friends

Tell someone:
6. Not to live in the dormitory.
7. Not to wear Afghan clothes.
8. Not to talk about the exam.
9. Not to drink the water.
10. Not to eat the pepper.

Section 4: Future Expressions

Examples

Positives:

'Asad will wait.'	[asád ba wə́daregi.]	اسد به ودرېږي.
'He will wait.'	[wə́ ba daregi.]	و به درېږي.
'Asad will buy coffee.'	[asád ba kāfí wākhli.]	اسد به کافي واخلي.
'He will buy coffee.'	[kāfí ba wākhli.]	کافي به واخلي.
'His father will wait.'	[plār ba ye wə́daregi.]	پلار به يې ودرېږي.

Negatives:

'Asad won't wait.'	[asád ba wə nə́ daregi.]	اسد به ونه درېږي.
'He won't wait.'	[wə́ ba nə́ daregi.]	و به نه درېږي.
'Asad won't buy coffee.'	[asád ba kāfí wā nə́khli.]	اسد به کافي به وا نه‌خلي.
'He won't buy coffee.'	[kāfí ba wā nə́ khli.]	کافي به وا نه خلي.
'His father won't wait.'	[plār ba ye wə nə́ daregi.]	پلار به‌يې و نه درېږي.

Notes:

1. Ordinary future expressions are formed with the particle به and the present perfective form of the verb, followed by the personal endings.
2. Negative future expressions are formed by adding the particle [nə́] نه between the perfective و and the verb root.
3. The future particle به goes after the first stressed element in the sentence, resulting in the following possible orderings of elements and particles:

   If there is a subject or object:

   subject/object + [ba] به + [wə́] و + ([nə́] نه) + vb stem + endings

   If there is both a subject and an object:

   subject + [ba] به + object + [wə́] و + ([nə́] نه) + vb stem + endings

   If there is neither:

   [wə́] و + [ba] به + ([nə́] نه) + vb stem/endings

   If the subject or object includes a weak pronoun possessive:

   subject/object + [ba] به + wk pron. + ([nə] نه) + vb stem + endings

4. [wə] و + [nə́] نه + [a...] ا = [wā] وا + [nə] نه + [...], e.g. [wā nə́ khli] وا نه خلي.
5. Yes/no questions in the future differ from future statements in intonation only.

Practice

1. In the following sentences, identify the future verb and explain the order of the words in the sentence.

۱. زه به آشك را وغوارم.
۲. زه به، ښه، قابلی پلو او کباب را وغوارم.
۳. گد به يې سره وخوري.
٤. زه به کتاب ولولم.
٥. اسد به کافي وڅکي.
٦. امان به له ليلا سره وغږېږي.
۷. باران به و اورېږي.
۸. اسد به افغاني جامې واغوندي.
۹. رابيا به پتنگ ته دودی را وغواړي.
۱۰. موټر به واخلو.

2. Change the sentences above to negatives.

3. Fill in the paradigm with the future forms of the verbs listed below.

'I will ...' ______ 'we will ...' ______
'you will ...' ______ 'you all will ...' ______
'he/she/it/ will ...' ______ 'they will ...' ______

اوسېږ- غږېږ- درېږ-

4. Answer the following questions about your activities this evening.

۱. څه شي به وخوري؟
۲. په کتابخانه کې به درس ولولې؟
۳. په رستوران کې به دودۍ وخورو؟
٤. له خپلو ملگرو سره به وغږېږې؟
٥. کورنۍ به دې وگورې؟
۷. باران به و اورېږي؟
۸. کافي به وڅکې؟
۲. څه شي به وڅکې؟

Section 5: Reading

د شنبه په ورځ به ټول ملګرى مېلمستيا ته زا وغواړو. سبا نه بل سبا به اسد وليږو چه د ورجينيا په كوم فارم كې يو ښه لوى پسه واخلى. پرېمانه كباب به پوخ كړو. پسته، بادام او تازه مېوه به د اسد ملګرى له ليزبرګ نه ر اوليږى. نوره سودا به د جمعې په ورځ په بازار كې واخلو.

ليلا به خپله ملګرې، زرينه، هم راوغواړى. كباب به زه خپله پوخ كړم. نور پخلى به ليلا او زرمينه وكړى. سلاته به رابيا وكړى. داود ته به تيليفون وكړو چه بير په واشنګټن كې واخلى او سبا ماښام يې راوړى.

New Vocabulary

Nouns

party *F3* [melmastyā́] مېلمستيا

farm *M2* [fārm] فارم

lamb *M2* [pasə́] پسه

pistachio nuts *F1* [pistá] پسته

almonds *M2* [bādā́m] بادام

Leesburg (in VA) [lī́zbarg] ليزبرګ

stuff, goods *F3* [sawdā́] سودا

market *M2* [bāzā́r] بازار

cooking *M3* [pakhláy] پخلى

salad *F1* [salātá] سلاته

beer *M2* [bir] بير

Verbs

invite [ghwāṛ-] غواړ-

send [leg-] ليږ-

pf. of [pakhaw-] [pókh k-] پوخ كړ-

phone *pf.* [telefún wə́ k-] تيليفون و كړ-

pf. of [kaw-] [k-] كړ-

Adjectives

a, some *1* [kum] كوم

abundant *4* [premā́na] پرېمانه

fresh *4* [tāzá] تازه

Pronoun

it *wk pron.* [ye] يې

<u>Adverbs, phrases, idioms</u>
tomorrow [sabā] سبا
day after tomorrow [bál sabā] بل سبا
day after tomorrow [sabā́ na bál sabā] سبا نه بل سبا
...self [khpə́la] خپله

<u>Pashtana name</u>
[zarína] زرينه

Have You Understood?

1. Answer the questions.

۱. امان او ليلا څه وخت مېلمستيا لري؟
۲. څوك مېلمستيا ته راځي؟
۳. اسد به په ورجينيا کي څه واخلي؟
٤. داسد ملګری به له ليزبرګ نه څه شي راوليږي؟
۵. پسه به له کوم ځای نه واخلي؟
٦. څوك به کباب پوخ کړي؟
۷. څوك به پلو او چلو پوخ کړي؟
۸. څوك به سلاته وکړي؟
۹. داود به څه وخت بير راوليږي ؟
۱۰. امان او ليلا به څه شی پوخ کړي؟

2. Describe, in English, Aman's schedule for preparations for the party.
Tuesday:
Wednesday:
Thursday:
Friday:
Saturday:

Section 6: Diversions

قابلی پلو

1/4 cup vegetable oil
2 medium-sized onions, chopped
1 lb. boneless lamb
1/2 teaspoon Char Masala*
1/4 teaspoon ground cardamom
1/4 teaspoon ground cinnamon
1/4 teaspoon ground black pepper
1 teaspoon salt
1 1/2 cups water

1/4 cup butter or vegetable oil
1/2 cup blanched, slivered almonds
1/4 cup pistachio nuts
2 medium-sized carrots cut into matchsticks
1 cup seedless raisins
2 teaspoons sugar
2 cups long grain rice
6 cups water
salt

1. Heat half the vegetable oil in a deep heavy pan. Add onion and fry over medium heat for 15 minutes until transparent and golden brown. Remove and set aside.
2. Trim lamb and cup into 3/4 inch cubes. Add to pan with remaining oil and fry over high heat until brown, stirring often. Sprinkle on spices and salt, stir over heat 1 minute, add 1 1/2 cups water and return onion to pan. Cover and simmer for 1 hour.
3. While meat is cooking lightly brown the almonds and pistachios in butter or oil in a separate pan. Remove, and set aside, leaving fat in pan. Add carrots and fry briefly over medium heat until lightly colored, stirring often. Remove carrots from pan, sprinkle with sugar and set aside. Add raisins to pan and fry just until they are coated with oil. Remove from pan and set aside.
4. Wash rice well and strain. Bring 6 cups water to the boil with 1 tablespoon salt, add rice, return to the boil and boil for 6 minutes. Strain.
5. Remove cooked meat and about 1/2 cup liquid from pan. Stir partly cooked rice and 1 teaspoon salt into juices in pan. Make 3 or 4 holes in the rice with end of a wooden spoon. Place cooked meat on one side on top of rice, raisins and nuts over rest of rice. Sprinkle carrots over the top. Spoon reserved meat juices over all.
6. Cover rim of pan with a doubled-over dishtowel and cover tightly with lid. Cook over medium heat for 5 minutes, reduce heat to low and cook for further 25 minutes. Leave off the heat, covered, for 5 minutes.
7. To serve: put a layer of rice on a platter. Pile meat pieces on the rice in the center of the platter, and cover with the rest of the rice, making a mound. Sprinkle the nuts, carrots and raisins on the top of the mound. Serve.

*Char Masala: "Four spices", in this case cardamom, cinnamon, cloves, and cumin.

Unit 8: په پله تېر شه.

Section 1: Dialogue

امان: د شنبه په ماښام دودۍ ته زمونږ کره راتلای شي؟

پتنګ: هو! په ډېره خوشحالۍ. څو بجې؟

امان: اوه بجې.

پتنګ: تشکر. د کور نښه خو دې را ته ووايه.

امان: د جفرسن پله ته لاړ شه. په پله تېر شه. نژدې دوه ميله نور هم وړاندې لاړ شه.

پتنګ: ښه.

امان: بيا په ډيارلسم سرك چپ لاس ته تاو شه.

پتنګ: ښه.

امان: د ترافيك له دوو څراغونو نه تېر شه. له درې يم څراغ سره بياچپ لاس ته تاو شه.

پتنګ: ښه.

امان: يو يونيم ميل وړاندې لاړ شه څو مارکټ ته ورسېږې. درست؟ څنګه چه مارکټ نه تېر شې، ښې لاس ته دې مګنوليا روډ دی. په مګنوليا روډ مخامخ لاړ شه. چپ لاس ته دې څلورم کور زمونږ دی.

پتنګ: د جفرسن له پله نه ستاسې تر کوره پورې ټوله لار به څو ميله وي؟

امان: ياره... پنځلس ميله به وي.

پتنګ: ډېر تشکر.

New Vocabulary

Nouns

[kor ta] کوزته = [kara] کره

hour *F1* [baja] بجه

directions *F1* [nə̄xa] نښه

bridge *M irreg.* [plə] پله

miles *M2* [míla] میله

side *M2* [lās] لاس

shopping mall *M2* [markíṭ] مارکټ

way, road *F1-[a]* [lār] لار

Ordinal Numbers

thirteenth [dyarlasə́m] دیارلسم

fourth [tsalorám] څلورم

Verbs

command form of - ځ [lāṛ sa] لاړ شه

pass by *der. vb* [tér sa] تېر شه

turn *der.. vb* [tāw sa] تاو شه

reach *smp. vb* [raség-] رسېږ

Adverbs, Phrases and Idioms

can you come [rātláy se?] راتلای شي؟

With pleasure... [pə ḍéra khushālí] په ډېره خوشحالی

ahead [wṛānde] وړاندي

traffic light [de tarāfík tsirāgh] د ترافیك څراغ

yes... (I'm listening...' [xa...] ښه

right? [drust?] درست؟

one and a half [yawním] یو نیم

straight [mákhāmákh] مخامخ

Pronouns

our *str. pron.* [di múng] زمونږ

your (pl.) *str. pron.* [di tāse] ستاسی

Adjectives

left *4* [chap] چپ

right *4* [xi] ښی

whole *1* [ṭol] ټول

Prepositions

on, at (with places) [pə] په

Conjunctions

until [tso] څو

as soon as [tsə́nga tse] څنګه چه

English words

Magnolia Road [magnólyā róḍ] مګنولیا روډ

Jefferson [jéfarsan] جېفرسن

Practice

1. Memorize the following lines from the dialogue. Practice the A and B parts with a partner.

A: د شنبې په ماښام ډوډۍ ته زمونږ کره راتلای شې؟

B: هو! په ډېره خوشحالۍ. څو بجې؟

A: اوه بجې.

B: تشکر. د کور نښه خو دې را ته ووایه.

2. Memorize the following lines from the dialogue. Practice the A and B parts with a partner.

A: د جفرسن له پله نه ستاسي تر کوره پورې ټوله لار به څو میله وي؟

B: یاره... پنځلس میله به وي.

3. Substitute, in the A sentence above, places known to you and your partner. Have him/her answer the question truthfully.

4. Choose two points known to everyone in your class. Work out directions in Pashto from one of these points to the other.

5. Give directions from your school or class to your house.

Section 2: Ordinal Numbers

Examples

		DSg	DPl	OSg	OPl
'fourth'	M:	څلورم [tsalorám]	څلورم [tsalorə́m]	څلورم [tsalorə́m]	څلورمو [tsalorə́mo]
	F:	څلورمه [tsalorə́ma]	څلورمې [tsalorə́me]	څلورمې [tsalorə́me]	څلورمو [tsalorə́mo]
'seventh'	M:	اوم [wam]	اوم [wəm]	اوم [wəm]	اومو [wə́mo]
	F:	اومه [wə́ma]	اومې [wə́me]	اومې [wə́me]	اومو [wə́mo]

Notes:

1. The ordinal forms of numbers ending in consonants are parallel to the forms for څلورم 'fourth' given above.

2. The ordinal forms of the numbers ending in [ə] are parallel to the forms for اوم 'seventh' given above.

3. The ordinal root for دوه is [doy-] -دوي; for [dre] درې is [drey-] -درېيـ; the ordinal endings for دوه and درې are parallel to څلورم.

4. The ordinal for يو is [awál] اول 'first', a regular class 1 adjective.

5. Ordinals are always written out, rather than being represented with the number symbols.

Practice

1. Read the following numbers.

a. ١	e. ٥	i. ٢	m. ٩	q. ٢٢	u. ٤
b. ١٢	f. ١٠	j. ١٩	n. ٦	r. ١٤	v. ١١
c. ٢	g. ٢٤	k. ٢١	o. ٢	s. ٨	w. ١٧
d. ١٨	h. ١٢	l. ١٥	p. ٢٨	t. ٢٠	x. ٢٦

2. Read the numbers above as ordinals in the *MDSg* form; in the *FDSg* form; in the *M* and *F OPl* form.

3. Tell someone to turn left at:
   a. the third street
   b. the fifth light
   c. the second shop
   d. the first bridge
   e. the sixth house

   Tell someone to pass by:
   a. the ninth shop
   b. the fourth classroom
   c. the seventh light
   d. the tenth house
   e. the eighth office

4. Count in ordinals up to thirty, e.g. اول، دوهم، دريم ، ...

Section 3: Derivative Verbs

Examples

'Cross over the bridge.'	په پله تېر شه.
'Turn left at the fourth street.'	بيا په ديارلسم سرك چپ لاس ته تاو شه.
'Go through two traffic lights.'	د ترافيك له دوو څراغونو نه تېر شه.
'The streets are getting blocked.'	سركونه بندېږي.
'In summer some fruits and crops ripen.	اوړی بعضي مېوې او فصلونه پخېږي.
'The restaurant cooks good Afghan food.'	رستوران ښه افغاني ډوډۍ پخوي.
'Patang is examining patients.'	پتنګ ناروغان معاينه كوي.

Notes:

1. Most of the verbs in Pashto are derivative verbs, consisting of two elements: a noun, adjective or adverb as the first element, and an auxiliary as the second element. The personal endings are attached to the auxiliary. In the examples above, the first element of each derivative verb is underlined twice, and the auxiliary with its personal ending is in dotted underline.

2. The auxiliary element is either the transitive auxiliary [kaw-] كو- or the intransitive auxiliary [keg-] كېږ- . These auxiliaries are similar to the full verbs كو- 'do' and كېږ- 'become'.

3. Any noun or adjective in Pashto can be converted into a derivative verb by adding the auxiliary, e.g.

'close, near'	نژدې
'become close, draw near, approach'	نژدې كېږ-
'bring (something) close, make (something) approach'	نژدې كېږ-

Some of the derivative verbs that have appeared in previous units are:

'call'	تېليفون كو-	'get blocked'	بندېږ-
'be sold'	خرڅېږ-	'ripen'	پخېږ-
'understand'	پوه كېږ-	'cook'	پخو-
'enjoy'	خوښو-	'examine'	معاينه كو-

Forms of Derivative Verbs

Present Imperfective

With transitive auxiliary -کو:

[pakhaw-́] -پخو 'cook' (first element ends in consonant)

[māyena kaw-́]-کو معاینه 'examine' (first element ends in vowel)

With intransitive auxiliary -کېږ:

[tāwég-] -تاوېږ 'turn' (first element ends in consonant)

[nizdé kég-] -کېږ نژدې 'get close' (first element ends in vowel)

Notes:

1. If the first component of a derivative verb ends in a consonant, the [k] of the transitive or intransitive auxiliary drops in the present imperfective form. The first and second elements are written and pronounced as one word.

2. In the present imperfective tense, the derivative verbs whose first elements end in consonants are indistinguishable from simple verbs ending in -ېږ or -و.

Present Perfective

With transitive auxiliary - کړ:

[pokh k-] -کړ پوخ *(masculine)* / [pakhá k-] -کړ پخه *(feminine)*

[māyena k-]-کړ معاینه 'examine'

With intransitive auxiliary -ش:

[tāw s-] -ش تاو 'turn' (first element ends in consonant)

[nizdé s-] -ش نژدې 'get close' (first element ends in vowel)

Notes:

1. The present perfective form of a derivative verb consists of the first component followed by [k-] -کړ (transitives) or [s-] -ش (intransitives).

2. If the first component is an adjective, the corresponding derivative verb has masculine and feminine singular and plural forms.

3. The pronunciation of the perfective forms of the auxiliaries varies dialectally:
-کړ is pronounced [k-] or [kṛ-]; -ش is pronounced [s-] or [sh-].

Commands

'Cook the food.' *(sg)*	[ḍoḍəy pakhá ka.]	دودی پخه کړه.
'Don't cook the food.' *(sg)*	[ḍoḍəy mə́ pakhawa.]	دودی مه پخوه.
'Cook the kabob.' *(pl)*	[kabāb pókh kəy.]	کباب پوخ کړئ.
'Don't cook the kabob.' *(pl)*	[kabāb mə́ pakhawəy.]	کباب مه پخوئ.
'Examine the women.' *(sg)*	[xədze māyená ka.]	ښځې معاینه کړه.
'Don't examine the women.' *(sg)*	[xədze mə́ māyena kawa.]	ښځې مه معاینه کوه.
'Turn to the right.' *(pl)*	[xí lās ta tā́w səy.]	ښی لاس ته تاو شئ.
'Don't turn to the right.' *(pl)*	[xi lās ta mə́ tāwégəy.]	ښی لاس ته مه تاوېږئ.
'Get close to the table.' *(sg)*	[mez ta nizde sa.]	مېز ته نژدې شه.
'Don't get close to the table.' *(sg)*	[mez ta mə́ nizde kega.]	مېز ته مه نژدې کېږه.

Notes:

1. As with simple verbs, the positive command is formed with the perfective form, and the negative command with the imperfective form, of derivative verbs.

2. The negative [mə́] مه comes before the first element of the derivative verb.

3. A derivative verb with alternating masculine/feminine first elements agrees with the object of the command if there is one; otherwise it agrees with whoever the command is addressed to.

Practice

Give the singular and plural, positive and negative command forms for the following verbs:

تیلیفون کو-　　پخو-　　معاینه کو-　　تېرېږ-

Future Expressions

'I will cook the food.'	[ḍoḍə́y ba pakhá kəm.]	دوډۍ به پخه کړم.
'I won't cook the food.'	[ḍoḍə́y ba pakha ná kəm.]	دوډۍ به پخه نه کړم.
'I will cook the kabob.'	[kabāb ba pókh kəm.]	کباب به پوخ کړم.
'I won't cook the kabob.'	[kabāb ba pokh ná kəm.]	کباب به پوخ نه کړم.
'He will examine the women.'	[xədze ba māyená ki.]	ښځې به معاینه کړي.
'He won't examine the women.'	[xədze ba māyena ná ki.]	ښځې به معاینه نه کړي.
'She will turn to the right.'	[xí lās ta ba tāw si.]	ښي لاس ته به تاو شي.
'She won't turn to the right.'	[xí lās ta ba tāw ná si.].	ښي لاس ته به تاو نه شي
'She'll get close to the table.'	[mez ta ba nizdé si.]	مېز ته به نژدې شي.
'She won't get close to the table.'	[mez ta ba nizde ná si.]	مېز ته به نژدې نه شي.

Notes:

1. As with simple verbs, future statements are formed with the particle به and the perfective form of derivative verbs.

2. The masculine/feminine, singular/plural alternative of a derivative verb agrees with the object of the sentence, if there is one; otherwise it agrees with the subject.

3. The negative [ná] نه goes <u>after</u> the first component of the derivative verb and <u>before</u> the auxiliary.

4. Future questions with derivative verbs differ from their corresponding statements in intonation only.

Practice

1. The following commands were addressed to Patang. What would they be if they were addressed to Theresa?

١. په پله تېر شه.
٢. په ډيارلسم سړك چپ لاس ته تاو شه.
٣. د ترافيك له دوو څراغو نه تېر شه.
٤. له دريېم څراغ سره چپ لاس ته تاو شه.
٥. له مارکټ نه تېر شه.

2. Make the following commands negative.

١. له پله نه تېر شه.
٢. له اول څراغ سره چپ لاس ته تاو شه.
٣. په سړك باندې ښي لاس ته تاو شه.
٤. ته ودرېږه!
٥. د ترافيك له څراغ نه تېر شه.

3. How will Patang get to Aman's house? (Change each of the following commands to a future statement with Patang as the subject.)

Example: له پله نه تېر شه. پتنګ به له پله نه تېر شي.

١. نږدې دوه ميله نور هم وړاندې لاړ شه.
٢. بيا په ډيارلسم سړك چپ لاس ته تاو شه.
٣. د ترافيك له دوو څراغو نه تېر شه.
٤. يو يونيم ميل وړاندې لاړ شه.
٥. له مارکټ نه تېر شه.
٦. په مګنوليا روډ باندې ښي لاس ته تاو شه.

4. How will Theresa get to Aman's house? (Change each of the commands above to a future statement with Theresa as the subject.)

Section 5: Reading

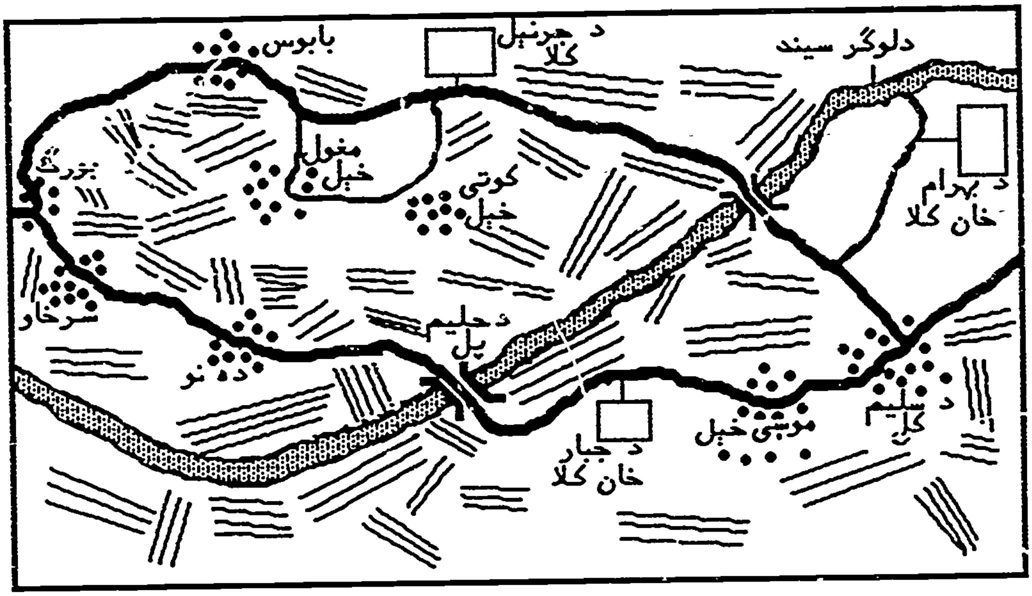

نن د جمعې ورځ ده. د اسد پلار به سبانه بل سبا له سرخاو نه روان شي. غرمه به په ده نو کې تېره کړي. ماسختن به د جبار خان کلا ته ورسېږي. شپه به د جبار خان په کلا کې تېره کړي.

سهار وخته به د بهرام خان کلا ته روان شي. غرمه به د سلیم په کلي کې تېره کړي. ماسپښین به د بهرام خان کلا ته ورسېږي. هلته به دوه شپې تېرې کړي.

بیا به د جرنیل کلا ته لاړ شي. د جرنیل کلا نه به بابوسو ته لاړ شي. شپه به له خپل ترېره سره په بابوسو کې تېره کړي.

له بابوسو نه به بزرګ ته ولاړ شي. بیا به یو څه تم شي. بیا به بېرته سرخاو ته لاړ شي.

New Vocabulary

Nouns

compound *F3* [kalā́] کلا

village *M3* [kálay] کلی

relative *irreg., 0sg.* [tərbrá] تربره

Verbs

start out *der.* [rawānég-] -روانېږ

spend (time) *der.* [teraw-́] -تېرو

make a stop *der.* [tamég-] -تمېږ

Places on the map

Logar River [de logar sin] دلوگر سیند

Halim Bridge [de alím pul] د حلیم پول

Asad's father's friends

Jabar Khan [jabār khān] جبار خان

Baram Khan [bārām khān] بهرام خان

Jarnayl [jarnayl] جرنیل

Villages

[borg] بورگ

[bābús] بابوس

[maghwal khel] مغول خېل

[kute khel] کوتي خېل

[musākhel] موسی خېل

[de salim kalay] د سلیم کلی

[denāw] ده نو

[surkhāw] سرخاو

Adverb

there *adv.* [álta] هلته

Have You Understood?

د اسد پلار به شپې چېرې تېرې کړې؟

د جمعې شپه: ______________________

د شنبې شپه: ______________________

د یکشنبې شپه: ______________________

د دوشنبې شپه: ______________________

د سه شنبې شپه: ______________________

د چارشنبې شپه: ______________________

د پنجشنبې شپه: ______________________

Section 6: Diversions

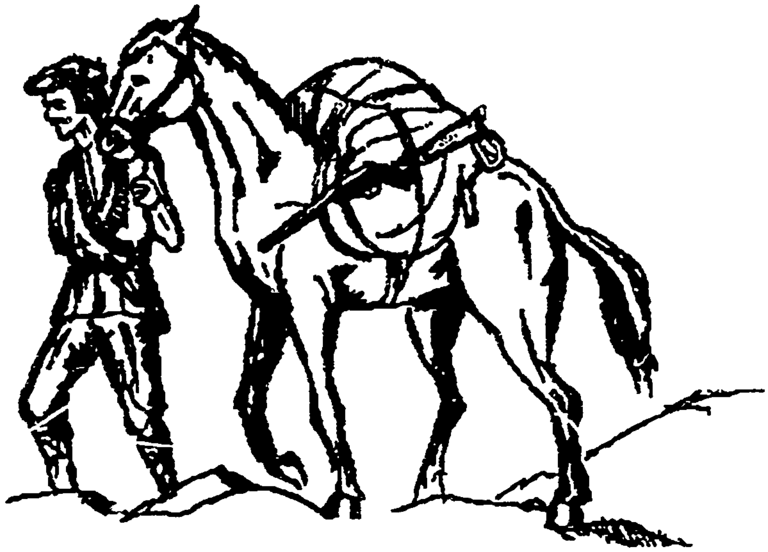

په پوښتنه سړی مکې ته رسېږی

[pə puxtə́na saṛay make ta raségi.]

"By asking, a man can get as far as Mecca."

Unit 9: دالته کښېنه.

Section 1: Dialogue

امان: ستړی مه شې. په خیر راغلې.
پتنګ: خوار مه شې. په خیر اوسې.
امان: څنګه یې؟ صحت دې ښه دی؟
پتنګ: تشکر.
امان: دالته کښېنه.
پتنګ: مهرباني.
امان: په لاره کې خو په تکلیف نه شوې؟
پتنګ: نه. بیخي ښه راغلم.
امان: څه شي څکې؟
پتنګ: لږ کوک راکړه.
امان: ملګری دې ښه دی؟
پتنګ: تشکر. تر اوسه خو ښه دی.
امان: له وطنه خبرېږې؟
پتنګ: یاره ډېر خو نه خبرېږم. خو کله کله یو نیم خط راځي.
امان: په کور کې خیریت دی؟
پتنګ: تر اوسه خو خیریت دی.
امان: د وطن په باره کې څه اورې؟
پتنګ: څه مهمه خبره خو نشته.
امان: وایي چه امریکا روسانو ته د افغانستان د مسالې د حل په باره کې یو نوی پیشنهاد کړی.
پتنګ: هو! دا خبره رښتیا ده.

New Vocabulary

Nouns

health *M2* [sɪhát] صحت

trouble *M2* [taklíf] تکلیف

Coke *M2* [kok] کوك

country *M irreg.* [watə́n] وطن

letter *M2* [khat] خط

word, news *F1* [khabə́ra] خبره

Russian *M1* [rus] روس

issue *F1* [masə́la] مسأله

settlement *M2* [ĥal] حل

proposal *M2* [peshnɪhád] پیشنهاد

Verbs

you were [swe] شوي

I come [rā́ghləm] راغلم

give *cpl.* [rāk-] -راکړ

hear *der.* [khabrég-] -خبرېږ

hear *smp.* [awr-] -اور

there isn't [nə́sta] نشته

Adjective

important *1* [mohím] مهم

Adverbs, phrases, idioms

You came in health. [pə kháyr rā́ghle.] . په خیر راغلي

Live in health. [pə kháyr wóse.] . په خیر اوسي

there [dā́lta] دالته

you weren't [nə́ we.] نه وي

Is everything all right at home? [pə kór ke khayriát da?] په کور کي خیریت دی؟

true [rixtyā́] ربشتیا

Practice

1. Memorize the first twelve lines of the dialogue. In pairs, take the parts of Amān and Patang and practice their conversation.

2. Still in pairs, play host and guest with each other. Vary the dialogue by asking for something other than Coke to drink, using different greeting phrases, etc.

Section 2: Doubly Irregular Verbs*

Examples

'He is my guest at the restaurant.'	[da] /[day]	په رستوران کې زما مېلمه دی.
'He will be my guest at the restaurant.'	[si] /[shi]	په رستوران کې به زما مېلمه شي.
'They never get tired of swinging.'	[kégi]	په تالونو هېڅ نه ستړي کېږي.
'They will never get tired of swinging.'	[si] /[shi]	په تالونو به هېڅ ستړي نه شي.
'They are dancing the atan.'	[kawí]	اتڼ کوي.
'Dance the atan.'	[wáka]	اتڼ وکړه.
'He is giving me some Coke.'	[rākawí]	لږ کوک راکوي.
'Give me some Coke.'	[rấka]	لږ کوک راکړه.
'In the evening he gives lessons.'	[warkawí]	مازديگر درس ورکوي.
'This evening he will give lessons.'	[wárki]	مازديگر به درس ورکړي.
'Laylā is going to Virginia.'	[dzi]	ليلا ورجينيا ته ځي.
'Laylā will go to Virginia.'	[lấra si]	ليلا به ورجينيا ته لاړه شي.
'Once in a while a letter comes.'	[rādzí]	کله کله يو نيم خط راځي.
'Come here.'	[rādzá]	راځه.
'A letter will come tomorrow.'	[rấ si]	سباته به خط را شي.
'Sometimes Asad goes there.'	[wardzí]	اسد کله کله ورځي.
'Go there.'	[wardzá]	ورځه.
'Asad will go there.'	[wár si]	اسد به ورشي.
'He is sitting down there.'	[kení]	دالته کښېني.
'Sit down there.'	[kéna]	دالته کښېنه.

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Forms

Stress shift* alone:

Present Imperfective	*Present Perfective*
'sit down'[ken-́] کښېنـ-	[kén-] کښېنـ-
'get up' [pātség-] پاڅېږ-	[pātseg-] پاڅېږ-
'bring (to me)' [rāwṛ-́] راوړ-	[rắwṛ-] راوړ-
'take (to him)' [warwṛ-́] وروړ-	[wárwṛ-] وروړ-

Root change alone:

Present Imperfective	*Present Perfective*
'be' يم/ يې/ دی/ يو/ ياستئ/ دی	[s-] شـ-
'become' [keg-] کېږ-	[s-] شـ-
'go' [dz-] ځـ-	[lắṛ] /[lắṛa s-] شـ- لاړ/ لاړه

Stress shift and root change:

Present Imperfective	*Present Perfective*
'make', 'do' [kaw-́] کو-	[wák-] /[wákṛ-] وکړ-
'give (to me)' [rākaw-́] راکو-	[rắk-] راکړ-
'give /(to him)' [warkaw-́] ورکو-	[wárk-] ورکړ-
'give (to you)' [darkaw-́] درکو-	[dárk-] درکړ-
'come (to me)' [rādz-́] راځـ-	[rắdz-] راځـ-
'go (to him)' [wardz-́] ورځـ-	[wárdz-] ورځـ-

Notes:

1. Doubly irregular verbs are verbs whose perfective forms do not follow a consistent pattern. They tend to be high-frequency words in Pashto.

2. The perfective of some of the doubly irregular verbs (e.g.- ځـ) is formed by changing the root of the verb.

3. The perfective of other doubly irregular verbs (henceforth called 'stress-shift verbs') (e.g.- کښېنـ) is formed solely by shifting the stress to the first syllable. The perfective/imperfective difference in these verbs is not reflected in the writing system: [kenə́y] 'you are all sitting down' and [kénəy] 'sit down' are both written کښېنئ.

4. The perfective of other doubly irregular verbs (e.g. -راکو) is formed by a stress shift in addition to a change in the root of the verb.

5. As with simple and derivative verbs, the present imperfective tense is formed with the present imperfective form of doubly irregular verbs.

6. With the exception of -راځ and -ورځ, commands and future expressions are formed with the present perfective form of doubly irregular verbs. Commands with -راځ and -ورځ are formed with the imperfective; future expressions with these verbs are formed with the perfective.

Practice

1. Fill in the paradigms below with the doubly irregular verbs listed on page 106.

Present Imperfective		*Present Perfective*	
1sg: ___	*1pl:* ___	*1sg:* ___	*1pl:* ___
2sg: ___	*2pl:* ___	*2sg:* ___	*2pl:* ___
3sg: ___	*3pl:* ___	*3sg:* ___	*3pl:* ___

2 Read the following sentences, then mark the stressed syllables in each.

دلته کښېنم. [dəlta kenəm.]

دلته نه کښېنم. [dəlta nə kenəm.]

دلته کښېنه. [dəlta kena.]

دلته مه کښېنه. [dəlta mə kena.]

پتنگ ته کوک ورکوی. [patang ta kok warkawi.]

پتنگ ته کوک نه ورکوی. [patang ta kok nə warkawi.]

پتنگ ته کوک ورکړه. [patang ta kok warka.]

پتنگ ته کوک مه ورکوه. [patang ta kok mə warkawa.]

پتنگ وخته پاڅېږی. [patang wakhta pātsegi.]

پتنگ وخته نه پاڅېږی. [patang wakhta nə pātsegi.]

وخته پاڅېږه. [wakhta pātsega.]

وخته مه پاڅېږه. [wakhta mə pātsega.]

Section 3: Future Expressions

Examples

'I'll sit down here.'	[dálta ba kénəm.]	دلته به کښېنم.
'I won't sit down here.'	[dálta ba ke ná nəm.]	دلته به کښې نه نم.
'He'll give Patang a Coke.'	[patáng ta ba kok wárki.]	پتنگ ته به کوك ورکړی.
'He won't give Patang a Coke.'	[patáng ta ba kok war ná ki.]	پتنگ ته به کوك ورنکړی.
'I will get up early.'	[wákhta ba pátsegəm.]	وخته به پاڅېږم.
'I won't get up early.'	[wákhta ba pa ná tsegəm.]	وخته به پا نه څېږم.
'They will dance the atan.'	[ataṇuna ba wáki.]	اتڼ به وکړی.
'They won't dance the atan.'	[ataṇuna ba wə ná ki.]	اتڼ به و کړی.
'Laylā will go.'	[laylā ba lāra si.]	لیلا به لاړه شي.
'Laylā won't go.'	[laylā ba lāra nə si.]	لیلا به لاړه نه شي.

Notes:

1. As with simple and derivative verbs, future expressions are formed with the perfective form of the doubly irregular verbs.

2. In the case of verbs the perfective of which is formed by shifting stress to the first syllable, the negative نه goes <u>between</u> the prefix and the root of the doubly irregular verb.

3. In the case of the other doubly irregular verbs, the negative نه goes before the verb or auxiliary as usual.

Practice

1. Make the following statements negative.

۱. اسد به پاڅېږي.
۲. رابیا به بادام درکړي.
۳. اسد به په مېز کښېني.
۴. لیلا به د غلځي صاحب له ښځې سره کښېني.
۵. داود به بیر درکړي.
۶. پتنګ به پاڅېږي، لیلا به کښېني.
۷. داود ته به بانجان چلو ورکړو.
۸. تول به وخته پاڅېږي.
۹. پتنګ ته به څه شي ورکړي؟
۱۰. په څو بجو به مېلمستیا ته ورشې؟

2. With a partner, ask and answer questions on the following model, changing the days and times:

ته به سباته وخته پاڅېږې؟
هو، زه به سباته وخته پا نه څېږم.

3. Use the doubly irregular verbs you know in statements about the present and future.

Section 4: Reading

مېلمه پالنه

په پښتنو کې مېلمه یو مفهوم لري او په امریکایانو کې بل مفهوم لري. په امریکایانو کې مېلمه یا بلل کېږي او یا، لږ تر لږه کوربه د مېلمه په ورتګ خبر وي. خو په پښتنو کې دا ضرور نه ده چه مېلمه وبلل شي او یا کوربه د مېلمه په ورتګ خبر وي. هلته مېلمه اکثره په سرې پېښېږي. بله خبره داده چه پښتانه مېلمه ته دومره ښه ډوډۍ برابروي چه خپله یې ډېره کمه خوري. که د پښتانه کره دښمن هم ور پېښ شي مېلمه یې دی او د هغه قدر کوي. پښتانه مسافر ته هم شپه ورکوي. خو د هغه دومره قدر نه کوي لکه د مېلمه چه کوي. لنده دا چه مسافر او مېلمه فرق سره لري.

New Vocabulary

Nouns

hospitality *F1* [melma pālə́na] مېلمه پالنه

concept *M2* [mafhúm] مفهوم

host *M, irreg.* [korbá] کوربه

arrival *M2* [wartág] ورتګ

enemy *M, irreg.* [duxmán] دښمن

traveler *M1* [məsāfə́r] مسافر

Verbs

happen *der.* [pexég-] پېښېږ-

prepare *der.* [barābaraw-́] برابرو-

Conjunctions

either ... or [yā... aw yā] یا... او یا

if [ka] که

like, as [lə́ka] لکه

Adjectives

aware, informed *1* [khabár] خبر

necessary *1* [zarúr] ضرور

rare, little *1* [kam] کم

Adverbs, phrases, and idioms

is invited [balal kégi] بلل کېږي

at least [lág tər lága] لږ تر لږه

is invited [wábalal si] وبلل شي

drops in on one [pə sari pexégi] په سړي پېښېږي

another thing [is that...] [bála khatəra] بله خبره

they themselves [khpála ye] خپله يې

happen to him [war pexég-] ورپېښېږ-

show respect, hospitality to [qádər kaw-] قدر کو-

take in for the night [shpá warkaw-] شپه ورکو-

in short [lanḍa dā tse] لنډه دا چه

are different [fárq sara lari] فرق سره لري

Have You Understood?

1. Explain, in English, the difference between the treatment given a مېلمه and that given a مسافر .

2. Discuss the differences between Pashtun مېلمه پالنه and modern American customs regarding houseguests.

Section 5: Diversions

بې وخته مېلمه د آسمان چړک دی.

[bé wakhta melmá de asmā̆n chṛák da.]

An uninvited guest is a thunderbolt from the sky.

سل بللی ځايږي، يو نا بللی نه ځايږي.

[sә́l balәli dzayégi, yaw nā̆balәlay nә́ dzayegi.]

There's room for a hundred invited guests;
there's no room for one uninvited guest.

يو چا په کلي کې نه پرېښوده
ده ويل آس مې د خان کره وتړئ.

[yaw chā̆ pә kә́li ke nә́ prexṓdә
dә wayә́l ā̆s me de khā̆n kara wә́taṛәy.]

No one in the village will have him,
but he wants his horse kept in the khā̆n's stable!

Unit 10: اسد به مې بوزي

Section 1: Dialogue

امان: ته خو موټر نه لرې، څوك دې بيايي؟

تريسا: اسد به مې بوزي.

پتنګ: زه هم په هغه خوا ځم، ئو به دې زم.

تريسا: ډېر تشكر. اسد بيخي راته نژدې دى، هغه به مې بوزي.

***

غلځى صاحب: تريسا به څنګه كورته بوزي؟

امان: ګومان كوم چه اسد به يې هرومرو بوزي.

غلځى صاحب: كه بل څوك نه وي، مونږ به يې بوزو.

***

تريسا: ما به كورته ورسوې؟

اسد: ولى نه.

تريسا: لار خو دې ليدلې ده؟

اسد: هو، ليدلې مې ده، خو ته به هم كومك راسره وكړې.

تريسا: ته په ړانده، ړانده ته لار ښيي.

اسد: دا څه وايې؟ هر كله مې په ډېره ښه لاره بيايې.

تريسا: راځه ګورو به. توكل په خداى.

New Vocabulary

Nouns

car *n, M2.* [moṭár] موټر

direction *n, F3.* [khwā] خوا

blind person *n, M irreg.* [ṛāndá] ړانده

Verbs

take, transport *dbl. irreg.* [byāy-́] بیایـ-

prf. of بیایـ- [boz-] بوز-

cause to reach *smp.* [rasaw-́] رسو-

Adverbs, phrases, idioms

very probably [arúmaru] هرومرو

Of course! [wále na.] ولی نه.

familiar to ... [... lidále] لیدلي

help [komák kaw-] کومک کو-

Trust in God. [tawkál pə khwdāy.] توکل په خدای

Pronouns

you *(weak, direct form.)* [de] دې

me *(weak, direct form.)* [me] مې

that *(demonstrative)* [aghé] هغې

me *(strong, direct form)* [mā] ما

me *(weak pron., oblique form.)* [rā] را

Preposition

with, by means of [pə] په

Practice

1. Memorize the conversation between Amān and Ghalzay Sahib. Take one part or the other with your teacher or another student; then take the other part. Vary the conversation by substituting the names of people you know.

2. Ask someone if he/she is going to take you to various places, e.g.

ما به میلمستیا ته ورسوې؟

ما به رستوران ته ورسوې؟

3. Ask someone:
   - to help Patang
   - to help his/her teacher
   - to help his/her friends
   - to help you

Section 2: Weak Pronouns

Forms

Person/Number	Subject	Object	Possessive	Obj. of Prep.
1Sg. ('my', 'me')	-	[me] مي	[me] مي	[rā] را
2Sg. ('your', 'you')	-	[de] دي	[de] دي	[dər] در
3Sg. ('his/her', 'him/her')	-	[ye] يي	[ye] يي	[wər] ور
1Pl. ('our', 'us')	-	[mo] مو	[mo] مو	[rā] را
2Pl. ('your', 'you')	-	[mo] مو	[mo] مو	[dər] در
3Pl. ('their', 'them')	-	[ye] يي	[ye] يي	[wər] ور

Notes:

1. Weak pronouns in subject position are dropped altogether.
2. The weak direct object pronouns are the same as the weak possessive pronouns.
3. In some dialects, [mo] مو is used, in others [am] ام, for the 1Pl weak pronoun.
3. The first part of two-part prepositions is dropped when the object is a weak pronoun, e.g. [lə amā̃n sara] له امان سره >>>> [wə́r sara] ورسره.
4. The weak pronoun object of the preposition په... کي, drops, rather than the په, resulting in the phrase [pə ke] په کي 'there'.

Practice

Give the Pashto for the following phrases and sentences:

with him	from us	to me
with me	from you all	to you
with you	from her	to us

I'm sitting with him.	Send me.	He is meeting us.
I'm sitting with them.	Send them.	He is meeting you.
I'm sitting with you all.	Send him.	He is meeting her.
I'm sitting with you.		He is meeting me.

Position

'Amān is inviting you to the party.'	[amān de melmastyā́ ta ghwāṛī́.]	امان دي مېلمستيا ته غواړی.
'He is inviting you to the party.'	[melmastyā́ ta de ghwaṛi.]	مېلمستيا ته دي غواړی.
'Patang is taking us.'	[patang mo byāyī́.]	پتنګ مو بيايی.
'He is taking us.'	[byāyī́ mo.]	بيايی مو.
'Theresa is going to the party with him.'	[terisa melmastyā́ ta wə́r sara dzi.]	تريسا مېلمستيا ته ورسره ځی.
'She is going to the party with him.'	[melmastyā́ ta wə́r sara dzi.]	مېلمستيا ته ورسره ځی.

Notes:

1. Weak possessive and direct object pronouns come after the first stressed element in the sentence.

2. Prepositional phrases with weak pronouns come directly before the verb in most dialects. In other dialects, they occur in their normal position.

Practice

In the following sentences (many of which are from previous units), identify the weak pronoun, translate it into English, and identify the stressed element in the sentence that the weak pronoun follows.

١. خور يي په شلګر کي واده ده.
٢. خويندي يي هم ليلا غوندي دی؟
٣. مني يي ډېري مشهوري دی.
٤. د امان او ليلا کورته يي بوزه.
٥. په پښتو يي ووايه.
٦. ګد به يي سره وخورو.
٧. سبا ماښام يي راوړی.
٨. لرم يي.

Section 3: The Order of 'Floating' Particles* in Sentences

Examples

'My father is sending you.' [plā́r me de legi.] پلار مي دي لېږي.
or 'Your father is sending me.' 1 2

'My father will send you.' [plār ba me de wə́legi.] پلار به مي دي ولېږي.
or 'Your father will send me.' 1 2 3

'Maybe my father is sending you.' [plār kho me de légi.] پلار خو مي دي لېږي.
or 'Maybe your father is sending me.' 1 2 3

Notes:

1. There are several particles that 'float': their position in a sentence must be just after the first stressed element in a sentence. These floating particles are [kho] خو 'maybe', the future marker به, and the weak possessive and direct object pronouns.

2. When there is more than one floating particle in a sentence, the particles occur in a particular, fixed order:

   خو *then* به *then* مي / مو *then* دي *then* يي

3. Because of this fixed order of particles, many sentences are ambiguous.

Practice

Identify the weak pronouns and floating particles in the following sentences and questions, and explain their order.

١. د کور نښه خو دي را ته ووايه.

٢. ورور به مو دي سبا ته وګوري.

٣. ورور به يي په چارشنبي وګورم.

٤. پلار خو به دي اتڼ ونکړي.

٥. ليلا به نه راسره ځي.

٦. خور به دي جمعي را ورسېږي.

٧. لار خو دي ليدلی ده؟

٨. مور به مي ټيليفون وکړي.

٩. ملګری دي درسره اوسېږي؟

١٠. نه ورسره ځي.

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Floating Particles with Stress-shifting Verbs

'He is taking me.'	[byāyí me.]	بيايي مې.
	1	
'He isn't taking me.'	[nə́ me byāyi.]	نه مې بيايي.
	1	
'He will take me.'	[bó ba me zi.]	بو به مې زي.
	1 2	
'He won't take me.'	[bó ba me nə́ zi.]	بو به مې نه زي.
	1 2	
'The teacher is taking me.'	[xowúnkay me byāyí.]	ښوونکی مې بيايي.
	1	
'The teacher isn't taking me.'	[xowúnkay me nə́ byāyi.]	ښوونکی مې نه بيايي.
	1	
'The teacher will take me.'	[xowúnkay ba me bózi.]	ښوونکی به مې بوزي.
	1 2	
'The teacher won't take me.'	[xowúnkay ba me bo nə́zi.]	ښوونکی به مې بو نه زي.
	1 2	
'Take me.'	[bó me za.]	بو مې زه.
	1	
'Don't take me.'	[mə́ me byāyá.]	مه مې بيايه.
	1	

Notes:

1. Stress-shifting verbs in imperfective forms: If there is no other stressed element in the sentence, floating particles come after both syllables of the verb.

2. Stress-shifting verbs in perfective forms: If there is no other stressed element in the sentence, floating particles come after the first (stressed) syllable of the verb, and before the negative and/or the rest of the verb.

Practice

1. In each of the following sentences, identify the stress-shifting verb and the floating particles, and explain the word order.

۱. مور مو يې راوړي.
۲. را خو به يې نه وړي.
۳. کېښې خو به نه نم.
٤. کتاب به ورکوی؟
٥. بو خو به مي نه خي.
٦. خط مي مه وروړه.
۷. دلته خو مه کېښېنه.
۸. تربرونه به مو يې بوزي.
۹. پتنګ خو به نه ورخي؟
۱۰. وريې کړه.

2. For each of the following sentences or commands, give the English equivalent; then change the underlined noun into the appropriate weak pronoun; then say the reordered sentence or command; then give its English equivalent.

۱. پلار به مي موټر درنکړي.
۲. رابيا ليليی ته بوزه.
۳. خط خو راوړه.
٤. اخبار به مي ملګری ته ورکړم.
٥. اسد چامې خپلې مور ته ور نه وړي.
٦. کتاب درکوی.
۷. پيږ خو مه راکوه.
۸. داود پسته او بادام راوړي.
۹. خور به دي ميلمستيا ته بو نه زي.
۱۰. پتنګ ته نور کتاب مه ورکوه.

Section 4: Reading

په کابل کې شخصي موټر لږ دي. خلك له يوه نه بل ځای ته يا پياده ځي يا په سروېس او ټکسي کې. ډېر نارينه په بايسکلونو هم سپرېږي. که سروېس وي، په ټکسي کې عموماً ډېر خلك نه سپرېږي. ځکه د ټکسي کرايه ډېره زياته ده. سروېسونه عموماً ډك وي او ډېر خلك په کې ولاړ وي. کله کله خلك يو يا دوه ساعته سروېس ته انتظار باسي.

په سروېس کې ښځې او نارينه څنګ په څنګ نه کښېني. ښځو ته د سروېس په مخ کې يو څو څوکۍ ټاکل شوي وي. ښځې يا په همدغو څوکېو کښېني او يا يې خوا ته ولاړې وي.

کله چه خلك په کلو کې له يوه نه بل ځای ته ځي، په خرو يا اسونو سپرېږي. بعضې خلك په بايسکل هم سپرېږي. خو که لار ډېره اوږده نه وي، نو خلك، عموماً پياده ځي.

New Vocabulary

Nouns

bus *M2.* [sarwés] سروېس

taxi *M irreg.* [ṭaksí] ټکسي

man, male *M irreg.* [nāriná] نارينه

bicycle *M2* [baysikíl] بايسکل

fare *F1* [krāyá] کرايه

hour *M2* [sāt] ساعت

front, face *M2* [makh] مخ

chair, seat *F2* [tsawkə́y] څوکۍ

donkey *M irreg, DP1* [khro] خرو

horse *M2* [as] اس

Demonstrative pronoun

those (same) *dem.* [amdágha] همدغه

Conjunctions

because *conj.* [dzə́ka] ځکه

when *conj.* [kə́la tse] کله چه

if ... then *conj.* [ka ... nə] که ... نه

Adverbs, phrases, idioms

on foot *adv.* [pyādá] پیاده

standing *phr.* [wəlā́ṛ] ولاړ

wait *phr. w/smp. vb* [ɪntɪzā́r bās-] انتظار باسـ-

side by side *phr.* [tsáng pə tsáng] څنګ په څنګ

assigned *phr.* [ṭā́kəl sawe] ټاکل شوي

Verb

ride *der. vb.* [sparég-] سپرېږ-

Adjectives

private 4 [shakhsí] شخصی

high 1 [zyāt] زیات

full 1 [ḍak] ډک

long 1 [ugd] اوږد

Have You Understood?

۱. په کابل کې شخصی موټر ډېر زيات دی. هو___ نه___

۲. په کلو کې ډېر خلك په موټرو کې سپرېږی. هو___ نه___

۳. په کابل کې خلك پیاده ځی، ځکه هوا ډېره نرمه وی. هو___ نه___

۴. په کلو کې خلك په خرو سپرېږی. هو___ نه___

۵. په کابل کې څوك بایسکل نه لری. هو___ نه___

۶. په کابل کې سروېسونه بېخی کم دی. هو___ نه___

۷. په کلو کې خلك اسونه نه لری. هو___ نه___

۸. په کابل کې ښځې په سروېس کې نه سپرېږی. هو___ نه___

۹. په سروېسو کې ښځې له نارينه وو سره نه کښېنی. هو___ نه___

۱۰. په کابل کې ډېر خلك په بايسکلونو سپرېږی. هو___ نه___

۱۱. ډېر افغانان لوی موټر لری. هو___ نه___

۱۲. په کابل کې ټول خلك په بايسکل سپرېږی. هو___ نه___

۱۳. د کابل اوسېدونکی اکثره په اسونو سپرېږی. هو___ نه___

۱۴. ځکه په کابل کې د ټکسی کرايه ډېره زياته ده. هو___ نه___

Section 5: Diversions

په خرِه سپور، خر يې ورك كړی دی

[pə khrə́ spor, khár ye wrək kə́ṛay dai]

'He's riding his donkey, he's looking for his donkey!'

From the story:

Mullah Nasruddin was going about in the village on his donkey, apparently looking for something.

Someone asked him, 'دلته څه كوئ؟'

The mullah answered,

'نن د بازار ورخ ده. خر مي ورك ده، په سي گرځم.'

The man said, 'But Mullah! په خره دي سپور يي'

The mullah said, 'Oh! رښتيا وايئ I hadn't noticed!'

lost *adj, 1.* [wrək] ورك

look for *phr. with smp. vb.* [pəse gərdz-] پسې گرځ-

on, riding *adj, 1.* [spor] سپور

Unit 11: قيمت يې څو دی؟

Section 1: Dialogue

د اسد ورور: دهغه سور سالو قيمت څو دی؟

دوكاندار: د دې؟

د اسد ورور: نه د هغه بل.

دوكاندار: د دې؟

د اسد ورور: هو د همدغه.

دوكاندار: ددې قيمت څلور زره افغانۍ دی.

د اسد ورور: څلور زره بيخي زياتې دی.

دوكاندار: سل به يې كمې كرم.

د اسد ورور: نه بابا سل څه شی دی.

دوكاندار: سل نورې هم كمې را كړه.

د اسد ورور: درې زره دركوم.

دوكاندار: نه تاوان كوم. په درې نيم زره يې هم دركولی شم.

د اسد ورور: له درې زره نه يوه پيسه هم زياته نه دركوم.

دوكاندرار: راځه تاته به يې په درې زره هم دركړم.

New Vocabulary

Nouns
scarf *F irreg.* [sālú] سالو
price, value *M2* [qemát] قیمت
grandfather *M irreg.* [bābā] بابا
half [nim] نیم

Verbs
lower *der.*. [kamaw-] کمو-
F prf. (pl) of کمو- [káme] کمې

Adverbs, phrases, idioms
I can give you [darkawəláy səm] درکولی شم
lose [tāwā́n kaw-] تاوان کو-

Pronouns
this *str., F.* [de] دې

Numbers
thousands [zəra] زره
hundred [səl] سل

Afghan currency
"af" [awghanáy] افغانی
parallel to penny, cent [paysá] پیسه

Adjective
red *F irreg; obl. sg.* [srə] سره

Practice

1. Memorize the last nine lines of the dialogue. Divide into pairs and practice the lines, taking first one part and then the other.

2. Divide into pairs. Choose to be either a customer or a shopkeeper. Arrive at a price for the following:

Item	Price buyer wants to pay	Price seller initially sets
کتاب	٥٠٠٠	٩٠٠٠
بادام	٥٠٠	٧٠٠
بایسکل	٥٠٠٠٠	٩٠٠٠٠
پسته	٢٥٠	٤٥٠
پسه	٢٠٠٠	٥٠٠٠

Section 2: Numbers beyond Thirty

Thirties

35	[pindzə́ ders]	پنځه دیرش	٣٥	30	[ders]	دیرش	٣٠
36	[shpə́g ders]	شپږدیرش	٣٦	31	[yə́w ders]	یودیرش	٣١
37	[wə́ ders]	اوه دیرش	٣٧	32	[dú ders]	دو دیرش	٣٢
38	[atə́ ders]	اته دیرش	٣٨	33	[drí ders]	دری دیرش	٣٣
39	[nə́hə ders]	نه دیرش	٣٩	34	[tsalór ders]	څلوردیرش	٣٤

Fortles though Sixties (like Thirties)

60 [shpétə] شپېته ٦٠   50 [pəndzós] پنځوس ٥٠   40 [tsalwéxt] څلویښت ٤٠

Seventies

75	[pindzə awyā]	پنځه اویا	٧٥	70	[awyā]	اویا	٧٠
76	[shpəg awyā]	شپږاویا	٧٦	71	[yaw awyā]	یو اویا	٧١
77	[wə awyā]	اوه اویا	٧٧	72	[dwa awyā]	دوه اویا	٧٢
78	[atə awyā]	اته اویا	٧٨	73	[dre awyā]	دري اویا	٧٣
79	[nəhə awyā]	نه اویا	٧٩	74	[tsalor awyā]	څلوراویا	٧٤

Eighties and Nineties (like Seventies)

90 [nawí] نوی ٩٠   80 [atyā] اتیا ٨٠

Notes:

1 The units precede the tens.

2. The units in the forties through sixties are pronounced the same as the units in the thirties, e.g. 32 [du ders] دو دیرش 42 [du tsalwéxt] دو څلویښت 52 [du pəndzós] دوپنځوس

3. The units in the eighties and nineties are pronounced the same as the units in the seventies, e.g. 76 [shpəg awyā] شپږاویا, 86 [shpəg atyā] شپږاتیا

Practice

1. Read the following numbers.

٤٥	٦٧	٤٨	٣٩	٤٦	٦٣
٧٨	٢٠	٥٧	٦٩	٨٢	٦٢
٢٧	٩١	٤٠	٧٢	٤٣	٧٤
٤٤	٩٤	٥٨	٩٠	٧٠	٥٥
٨٤	٢٣	٤٢	٦٥	٧٨	٥٦

2. Square the following numbers.

٤	٧	٨	٩	٥	٦

3. Multiply the following numbers.

= ٤ x ٩	= ١٥ x ٦	= ٧ x ٨	= ٥ x ١٠
= ٩ x ٨	= ١٢ x ٨	= ١١ x ٧	= ٦ x ١٣
= ١٤ x ٤	= ١٧ x ٥	= ٢١ x ٤	= ٣ x ٢٣

4. Count by fives to one hundred.

5. Count by threes from thirty to sixty.

6. Count by sevens from seventy to ninety-eight.

Larger Numbers

Examples

two hundred	[dwa sawa]	دوه سوه	one hundred	[səl]	سل
two thousand	[dwa zəra]	دوه زره	one thousand	[yaw zər]	یو زر
four hundred	[tsalor səwa]	څلورسوه	seven hundred	[wə səwa]	اوه سوه
four thousand	[tsalor zəra]	څلورزره	seven thousand	[wə zəra]	اوه زره

Notes:

1. The units precede the hundreds or thousands.
2. Multiple hundreds or thousands must use the plural forms سوه and زره.

Examples of Large Numbers

۲۱٤٥	دري زره یو سل او پنځه څلویښت
۲٦۹۸۷	شپږویشت زره نه سوه او اوه اتیا
۱٥۰۰	یو زر او پنځه سوه
٥۲۸٥	پنځه زره دوه سوه او پنځه اتیا
٦۹۲۰	شپږزره نه سوه او شل

Notes:

1. The order of large numbers is the same as in English except that units precede tens.
2. With one hundred, او must be said between the hundred and the ones and tens. With other hundreds, the او is optional.
3. Numbers are usually written without commas or periods separating the thousands from the hundreds.

Practice

1. Read the following numbers in Pashto, then in English.

٢٦٠ ٦٧٨ ٤١٩ ٨٦٧ ٧٢٢ ١٥٩

١٠٢ ٢٠٩ ٢٥٦ ٩٢٢ ٥٠٢ ٢٤١

٤٨٢٠ ٧٠٤٣ ٩٧٨٦ ٥٢٤٢ ١٥٧٢

٥٢٧٩ ١١٠٠ ٦١٠٤ ٢٦٢٩ ٢٩٥٥

2. Answer the following questions.

١. یوه ورځ څو ساعته ده؟

٢. یوه میاشت څو ورځې ده؟

٣. یو کال څو موسمه دی؟

٤. یوه افغانۍ څو پیسې کېږي؟

٥. یوه هفته څو ورځې ده؟

٦. یوه هفته څو ساعته ده؟

٧. یو کال څو ورځې دی؟

3. Count by hundreds from 100 to 2000.

4. Count by thousands from 20,000 to 40,000.

5. Count by thousands from 150,000 to 210,000

Section 3: Summary of Strong Pronouns

Person	Singular Subj.	Singular Obj.	Singular Obj. of Prep.	Plural All positions
1st:	[zə] زه	[mā] ما	[mā] ما	[mung] مونږ
2nd:	[tə] ته	[tā] تا	[tā] تا	[tāse] تاسې
3rd (in sight):				
m.	[day] دی	[day] دی	[də] ده	[duy] دوی
f.	[dā] دا	[dā] دا	[de] دې	[duy] دوی
3rd (out of sight):				
m.	[aghá] هغه	[aghá] هغه	[aghə́] هغه	[aghúy] هغوی
f.	[aghá] هغه	[aghá] هغه	[aghé] هغې	[aghúy] هغوی

Notes:

1. Strong pronouns are used when the speaker wants to emphasize the pronoun, e.g. 'I'm not the Pashto teacher; he is.' زه د پښتو ښوونکی نه یم؛ دی د پښتو ښوونکی دی.

2. Under ordinary circumstances where no emphasis is intended, weak pronouns are used, e.g. 'He's the Pashto teacher.' د پښتو ښوونکی دی.

3. The stress on the 3rd person (out of sight) pronouns is on the second syllable, i.e.
[aghá] هغه [aghə́] هغه [aghé] هغې [aghúy] هغوی

Practice

1. Identify the strong pronouns in the following sentences, and give the appropriate English translation for each.

Example: څه شی دې ښه ایسی؟ <u>ستا</u> څه شی ښه ایسی؟
'What seems good to <u>you</u>?'

۱. زه به اشك را وغواړم. ته څه شی راغواړې؟
۲. کباب به زه خپله پوخ کړم.
۳. ته څنګه یوازې ناست یې؟
٤. ته به د غلځی صاحب نوې شاګرده یې.
٥. ته څه کار کوې؟
٦. ته څنګه یې؟
۷. زما کورنۍ دوه ډېر لوی باغونه لری.
۸. راځه په کابل کاروان رستوران کې زما مېلمه شه.
۹. چپ لاس ته دې څلورم کور زمونږ دی.
۱۰. ته خو موټر نه لرې.

2. Translate the following pairs of sentences.

a. I'm visiting him. / I'm visiting <u>him.</u>

b. He will give it to you. /<u>He</u> will give it to you.

c. We're going to the market. / <u>We</u>'re going to the market.

d. Don't take it to him. / Don't take it to <u>him</u>.

e. I'm not talking to you. / I'm not talking to <u>you</u>.

Section 4: Demonstratives

Forms

	Direct Sg.	Direct Pl.	Obl. Sg.	Obl. Pl.
close ('this', 'these')	[dā] دا *or* [dắgha] دغه	[dághe] دغې	[dághə] دغه	[dágho] دغو
middle ('that', 'those')	[ágha] هغه	[ághe] هغې	[ághə] هغه	[ágho] هغو
far ('that', 'those')	[úgha] هوغه	[úghe] هوغې	[úghə] هوغی	[úgho] هوغو

Notes:

1. Pashto demonstratives are like English demonstratives 'this/these, that/those', except that there is is three-way distinction among Pashto demonstratives - close, middle, and far away - whereas in English there is only a two-way distinction - close (this/these) and far (that/those).

2. Like English, Pashto demonstratives can be used as adjectives or as pronouns, e.g.
   'It's this.' (used as pronoun) دغه ده.
   'It's this city.' (used as adjective) دغه ښار دی.

3. The two-syllabled demonstratives are pronounced with stress on the first syllable. Similarly spelled strong pronouns are stressed on the last syllable.
   [ágha] هغه = 'that' (demonstrative)
   [aghá] هغه = 'he (out of sight)' (strong pronoun)

Practice

1. In the following exchange from the dialogue, identify each underlined word as a demonstrative or a strong pronoun; explain its meaning by giving a literal translation of the phrase.

د اسد ورور: د هغه سره سالو قیمت څو دی؟
دوکاندار: د دې؟
د اسد ورور: نه د هغه بل.
دوکاندار: د دې؟
د اسد ورور: هو د همدغه.
دوکاندار: ددې قیمت څلورزره افغانۍ دی.

2. Finish the following sentences.

۱. دا پېغله ښايسته ده. هغه پېغله ......
۲. د هغه موټر قیمت ډېر زيات دی. د هغه موټر قیمت.....
۳. هوغه د بارام خان کلا ده. دغه .....
۴. دغه بايسکل د پتنګ دی. هغه بايسکل .....
۵. دا کتاب پتنګ ته مه ورکوه. هغه کتاب ورته ....

3. The following sentences are from previous units. Identify the demonstrative pronoun in each, and explain its meaning in the sentence.

۱. معنا يې دا ده چه خور ورور ته ورته وی.
۲. دا مېله په مزارشريف کې کېږي.
۳. وروسته له هغه نه بيا ناروغان ګوري.
۴. په پښتنو کې دا ضرور نه ده چه مېلمه وبلل شي.
۵. بله خبره دا ده چه پښتانه مېلمه ته ښه دوډۍ برابروي.

Section 5: Reading

په کابل کې، پرته له يو څو مغازو نه، په نورو دوکانونو او مغازو کې په شيانو باندې نرخونه نه وی ليکل شوی. مغازه داران او دوکانداران خلکو ته د هر شی نرخ پخپله وايی. يو شی د هغه له مناسب نرخ نه، معمولاً، زيات بيه کوی. خو اخستونکی يې په کم نرخ غواړی. حتی که دوکاندار يو شی په مناسب نرخ هم بيه کړی اخستونکی هرو مرو ور سره چنې وهی. څکه دا د افغانانو او حتی د ټولې سيمې د خلکو دود دی.

دوکاندار اکثره نابلده خلکو، په تېره بيا خارجيانو ته يو شی د هغه له اصلی نرخ نه يو يا دوه چنده زيات بيه کوی. کله کله يې لا څو چنده زيات بيه کوی. مثلاً: ښايی د يوې پوستينچې نرخ زر افغانۍ وی، خو ښايی چه يو دوکاندار يې يوه خارجی ته په لس ياپنځه لس زره افغانۍ بيه کړی. که خارجی نابلده وی، په لس يا پنځه لس زره يې اخلی. که بلد وی، چنې ورسره وهی او په کم نرخ يې ورنه اخلی.

New Vocabulary

Nouns

store *F1* [maghāzá] مغازه

thing, goods *M1* [shay] شی

price *M2* [nərkh] نرخ

storekeeper *M1* [maghāzadār] مغازه دار

buyer *M3* [akhistúnkay] اخستونکی

custom, tradition *M2* [dod] دود

sheepskin jacket *F1* [postinchá] پوستينچه

foreigner *M2* [khāreji] خارجی

Verbs

price *vb phr.* [bayá kaw-] بيه کو-

bargain *phr.* [cháne wah-] چنې وه-

Adjectives

reasonable *1* [munāsíb] مناسب

inexperienced *4* [nābalada] نابلده

real, original *4* [aslí] اصلی

experienced *4* [balád] بلد

Adverbs, phrases, idioms

written [likə́l sawí] لیکل شوی

everything [árshi] هرشي

usually [māmúlan] معمولاً

... times as much [... chánda zyāt] ... چنده زیات

even more [lā tso] لا څو

for example [másalan] مثلاً

maybe [xáyi] ښایي

It might be that [xáyi tse] ښایي چه

Preposition

except for [práta lə ... na] پرته له ... نه

Have You Understood?

1. Summarize the passage in English.

2. Answer the following questions:

۱. په مارکېټ کې خلك اکثره چنې نه وهي؟

۲. دوکاندار هر شي په مناسب نرخ بیه کوي؟

۳. دوکاندار هر چا ته یو نرخ وایي؟

٤. دوکاندار خارجیانو ته هرشي قیمته بیه کوي؟

٥. افغانان څنگه چنې وهي؟ امریکایان څنگه چنې وهي؟

2. Describe, in English, the bargaining process.

Section 6: Diversions

A man was in the bazaar selling a turkey. Another man approached him and asked:
دا فیل مرغ په څو ورکوی؟

The seller replied: په سل افغانۍ.

The buyer said: سل افغانۍ ښېخی زیاتې دی.

The seller said:
دا څه وایې؟ دا ډېر لوی فیل مرغ دی. هلته په هغې بلې کوڅې کې یو سړی یو ووړ طوطی په پنځوس زر افغانۍ خرڅوی.

The buyer said: طوطی خو خبرې کوی!

The seller retorted: زما فیل مرغ فکر کوی!

turkey *n, M2* [pilmúrgh] / [filmúrgh] فیل مرغ

small *adj, irreg.* [woṛ] ووړ

parrot *n, m1* [totí] طوطی

sell *der. tr. vb.* [khartsaw-́] خرڅو-

talk *phr.* [khabə́re kaw-́] خبرې کو-

think *phr.* [fɪkír kaw-́] فکر کو-

Unit 12: ملا يې ژوبله ده

Section 1: Dialogue

رابيا: بيګا ماښام نه وې. خيريت ؤ؟
داود: هو! نه وم. شفاخانې ته د اسد پوښتنې ته تللې وم.
رابيا: ولې! په اسد څه شوی؟
داود: موټر يې ټکر کړی ؤ. ملا يې ژوبله ده.
رابيا: ډېره ژوبله ده؟
داود: ښايسته زيايه ژوبله ده، خو اميد دی چې خطرناکه به نه وي.
رابيا: ډاکټر څه وايي؟
داود: ډاکټر يې عکسونه اخستي دي، خو نتيجه يې نه ده معلومه.
رابيا: پتنګ ليدلی دی؟
داود: هو! هم پتنګ ليدلی او هم يې ليلا هر يو دوه ساعته بعد ګوري.
رابيا: پتنګ يې د ملا په باره کې څه وايي؟
داود: هغه هم عکسونو ته انتظار باسي؟
رابيا: ته بيا څه وخت ورځې؟
داود: نن ماښام. ولې ته هم غواړې چه ورشې؟
رابيا: هو! زه هم غواړم چه ورشم.
داود: زه به پاو باندې اوه بجې درشم راسره وابه دې خلم.
رابيا: تشکر.

New Vocabulary

Nouns

hospital *F1* [shafā khānā́] شفاخانه

accident *M2* [ṭakár] ټکر

back *F3* [mlā] ملا

hope *M2* [oméd] امید

picture, x-ray *M2* [aks] عکس

result *F1* [natijá] نتیجه

Adjectives

injured *1* [zóbəl] ژوبل

serious *1* [khatarnāka] خطرناکه

known *1* [mālúm] معلوم

Verbs

you were [we] وې

it was [wə] وه

I was [wəm] وم

I had gone [tlə́lay wəm] تللی وم

had been in [kə́ṛay wə] کړی وه

has taken [akhísti di] اخستی دی

has seen [lidə́lay da] لیدلی ده

Adverbs, Phrases, Idioms

last night [begā] بیګا

what happened [tsə́ səwi] څه شوې

inquiry about x [de x puxtə́na] د x پوښتنه

afterwards [bād] بعد

x pick y up [x sara y ákhl-] x سره y اخلـ-

Practice

1. Fill in different names in the sentence: د ــــ پوښتنې ته څم.

2. Memorize the last five lines of the dialogue. Take David or Rābyā's part and practice with a partner. Then substitute different time phrases for نن ماښام and make corresponding changes in the time you promise to pick Rābyā up.

Section 2: Where Does It Hurt?

<u>head *M2* [sar] سر</u>

chin *F1* [zə́na] زنه

neck *F1* [ghā̆ṛa] غاړه

tooth *M2* [ghāx] غاښ

eye *F1* [stə́rga] سترگه

forehead *M3* [tandáy] تندی

mouth *F1* [khwlə́] خوله

cheek *F irreg.* [barkhú] بارخو

hair *M1* [waxtə̄́n] وېښتان

lip *F1* [súnda] شونډه

face *M2* [məkh] مخ

ear *M2* [ghwag] غوږ

nose *F1* [páza] پزه

tongue *F1* [zə́ba] ژبه

<u>body *M2* [badán] بدن</u>

chest *M2* [kogə́l] کوگل

stomach *F1* [khéṭa] خېټه

back (upper) *F3* [shā] شا

hip *M3* [kunaṭáy] کوناټی

waist/lower back *F3* [mlā] ملا

leg, foot *F1* [pəxá] پښه

thigh *M irreg.* [wrun] ورون

knee *M irreg.* [zangún] زنگون

elbow *F1-a* [tsangə́l] څنگل

shoulder *F1* [wogá] اوږه

arm, hand *M2* [lās] لاس

forearm *F1-a* [məṭ] مټ

calf *F2* [punḍəy] پونډی

<u>hand *M2* [lās] لاس</u>

finger, toe, thumb *F1* [gwə́ta] گوته

wrist *M2* [maṛwánd] مروند

palm *M3* [worghə́way] ورغوی

fingernail *M1* [nuk] نوک

<u>Verbs describing pain and injury</u>

ache *smp. vb.* [khogég-] خوږېږ-

hurt *adj 1* [zóbəl] ژوبل

injure *der. vb* [zoblaw-́] ژوبلو-

Practice

1. Complain about something that hurts, e.g. سر مي خوږېږي.

2. In the following lines from the dialogue, substitute different words for the underlined word.

رابیا: په اسد څه شوي؟

داود: موټر يې ټکر کړی و. <u>ملا</u> يې ژوبله ده.

رابیا: ډېره ژوبله ده؟

داود: ښایسته ژوبله ده.

Section 3: The Past Imperfective Form of 'be'

Singular			*Plural*		
'I was'	[wəm] /[wum]	وم	'we were'	[wu]	وو
'you were'	[we]	وې	'you (pl) were'	[wəy]	وئ
'he was'	[wə]	ؤ	'they (m) were'	[wə]	وو
'she was'	[wa]	وه	'they (f) were'	[we]	وې

Notes:

1. The past imperfective forms of 'be' are parallel in use to 'was' and 'were' in English.

2. There are differences in pronunciation and spelling between the masculine and feminine forms in third person singular and plural.

Practice

Change the نن in the following sentences to بېگا or [parún] پرون 'yesterday', and make the necessary changes in the verb.

١. نن يې ورونه او خوېندې په کور کې دی.
٢. نن سترې يم.
٣. نن پتنگ چېرې دې؟
٤. نن هوا ښکه ده؟
٥. نن پتنگ ته منتظر يو.
٦. نن هوا سخته توده ده.
٧. نن تاسې ډېر زيات مصروف ياستئ.
٨. نن ناجوړه يم.
٩. نن په کور کې خيريت دی؟
١٠. نن مېوې تازه دی؟
١١. نن خلك چېرې دی؟
١٢. نن د کافتريا ډوډی ښه ده؟
١٣. نن هوا سړه ده؟
١٤. نن سرکونه ډېر لانده دی.
١٥. نن يې ورونه او خوېندې په کور کې دی.

Section 4: The Past Tense* Forms of Verbs

Past Tense Form: Simple Verbs

Regular:

Present imperfective	*Present perfective:*	*Past imperfective*	*Past perfective*
څک-	وڅک-	[tskəl-] څکل-	[wə́tskəl-] وڅکل-
لر-	ولر-	[larə́l-] لرل-	[wə́larəl-] ولرل-
لېږ-	ولېږ-	[legə́l-] لېږل-	[wə́legəl-] ولېږل-
رسو-	ورسو-	[rasawə́l-] رسول-	[wə́rasawəl-] ورسول-
وايـ-	ووايـ-	[wayə́l-] ويل-	[wə́wayəl-] وويل-

*Irregular:**

Present imperfective	*Present perfective:*	*Past imperfective*	*Past perfective*
اخل-	واخل-	[akhistə́l-] اخستل-	[wə̆khistəl-] واخستل-
لول-	ولول-	[lwistə́l-] لوستل-	[wə́lwistəl-] ولوستل-
گور-	وگور-	[katə́l-] کتل-	[wə́katəl-] وکتل-
غوارِ-	وغوارِ-	[ghuxtə́l-] غوښتل-	[wə́ghuxtəl-] وغوښتل-
اور-	واور-	[awredə́l-] اورېدل-	[wə̆wredəl-] واورېدل-
خور-	وخور-	[khwaṛə́l-] خوړل-	[wə́khwaṛəl-] وخوړل-
اغوند-	واغوند-	[aghustə́l-] اغوستل-	[wə̆ghustəl-] واغوستل-
يسـ-	ويسـ-	[yesedə́l-] سېدل-	[wə́yesedəl-] ويسېدل-
ښيـ-	وښيـ-	[xodə́l-] ښودل-	[wəxodə́l-] وښودل-

Notes:

1. The past tense of simple verbs is formed by adding the past suffix [ə́l-] ل- to the present tense stem of the verb. The imperfective and perfective past forms are parallel to the imperfective and perfective present forms: the prefix و occurs with perfectives.

2. Many of the simple verbs are irregular: their past stems are different from their present stems.

---

* Asterisked grammar terms are defined and explained in the Glossary of Grammatical Terminology at the end of the Workbook.

Past Tense Forms: Derivative Verbs

Present imperfective	*Present perfective:*	*Past imperfective*	*Past perfective*
روانېږ-	روان ش-	[rawānedə́l-] -روانېدل	[rawā́n sw-] -روان شو
نژدې کېږ-	نژدې ش-	[nizde kedə́l-]-نژدې کېدل	[nizdé sw-] -نژدې شو
پخو-	پوخ کړ-	[pakhawə́l-] -پخول	[pókh kṛəl-] -پوخ کړل
معاينه کو-	معاينه کړ-	[māyena kawə́l-]-معاينه کول	[māyená kṛəl-] -معاينه کړل

Notes:

1. The past imperfective form of intransitive derivative verbs is formed by changing [(k)eg] -(ک)ېږ of the present imperfective form to [(k)ed] -(ک)ېد , and adding the past tense suffix [əl] -ل.

2 The past perfective form of intransitive derivative verbs is formed by changing the -ش of the present perfective form to sw-] -شو.

3. The past imperfective form of transitive derivative verbs is formed by adding the past tense suffix [əl] -ل to the [(k)aw-] -(ک)و of the present imperfective form.

4. The past perfective form of transitive derivative verbs is formed by changing the -کړ of the present perfective forn to [kṛəl-] -کړل

Practice

Give the present perfective, past imperfective, and pas. perfective forms for each of the verbs listed below.

اتڼ کو-	باد لګېږ-	تاوېږ-	ټيليفون کو-	درس وايـ-
اغوند-	بندېږ-	تمېږ-	خرڅېږ-	درېږ-
اورېږ-	پخو-	تېرو-	خوښو-	ډوډۍ خور-
اوسېږ-	پوښتنه کو-	تېرېږ-	څلك-	رسېږ-

Past Tense Forms: Doubly Irregular Verbs

Stress shift alone:

Present imperfective	Present perfective:	Past imperfective	Past perfective
[ken-́] -کښېنې	[kén-] -کښېنې	[kenastə́l-] -کښېناستل	[kénastəl-]-کښېناستل
[pātség-] -پاڅېږ	[pātseg-] -پاڅېږ	[pātsedə́l-] -پاڅېدل	[pā́tsedəl-] -پاڅېدل
[rāwṛ-́] -راوړ	[rā́wṛ-] -راوړ	[rāwṛə́l-] -راوړل	[rā́wṛəl-] -راوړل
[warwṛ-́] -وروړ	[wárwṛ-]-وروړ	[warwṛə́l-] -وروړل	[wárwṛəl-] -وروړل

Root change alone:

Present imperfective	Present perfective:	Past imperfective	Past perfective
يم / يې etc.	-ش	-و	[sw-] -شو
-کېږ	-ش	-و	[sw-] -شو
-کو	-وکړ	[kṛəl-] -کړل	[wə́kṛəl-] -وکړل
-ځ	-لاړ / لاړه ش	[tləl-] -تلل	[lāṛ-] -لاړ

Stress shift and root change:

Present imperfective	Present perfective:	Past imperfective	Past perfective
-راکو	-راکړ	[rākṛə́l-] -راکړل	[rā́kṛəl-] -راکړل
-ورکو	-ورکړ	[warkṛə́l-] -ورکړل	[wárkṛəl-] -ورکړل
-درکو	-درکړ	[darkṛə́l-] -درکړل	[dárkṛəl-] -درکړل
-راځ	-راځ	[rāghlə́l-] -راغلل	[rā́ghləl-] -راغلل
-ورځ	-ورځ	[waraghlə́l-] -ورغلل	[wáraghl-] -ورغلل
-بيای	-بوز	[bowə́l-] -بوړل	[bótləl-] - بوتلل

Note:

1. The past tense forms of doubly irregular verbs are irregular, and must be memorized individually.

Past Tense Forms: Verbs Ending in -ېږ

Present imperfective	Present perfective:	Past imperfective	Past perfective
اورېږ-	واورېږ-	[woredə́l-] واورېدل-	[woredəl-] واورېدل-
غږېږ-	وغږېږ-	[ghagedə́l-] وغږېدل-	[wə́ghagedəl-] وغږېدل-
درېږ-	ودرېږ-	[daredə́l-] ودرېدل-	[wə́daredəl-] ودرېدل-
پاڅېږ-	پاڅېږ-	[patsedə́l-] پاڅېدل-	[pátsedəl-] پاڅېدل-
روانېږ-	---	[rawānedəl-] روانېدل-	---
نژدې کېږ-	---	[nizde kedəl-] نژدې کېدل-	---

Note:

1. The past tense forms of all verbs ending in -ېږ is formed by changing the final [g] ږ to [d] د, and adding the suffix [ə́l] ل.

Practice

1. Without looking at the forms above, give the present perfective, past imperfective, and past perfective forms of the following groups of verbs:

راوړ-	ورکو-	خ-
وروړ-	راکو-	راخ-
	درکو-	ورخ-

2. Give the present perfective, past imperfective, and past perfective forms of the following verbs:

'sow' *smp. tr. vb.* [kar-] کر-   'be quiet' *der. intr. vb.* [karāré̃g-] کرارېږ-

'close' *smp. tr. vb.* [taṛ-] تړ-   'open' *der. tr. vb.* [khlāsaw-́] خلاصو-

Section 5: Reading

پښتانه تل د مريض پوښتنه کوی. دوی ته دا پښتني او ديني وظيفه ښکاری. کله چه څوك ډېر مريض شي خپلوان او دوستان يې هرومرو پوښتنې ته ورځی.

د مريض پوښتنې ته هم نارينه ځی او هم ښځې. په کلو کې د مريض پوښتنه، عموماً، مشران کوی او کشران د مريض پوښتنې ته نه ځی. مګر په ښارونو کې کشران هم د خپلو ملګرو پوښتنې ته ځی. څوك چه کولی شی، مريض ته تازه مېوه هم وړی. خو په کلو کې په ژمی او پسرلی کې تازه مېوه نه پيدا کيږی.

څوك چه د مريض پوښتنې ته ځی، هغه د مريض او د مريض له کورنۍ سره هم خواخوږی ښيی. او هم دا ورته وايی چه څه وکړی او يا څه شی وخوری. مثلاً که د چا تبه وی نو ورته وايی چه د خوسی پوست واغونده. که د مريض رنګ ژېړ وی نو ورته وايی چه زېړی دې پرې کړه. که د مريض سر خوږيږی، نو ورته وايی چه تاويز وکړه. که يې زنګون خوږيږی، نو ورته وايی چه تاوده خوشايی پرې کېږده. که د چا نس خوږيږی، نو ورته وايی چه سپېرکۍ وخوره.

New Vocabulary

Nouns

sick (person), ill [maríz] مريض

duty F1 [wazifá] وظيفه

relatives [khpəlwā̃n] خپلوان

friend M1 [dost] دوست

elder M1 [máshər] مشر

younger person M1 [káshər] کشر

sympathies M3 [khwākhúgi] خواخوږی

fever F1 [təba] تبه

calf M3 [khusáy] خوسی

skin M2 [post] پوست

color M2 [rang] رنګ

hepatitis M3 [zéṛay] زېړی

amulet M2 [tāwíz] تاويز

cow manure M3 [khushāyí] خوشايی

stomach M2 [nas] نس

aniseed F2 [sperkə́y] سپېرکۍ

Verbs

look like *smp.* [xkār-] - ښکار

be found *der.* [paydā kég-] - پیدا کېږ

cut, get rid of *der.* [prekaw-́] - پري کو

put *dbl. irreg.* [kegd-] - کېږد

Adverbs, phrases, idioms

always [təl] تل

whoever [tsók tse] څوك چه

what to do [tsə́ wəki] څه وکړی

what to eat [tsə́ shay wəkhwri] څه شي وخوری

on it [pe] پري

Adjectives

ethnic *4* [paxtaní] پښتنی

religious *4* [dīní] دینی

yellow *1* [zeṛ] ژېړ

Conjunctions

whenever [kə́la tse] کله چه

however [mágar] مگر

Have You Understood?

1. Describe in English the Pashtun custom of visiting the sick and injured.

2. Finish the following sentences.

۱. که څوك ډېر مریض شي نو...

۲. که د چا تبه وی نو...

۳. که د مریض رنگ ژېړ وی نو...

٤. که د مریض سر خوږیږی، نو...

٥. که د مریض زنگون خوږیږی، نو...

Section 6: Diversions

متل:

روغ صورت پاچهی ده.

[rogh surát pāchāyí da.]

To have a healthy body is to be a king.

لندی:

پاس په بنگله کې ژړا خېژی
یا څوك مریض دی یا مین له ملکه ځینه

[pās pə banglá ke zaṛā́ khédzi
yā tsok maríz da yā mayán lə málka dzína.]

From upstairs in the bungalow there's the sound of crying -
Either someone is sick, or a lover is leaving the country.

Unit 13: په بازار کې دې څه کول؟

Section 1: Dialogue

اسد : پرون ماسپښین چېرې وې؟
امان: بازار ته تللی وم.
اسد : بازار کې دې بیا څه شی کول؟
امان: وړو ته مې یو څه کالی واخستل.
اسد : رښتیا دې هم څه شی واخستل او که دې هسې ورخ ورکه کړه؟
امان: نه، ښایسته زیات شیان مې واخستل. خوشحال ته مې دریشی، بوټونه او کمیسونه واخستل. سپین ته مې د خوب دریشي واخستله. تور ته مې کوټ او جاکټ واخسته. پېغلې ته مې یو دوه لمنې او موزې واخستلې. او د لیلا ملګرې ته مې په پاکستانی دوکان کې یوه جوړه پېښوری جامې واخستلې.
اسد : پېښوری جامې دې په څو واخستلې؟
امان: لکه چه ته هم غواړې تریسا ته یې واخلې؟
اسد : همداسې ښکاری.
امان: په اویا ډالره مې واخستې.
اسد : ښایسته خو دی؟
امان: بیخي ښایسته دی.
اسد : لکه چه لیلا خوارې ته دې هیڅ شی وا نه خسته؟
امان: نه بابا، لیلا ته څنګه شی نه اخلم! هغې ته مې یو ډېر ښه ساعت او یو د سروزرو د غاړې ځنځیر واخسته. رښتیا ځان ته مې هم یو پېښوری واسکټ او یو پټکی واخست.
اسد : پوهېږم چه ځان در باندې ډېر ګران دی.
امان: هو نو! چه ځان نه وی جهان دې نه وی.

New Vocabulary

<u>Clothes</u>

clothes, things *M3* [kāli] کالی

suit *F irreg* [dareshí] دریشی

shoe *M2* [boṭ] بوټ

shirt *M2* [kamís] کمیس

sleep *M2* [khob] خوب

winter coat *M2* [koṭ] کوټ

sweater *M2* [jākáṭ] جاکټ

skirt *F1-[a]* [lamə́n] لمن

boot *F1* [móza] موزه

Afghan vest *M2* [wāskáṭ] واسکټ

Afghan turban *M3* [paṭkáy] پټکی

<u>Amān and Layla's children</u>

children *adj 5, OPl* [waṛó] وړو

M1 [khushā́l] خوشحال

M1 [spin] سپین

M1 [tor] تور

F 2 [pekáy] پېکۍ

<u>Adjective</u>

Peshawari *2* [pexawráy] پېښوری

<u>Other Nouns</u>

pair, set [joṛá] جوړه

watch *M2* [sāt] ساعت

gold *M2* [srəzár] سره زر

chain *M2* [zandzír] ځنځیر

self, body *M2* [dzān] ځان

world *M2* [jahā́n] جهان

<u>Adverbs, phrases, idioms</u>

really [rixtyā...həm] ربښتیا ... هم

just [áse] هسي

kill time [wrādz wrəkaw-́] ورځ ورکو-

exactly [bikhí] بیخي

no [hets] هیڅ

dear to x [x bānde grān] x باندي گران

Practice

1. Answer the following questions.

١. کوټ دي اغوستی دی؟

٢. بوټونه دي اغوستي دي؟

٣. کمیس دي سپین دی؟

٤. د غاړي ځنځیر دي په غاړه کړی. ؟

٥. جامي دي نوي دي؟

2. Describe what you have on.

Section 2: The Pashto Past Perfective Tense

Intransitive Verbs

Simple intransitive:

'I stopped'	[wə daredə́ləm]	ودرېدلم	'We stopped'	[wə daredə́lu]	ودرېدلو
'You stopped'	[wə daredə́le]	ودرېدلې	'You all stopped'	[wə daredə́ləy]	ودرېدلئ
'He stopped'	[wə daredə́]	ودرېده	'They (m) stopped'	[wə daredə́lə]	ودرېدل
'She stopped'	[wə daredə́la]	ودرېدله	'They (f) stopped'	[wə daredə́le]	ودرېدلې

Derivative intransitive:

'I (m) got off'	[kúz swə́ləm]	کوز شولم
'I (f) got off'	[kúza swə́ləm]	کوزه شولم
'You (m) got off'	[kúz swə́le]	کوزشولې
'You (f) got off'	[kúza swə́le]	کوزه شولې
'He got off'	[kúz sə́]	کوز شو
'She got off'	[kúza swə́la]	کوزه شوله
'We (m) got off'	[kúz swə́lu]	کوز شولو
'We (f) got off'	[kúze swə́lu]	کوزې شولو
'You (m) all got off'	[kúz swə́ləy]	کوزشولئ
'You all (f) got off'	[kúze swə́ləy]	کوزېشولئ
'They (m) got off'	[kúz swə́]	کوز شول
'They (f) got off'	[kúze swə́le]	کوزې شولې

Doubly irregular intransitives

Stress-shifting verbs, e.g. پاڅېږ-

'I got up'	[pátsedələm]	پاڅېدلم	'We got up'	[pátsedəlu]	پاڅېدلو
'You got up'	[pátsedəle]	پاڅېدلې	'You all got up'	[pátsedələy]	پاڅېدلئ
'He got up'	[pátsedə]	پاڅېده	'They (m) got up'	[pátsedələ]	پاڅېدل
'She got up'	[pátsedəla]	پاڅېدله	'They (f) got up'	[pátsedəle]	پاڅېدلې

Root change verbs, e.g. ـځـ

'I went'	[lāṛə́ləm]	لاړلم	'We went'	[lāṛə́lu]	لاړلو
'You went'	[lāṛə́le]	لاړلې	'You all went'	[lāṛə́ləy]	لاړلئ
'He went'	[lāṛə́lə]	لاړه	'They (m) went'	[lāṛə́lə]	لاړل
'She went'	[lāṛə́la]	لاړله	'They (f) went'	[lāṛə́le]	لاړلې

Stress and root change verbs, e.g. ـراځـ (but see the comments in the Workbook!)

'I came here'	[rāghləm]	راغلم	'We came here'	[rāghləlu]	راغللو
'You came here'	[rāghləle]	راغللې	'You all came here'	[rāghlələy]	راغللئ
'He came here'	[rāghay]	راغی	'They (m) came here'	[rāghlələ]	راغلل
'She came here'	[rāghləla]	راغلله	'They (f) came here'	[rāghləle]	راغللې

Notes:

1. The Pashto past perfective tense is formed by adding the personal endings to the past perfective stem of the verb.

2. The personal endings are slightly different for the past tenses. The endings different from the present tense endings are the 3rd person endings as follows:

3rd Masc. Sg. : [ə] ـه *3rd Masc. Pl.* : [ə] ـه

3rd Fem. Sg. : [a] ـه *3rd Fem. Pl.* : [e] ـې

3. The suffix -ل is always dropped with the third personal masculine singular ending. In verbs which have different present and past roots, the suffix -ل is frequently dropped with the other endings as well, e.g.

4. In intransitive past tense sentences, the verb agrees with the subject in person and number.

Practice

1. Fill in the paradigm with forms for the intransitive verbs listed below:

'I ..	__________	'We ...'	__________
'You ...'	__________	'You all ...'	__________
'He ...'	__________	'They (m) ...'	__________
'She ...'	__________	'They (f) ...'	__________

-کښېن -خبرېږ -راځـ -اور -اورېږ -تېرېږ -تاوېږ

Transitive Verbs

Simple transitive:

'sent (me)'	[wə legə́ləm]	ولېږلم	'sent (us)'	[wə legə́lu]	ولېږلو
'sent (you)'	[wə legə́le]	ولېږلي	'sent (you all)'	[wə legə́ləy]	ولېږلئ
'sent (him)'	[wə legə́]	ولېږه	'sent (them (m))'	[wə legə́lə]	ولېږل
'sent (her)'	[wə legə́la]	ولېږله	'sent (them (f))'	[wə legə́le]	ولېږلي

Derivative transitive:

'warmed (me (m))'	[tód kṛə́ləm]	تود کړلم
'warmed (me (f))'	[tāwdá kṛə́ləm]	توده کړلم
'warmed (you (m))'	[tód kṛə́le]	تود کړلي
'warmed (you (f))'	[tawdá kṛə́le]	توده کړلي
'warmed (him)'	[tód kə]	تودکې
'warmed (her)'	[tawdá kṛə́la]	توده کړله
'warmed (us (m))'	[tāwdə́ kṛə́lu]	تاوده کړلو
'warmed (us (f))'	[tawdé kṛə́lu]	تودې کړلو
'warmed (you all (m))'	[tāwdə́ kṛə́ləy]	تاوده کړلئ
'warmed (you all (f))	[tawdé kṛə́ləy]	تودې کړلئ
'warmed (them (m))'	[tāwdə́ kṛə́lə]	تاوده کړله
'warmed (them (f))'	[tawdé kṛə́le]	تودې کړلي

Doubly irregular transitive:

Stress shift verb, e.g. راوړ-

'gave (me)'	[rā́wṛələm]	راوړلم	'gave (us)'	[rā́wṛəlu]	راوړلو
'gave (you)'	[rā́wṛəle]	راوړلي	'gave (you all)'	[rā́wṛələy]	راوړلئ
'gave (him)'	[rā́wṛə]	راوړه	'gave (them (m))'	[rā́wṛələ]	راوړله
'gave (her)'	[rā́wṛəla]	راوړله	'gave (them (f))'	[rā́wṛəle]	راوړلي

Root change verb, e.g. کو- وکړل-

'gave (me)'	[wə́kṛələm]	وکړلم	'gave (us)'	[wə́kṛəlu]	وکړلو
'gave (you)'	[wə́kṛəle]	وکړلې	'gave (you all)'	[wə́kṛələy]	وکړلئ
'gave (him)'	[wə́kṛə]	وکړه	'gave (them (m))'	[wə́kṛələ]	وکړله
'gave (her)'	[wə́kṛəla]	وکړله	'gave (them (f))'	[wə́kṛəle]	وکړلې

Stress shift and root change verb, e.g بیایی-

'took (me)'	[bótləlәm]	بوتللم	'took (us)'	[bótləlu]	بوتللو
'took (you)'	[bótləle]	بوتللې	'took (you all)'	[bótlələy]	بوتللئ
'took (him)'	[bótə]	بوتله	'took (them (m))'	[bótlələ]	بوتلله
'took (her)'	[bótləla]	بوتلله	'took (them (f))'	[bótləle]	بوتللې

Notes:

1. The past perfective tense of transitive verbs is formed with the same personal endings as the intransitives.

2. In transitive past tense sentences, the verb agrees with the object in person and number. Both the first component and the auxiliary of derivative verbs agree with the object.

Practice

Fill in the paradigm with forms for the transitive verbs listed below:

'... me'	__________	'... us'	__________
'... you'	__________	'... you all'	__________
'... him'	__________	'... them (m)'	__________
'... her'	__________	'... them (f)'	__________

خور- لول- اغوند- گور- غوار-

مینه کو- شې- اور- اخل-

Section 3: Using the Past Perfective Tense

Examples

'I went yesterday.'	[parún lāṛə́ləm.]	پرون ولاړم .
'We lived in Logar.'	[pə logár ke wə́wosedəlu.]	په لوګر کي واوسېدلو.
'Amān bought clothes.'	[amān jāme wākhistəle.]	امان جامي واخستلي .
'We visited Laylā.'	[laylā́ mo wəkatə́lə.]	ایلا مو وکتله.
'He took me home.'	[kór ta ye bótləm.]	کور ته يي بوتلم.
'I saw him.'	[wə́ me lidə́.]	ومي ليده .
'We took them.'	[bó mo tlə́lə.]	بومو تلله.
'They cooked it.'	[pákha ye kṛá.]	پخه يي کړه .

Notes:

1. The past perfective tense is equivalent to the English past tense.

2. In sentences with past tense transitive verbs, the verb agrees with the object in person and number.

3. In sentences with past tense transitive verbs, the subject is in the oblique case.

4. Weak pronoun objects are dropped in past tense sentences. (The ending on the verb indicates what pronoun has been dropped.)

5. Weak pronoun subjects are always expressed in past tense transitive sentences. As weak pronouns in the oblique case, they follow the usual rules for placement in sentences, e.g. after the first stressed element in the sentence.

Practice

1. In the following sentences from the dialogue, identify the subject and object. Then explain the ending of the verb. Don't forget that the ل suffix can drop in verbs with different present and past stems, as well.

۱. په بازار کې دې ببا څه شی واخستله؟
۲. رښتیا دې هم ؟ واخستل؟
۳. لیلا خوارې ته دې څه شی وا نه خستله.
٤. ډرو ته مې یو څه کالی واخستل.
٥. ښایسته زیات شیان مې واخستل.
٦. تور ته دې کوټ او جاکټ واخسته.
۷. هغې ته مې ډېر ښه ساعت او یو د غاړې څنځیر واخسته.
۸. خان ته مې یو پېښوری واسکټ او پټکی واخسته.
۹. خوشحال ته مې دریشی، بوټونه او کمیسونه واخستل.
۱۰. سپین ته مې د خوب دریشی واخستله.
۱۱. پېکۍ ته مې یو دوه لمنې او موزې واخستلې.
۱۲. په پاکستانی دوکان کې مې یوه جوړه پېښورۍ جامې واخستلې.
۱۳. پېښورۍ جامې دې په څو واخستلې؟

2. In Pashto, tell someone:
   1. That you ate dinner in a restaurant last evening.
   2. That you took books to the library.
   3. That you wore your new boots to the party.
   4. That your car was sold for $500.
   5. That you bought some flowers for your mother.
   6. That it rained this morning.

3. Discuss yesterday's weather.

4. Ask a classmate what he/she did yesterday.

5. The following sentences are from previous dialogues and readings. Change them to past tense.

۱. کیمیا لولم.

۲. په لیلیه کې اوسېږم.

۳. یوازې پښتو لولې؟

٤. چیرې اوسېږې؟

۵. اوګردېرې زیاتې اوبه او خوږې مېوې لري.

٦. زما کورنۍ دوه ډېر لوی باغونه لري.

۷. سندرې وایي، اتنونه کوي او تالونه خوري.

۸. سخت باد لګیږي.

۹. واوره اوریږي؟

۱۰. سړکونه بیخي بندیږي.

۱۱. دې مېلې ته ټول افغانستان خلک ورځي.

۱۲. غرمه کافتریا ته ځي، ډوډۍ خوري.

۱۳. د شنبې په ورځ به ټول ملګري ډوډۍ ته را وغواړو.

۱٤. له وطنه خبرېږې؟

۱۵. ډېر خو نه خبرېږم.

۱٦. کله کله یو نیم خط راځي.

۱۷. د وطن په باره کې څه اورې؟

۱۸. اسد به مې بوزي.

۱۹. ما به کورته ورسوې؟

Section 4: Reading

پښتانه عموماً ملي جامې اغوندي. يوازې په ښارونو کې ځيني غربي جامې اغوندي. د نارينه وو ملي جامې کميس، پرتوگ، واسکټ، خولۍ او پټکي او څادر دي. د ښځو ملي جامې کميس، پرتوگ او ټيکرى دي.

د افغانستان په شمالي ولايتونو کې نارينه د څادر په ځاى چپن اغوندي. په ځينو سړو غرنيو سيمو کې لکه نورستان او هزارجات نارينه وړيني کورتۍ اغوندي. په غزني او کوهستان کې نارينه په ژمي کې پوستينچه اغوندي. ښځې په ټول افغانستان کې پرته له ښارونو نه، اوړى او ژمي کميس، پرتوگ او ټيکرى اغوندي. په ښارونو کې ځينې ښځې له کوره بهر چادرى هم اغوندي.

خلك خپلې جامې عموماً په کورونو کې جوړوي. په ځينو سيمو کې دجامو ټوکر هم په کورونو کې جوړيږي. خو اکثره خلك ټوکر له بازاره اخلي. د ملي جامو ټوکران اکثره له هندوستان او جاپان نه راځي. پښتانه ـ که ښځې دي که نارينه ـ اکثره پڼې او څپلۍ پښو کوي. خو ډېر پښتانه او پښتنې پښبيلې هم گرځي.

New Vocabulary

Clothes

tunic, dress *M2* [kamís] کميس

trousers *M irreg.* [partúg] پرتوگ

hat, skullcap *F2* [khwaláy] خولۍ

shawl *M2* [tsadár] څادر

scarf *M2* [ṭikráy] ټيکرى

coat *M2* [chapán] چپن

jacket *F2* [kurtáy] کورتۍ

chadri *F irreg.* [chādarí] چادرى

slipper *F1* [paṇá] پڼه

sandal *F2* [tsapláy] څپلۍ

Preposition
outside ... [lə ... na bahár] له ... نه بهر

Adverbs, phrases, idioms
instead of x [de x̌ pə dzā̃y] د x په ځای
both x and y [ka x̌ di ka ý] که x دی که y
wear (on feet) [pxo kaw-́] پښو کو-
barefoot [pəxébla] پښېبله

Verbs
sew *der.* [joṛaw-́] جوړو-
be sewn/woven *der.* [joṛég-] جوړېږ-
walk *smp* [gərdzég-] گرځ-

Nouns
province *M2* [wəlāyát] ولايت
material *M1* [tukár] توکر

Places
Nuristan [nuristā́n] نورستان
Hazarat [azarajā́t] هزارجات
Koyestan [koyestā́n] كوهستان
Japan [jāpán] جاپان

Adjectives
national *4* [millí] ملی
some *4* [dzine] ځیني
western *4* [gharbí] غربی
northern *4* [shamālí] شمالی
mountainous *2* [gharanáy] غرنۍ
wool *1* [waṛína] وړینه

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

١. د پښتنو د ملی جامو توکران عموماً له کومو وطنونو نه راځي؟
٢. پښتانه او پښتنې څه شی په پښو کوی؟
٣. د کومو ولايتونو خلك پوستينچې اغوندی؟
٤. پښتانه خولۍ او پتکی اغوندی؟
٥. چادری څوك اغوندی؟

2. In the *National Geographic* articles on Afghanistan (September 1968; June 1985, and April 1985), identify the various pieces of Pashtun/Afghan clothing on the people in the pictures.

Section 5: Time Phrases

last night	[begā māxə̃m]	بېگاه ماښام
yesterday afternoon	[parún māspaxín]	پرون ماسپښین
day before yesterday	[wə́ṛma wrādz]	ورمه ورځ
last week	[téra hafta]	تېره هفته
last month	[téra myāst]	تېره میاشت
last year	[tér kāl]	تېر کال
	[parósagkāl]	پروسږ کال
before x	[lə ... na pəkhwā]	له ... نه پخوا
x days ago	[x wradze pəkhwā]	څو ورځې پخوا
a little while ago	[ləg pəkhwā]	لږ پخوا

Practice

1. Answer the following questions.

۱. بېگاه ماښام دې څه وکړل؟
۲. تېره هفته چېرې لاړلې؟
۳. پرون ماسپښین له چا سره وې؟
٤. له پښتو نه پخوا دې کومې ژبې ولوستلې؟
۵. پروسږ کال ډېر باران و اورېده؟
٦. نن سهار څه وخت پاڅېدلې؟

2. Finish the following sentences.

۱. کورنۍ مې تېر کال....
۲. پرون د پښتو په صنف کې ....
۳. بېگاه شپه مې ....
٤. لږ پخوا هر څوک ....
۵. تېر کال په افغانستان کې ...

Section 6: Diversions

ملا نصرالدين بازار ته ولاړ او يو واسکټ يې خوښ کړ. دوکاندار واسکټ په کاغذ کې ورته تاو کړ، خو ملا پښېمانه شو او دوکاندار ته يې وويل چه له واسکټ نه چپنې ته زيات ضرورت لری او غواړی چه چپن واخلی. دوکاندار چپن په کاغذ کې ورته وتړله او ورېې کړه.
ملا چپن واخسته او بې له دې چه پېسې ورکړی روان شو.
دوکاندار ورته وويل: ملا صاحب دچپنې پېسې دې ندی راکړی.
ملا ورته وويل: د چپنې په ځای مې واسکټ درته پرې ښوده.
دوکاندار ورته وويل: د واسکټ پېسې خو دې نه دې راکړی.
ملا ور ته وويل: څه شی چه نه اخلم د هغه پېسې ولی درکړم.

Nouns

paper *M2* [kāgház] کاغذ
need *M2* [zarurát] ضرورت

Verbs

choose *der. t.v.* [khwax kaẃ-] خوښ کو-
change one's mind *der. i.v.*
[paxemāna kég-] پښېمان کېږ-
tie *smp. t.v.* [taṛ-] تړ-
leave (something somewhere) [préxod-] پرېښود-
pst perf. of dbl. irreg. t.v. [pregd-] پرېږد-

Adverbs, phrases, idioms

without having paid [be la de che payse wárkṛi] بې له دې چه پېسې ورکړی
something I didn't buy [tsa shay tse nákhlam] څه شی چه نه اخلم
why *question word* [wále] ولې

Unit 14: په کار پسې ګرځېدلم

Section 1: Dialogue

لیلا: دا څه موده نه ړې؛ چېرې وې؟

رابیا: مرېلنډ ته تللې وم.

لیلا: په مریلنډ کې دې څه کول؟

رابیا: په کار پسې ګرځېدلم.

لیلا: چېرې اوسېدلې؟

رابیا: د مې له نهه ویشتمه د جون تر دویمه پورې په بالتیمور کې له خپلې یوې پخوانۍ ملګرې سره اوسېدلم او د جون له دویمه د جون تر پنځمه پورې په اوشن ستی کې د جون له کورنۍ سره اوسېدلم.

لیلا: څه دې وکړه؟

رابیا: اکثره په کار پسې ګرځېدلم، خو کله کله د سمندر غاړې ته مېلې او لامبو ته هم تللم.

لیلا: رښتیا کار دې پیدا کړ؟

رابیا: نه، په دې ورځو کې د کارپیداکول آسانه نه دی.

لیلا: په بالتیمور سن کې دې هم کار پیدا نشو کړی؟

رابیا: نه، هلته مې هم پیدا نشو کړی.

لیلا: څه وخت بېرته راغلې؟

رابیا: ورمه ورځ.

لیلا: ښه شو چه راغلې، د شنبې په شپه د اسد د ملګری واده دی. تول یې غوښتی یو.

New Vocabulary

American names

Maryland [mereländ] مریلند

Baltimore [baltimór] بالتیمور

Ocean City [oshən sití] اوشن ستی

Baltimore Sun [baltimor sə́n] بالتیمورسن

Nouns

ocean *M irreg.* [samandár] سمندر

bank (i.e. beach) *F1* [ghā̃ṛa] غاړه

swimming *n, F3* [lāmbó] لامبو

office *M irreg.* [daftár] دفتر

Verb

find *der.* [paydā kaw-] پیدا کو-

Adjectives

longtime *adj 2* [pəkhāwnə́y] پخوانی

easy *adj 1* [asā̃n] آسان

Adverbs, phrases, idioms

for awhile [dā tsə́ moda] دا څه موده

look for work [pə kā̃r pəse gərdzég-] په کار پسي گرځېږ-

these days, now [pə de wrádzo ke] په دي ورځو کي

Practice

1. Say the following western dates in Pashto. Follow the pattern د مي نه ویشتم

May 24th	March 21st	January 31st
June 2nd	July 17th	August 12th
September 13th	February 18th	October 26th
December 24th	April 5th	November 9th

2. List American holidays and their dates, in sentences like

د جولای په څلورم رخصتی ده.

Section 2: The Past Imperfective Tense

Examples

'What were you doing?'	[tsə́ de kawə́lə?]	څه دې کول؟
'I was looking for work.'	[pə kăr pəse gərdzedə́ləm.]	په کار پسې ګرځېدلم.
'Where were you staying?'	[chére wosedə́ie?]	چېرې اوسېدلې؟
'The rice wasn't cooking.'	[palaw nə́ pakhedə.]	پلو نه پخېده.
'Laylā was dancing the atan.'	[laylā atáṇ kāwə́.]	لیلا اتڼ کاوه.
'Asad was cooking.'	[asad ḍoḍə́y khwaṛə́la.]	اسد ډوډۍ خوړله.
'Rabya was going to school.'	[rābyā maktab ta tlə́la.]	رابیا مکتب ته تلله.
'Patang was riding a horse.'	[patang pə as sparedə́la.]	پتنګ په اس سپرېده.
'Asad was doing the translation.'	[amad tarjuma kawə́lə.]	اسد ترجمه کوله.
'Layla was bringing the rice.'	[laylā palaw rāwoṛ.]	لیلا پلو راووړ.

Notes:

1. The past imperfect tense in Pashto is parallel in meaning to English progressive past tense, e.g. 'I was stopping,' 'He was sending me,' etc.

2. The past imperfect tense is formed by adding the past tense personal endings to the past imperfective stem of the verb.

3. Verb agreement (with the subjects of intransitive verbs, and the objects of transitive verbs), dropping of weak pronouns, and behavior of irregular verbs is the same as for the past perfective tense.

Practice

1. Fill in the paradigm with forms for the intransitive verbs listed below:

'I was ...'	_______	'We were ...'	_______
'You were ...'	_______	'You all were ...'	_______
'He was ...'	_______	'They (m) were ...'	_______
'She was ...'	_______	'They (f) were ...'	_______

تمېږ- پېداکېږ- روانېږ- پښېمانېږ- چنې وه- ګرځېږ-

انتظارباس- ښه ایس- اوړېږ- کښېن- ورځ- راځ-

2. Fill in the paradigm with forms for the transitive verbs listed below:

'was/were ...(me)' _______ 'was/were ...(us) _______

'was/were ...(you)' _______ 'was/were ...(you all)' _______

'was/were ...(him)' _______ 'was/were ...(them (m))' _______

'was/were ...(her)' _______ 'was/were ...(them(f))' _______

وینـ- لېږ- تړ- وروړ- پرېږد- مینه کو- خوښو- اور- رسو-

3. In the following sentences from the dialogue, identify the tense and aspect of the underlined verbs, and give an idiomatic translation.

۱. په مرېلنډ کې دې څه کول؟

۲. په کار پسې ګرځېدلم.

۳. چېرې اوسېدلې؟

٤. څه دې وکړل؟

٥. اکثره په کار پسې ګرځېدلم.

٦. کله کله د سمندر غاړې ته مېلې او لامبو ته هم تللم.

۷. رښتیا کار دې پیدا کړ؟

۸. په بالتمور سن کې دې هم کار پیدا نشو کړی؟

۹. څه وخت بېرته راغلې؟

۱۰. ښه شو چه راغلې.

4. Answer the following questions about the Pashtuns and Pashto students:

۱. اسد څه کول چه ملا یې ژوبله کړه؟

۲. د اسد ورور په لوګر کې په بازار کې څه کول؟

۳. کله چه تریسا پېښوری جامې اغوستلې وې څنګه ښکارېدله؟

٤. چا غوښتل چه تریسا د امان او لیلا د مېلمستیا نه کورته بوزي؟

٥. د لیلا او امان په مېلمستیا کې څوک د افغانستان په باره کې غږېدل؟

٦. امان په بازار کې څه اخستل؟

5. Answer the following questions.

۱. نن سهار دې څه کول؟

۲. پرون دې څه شی اغوستل؟

۳. نن سهار چه صنف ته راتلې هوا څنګه وه؟

٤. کله چه نن سهار مکتب ته تلې چا ولیدلې؟

Section 3: The Pashto Infinitive

Examples

'Finding work is not easy.'	[kăr payda kawə́l āsāna nə di.]	کار پیداکول آسانه نه دي.
'Layla likes to cook.'	[ḍoḍəy pakhawə́l de laylā xə́ yisi.]	ډوډۍ پخول د لیلا ښه ایسي.
Theresa likes studying Pashto.	[paxto lwistə́l de terisá xə́ yisi.]	پښتو لوستل د تریسا ښه ایسي.
Learning Pashto takes a lot of time.	[paxto zdakawə́l dér̥ wakht ghwār̥i.]	پښتو زده کول ډېروخت غواړي.
We have studied [kedə́l] and [kawə́l].	[kedə́l aw kawə́l mo lwəstə́li di.]	کېدل او کول مو لوستلي دي.
What is the difference between [tləl] and [bowə́l]?	[tləl aw bowə́l tsə́ farq lari?]	تلل او بیول څه فرق لري؟

Notes:

1. The imperfective past verb stem is the infinitive of the verb. The infinitive is parallel in use to the English gerund, e.g. 'finding work', or infinitive, e.g. 'to cook'.

2. All infinitives are masculine plural.

3. In traditional Pashto grammar, the infinitive is the citation form of the verb. Pashtuns refer to verbs in this form, e.g. the last two example sentences.

Practice

1. Give the traditional infinitive form for the following verbs:

بیایي-	تېرو-	خوښو-	درکو-	لېږ-	څک-
راوړ-	ورېږ-	راکو-	ورځ-	برابرو-	خبرو-
اور-	ایس-	خور-	اغوند-	ښیي-	غواړ-
ورکو-	راځ-	ځ-	وین-	کښېن-	باس-

Section 4: Reading

په افغانستان کې په جنترۍ کې اسلامي شمسي مياشتې، اسلامي قمري مياشتې او غربي مياشتې درې واړه ليکل شوي وي. مګر خلک، معمولاً، له شمسي حساب نه کار اخلي. شمسي کال څلور موسمونه او دولس مياشتې لري. د کال څلور موسمونه پسرلی، اوړی، منی او ژمی دي. هر موسم درې مياشتې دي. د پسرلي موسم د مارچ په يوويشتم شروع کېږي.

د شمسي کال دوولس مياشتې حمل، ثور، جوزا، سرطان، اسد، سنبله، ميزان، عقرب، قوس، جدي، دلو او حوت دي. د حمل د مياشتې اوله ورځ د کال شروع او د مارچ له يوويشتمې سره برابره ده. د حمل په اوله ورځ شپه او ورځ يو برابر وي.

دا د شمسي مياشتو نومونه ټول عربي دي. پښتو مرکې او پښتو ټولنې د شمسي مياشتو نومونه پښتو کړل. دوی کوشش وکړ چه دغه نومونه عام کړي. خو دا کوشش اساساً ناکامه شو. اما دپښتو ژبې ځينې ليکوالان يې لاهم استعمالوي.

په افغاني جنترۍ کې هم عموماً د عربي نومونو تر څنګ پښتو نومونه هم ليکل شوي وي.

New Vocabulary

Nouns

calendar *F irreg.* [jantarí] جنتري

beginning, start *F irreg* [shuró] شروع

name *M2* [num] نوم

Arabic (language) *F irreg* [arabí] عربي

attempt *M2* [koshə́sh] کوشش

failure *F1* [nākā́ma] ناکامه

language *F1* [zəba] ژبه

writer *M1* [likwā́l] ليکوال

Verbs

begin *der.* [shuro kég-] - شروع کېږ-

popularize *der.* [ām kaw-] - عام کو-

use *der.* [istimālaw-] - استعمالو-

Adjectives

Islamic *4* [islāmí] اسلامي

solar *4* [shamsí] شمسي

lunar *4* [qamarí] قمري

corresponding, equal *1* [barābár] برابر

Months

[hamál] حمل

[sáwar] ثور

[jawzā] جوزا

[saratān] سرطان

[asád] اسد

[sunbulá] سنبله

[mizān] ميزان

[aqráb] عقرب

[qaws] قوس

[jádi] جدی

[dálwa] دلو

[hut] حوت

Adverbs, phrases, idioms

all three [dréwāṛa] درې واړه

are written [likəl sáwe wi] ليکل شوی وی

however, but [mágar] مگر

usually [māmúlan] معمولاً

use [kār akhl-] - کار اخل-

Pashto Society [paxtó maraka] پښتو مرکه

Pashto Academy [paxto ṭolana] پښتو ټولنه

basically *adv.* [asāsan] اساساً

however *conj.* [ámā] اما

still *adv.* [lāhám] لا هم

side by side with [de ... tər tsáng] د ... تر څنگ

Have You Understood?

١. په کومو میاشتو کې هوا ډېره سړه وی؟

٢. د پسرلی گلان په کومو میاشتو کې راوزی؟

٣. غربی جنتری شمسی ده که قمری؟

٤. پښتانه د میاشتو پښتو نومونه استعمالوی او که عربی نومونه؟

٥. د مارچ یوویشتم د حمل له کومې ورځې سره برابره ده؟

٦. د کال کومې ورځې ته نوروز وایی؟

٧. پسرلی څه وخت شروع کېږی؟

٨. اوړی څو میاشتی دی؟

٩. په جدی، دلو او حوت کې هوا څنگه وی؟

Section 5: The Afghan calendar

له څو میاشتو سره برابره؟	څو ورځې؟	پښتو نومونه	موسم: عربی نومونه
March - April	۲۱	[wuráy] وری	حمل
April - May	۲۱	[ghwayáy] غویی	ثور
May - June	۲۱	[ghbargólay] غبرگولی	جوزا
June - July	۲۱	[changǎx] چنگاښ	سرطان
July - August	۲۱	[zmaráy] زمری	اسد
August - September	۲۱	[wágay] وږی	سنبله
September - October	۳۰	[tála] تله	میزان
October - November	۳۰	[laṛám] لړم	عقرب
November - December	۳۰	[lindá] لینده	قوس
December - January	۳۰	[marghómay] مرغومی	جدی
January - February	۳۰	[sālwāghá] سلواغه	دلو
February - March	۲۹	[kab] کب	حوت

Practice

1. Get a western calendar (for a non-leap year), and write in the Afghan solar calendar dates. Then:
   a. Figure out the date of your birthday on the Afghan calendar.
   b. Fiqure out the Afghan dates for the summer and winter solstices, and the vernal and atumnal equinoxes.

2. Look at the calendar on the next page, then answer the questions below.

۱. میاشت د هفتې په کومه ورځ شروع کېږی؟
۲. د حمل کومه ورځ د می له اوه لسم سره برابره ده؟
۳. په غربی جنتری کې د میاشتې درې یمه دوشنبې کومه ورځ ده؟
٤. په شمسی جنتری کې د میاشتې درې یمه دوشنبې کومه ورځ ده؟
٥. په شمسی جنتری کې د هفتې اوله ورځ کومه ورځ ده؟
٦. ثور په کومه ورځ شروع کېږی؟

حمل						وری
جمعه	پنجشنبه	چهارشنبه	سه شنبه	دو شنبه	یکشنبه	شنبه
٢ 22	١ 21					
٩ 29	٨ 28	٧ 27	٦ 26	٥ 25	٤ 24	٣ 23
١٦ 5	١٥ 4	١٤ 3	١٣ 2	١٢ 1	١١ 31	١٠ 30
٢٣ 12	٢٢ 11	٢١ 10	٢٠ 9	١٩ 8	١٨ 7	١٧ 6
٣٠ 19	٢٩ 18	٢٨ 17	٢٧ 16	٢٦ 15	٢٥ 14	٢٤ 13 / ٣١ 20

Section 6: Diversions

یوه چرچرك تهول اوړی او منی په سندرو تېر کړ. ژمی د خمکی مخ واوري پټ کړ او چرچرك څه نه لرل چه و يې خوري. همدا ۋ چه مېږتانه ته ورغی چه کومك ور سره وکړی.

مېږتانه چرچرك نه پوښتنه وکړه چه تهول کال دي څه کول چه اوس په خان پوري حيران يي؟

چرچرك ورته وويل چه تهول کال مي سندري ويلي. مېږتانه ورته وويل چه تهول کال دي سندري ويلي اوس ورخه اتڼ کوه.

Verb

cover *der.* [pəṭ aw-] پټ کو-

ورغی = ورغلی

Nouns

cricket *M1.* [charcharák] چرچرك

earth *F1.* [mdzə́ka] ځمکه

ant *M irreg.* [megatún] مېږتون

Adverbs, phrases, idioms

it happened [amdā wə] همدا ۋ

at a loss [pə dzān pore aryān] په خان پوري حيران

END

U.S. Dept. of Education

Office of Education
Research and
Improvement (OERI)

ERIC

Date Filmed

March 21,1991